



วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Academic Journal of Graduate School Nakhon Ratchasima Rajabhat University



วารสาร
ราชพฤกษ์
Ratchaphruek Journal
Humanities and Social Sciences

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน 2564

Vol. 19 No. 1 January - April 2021

ISSN 1905-1344 (Print)

ISSN 2651-1835 (Online)



วารสารราชพฤกษ์ Ratchaphruek Journal

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities and Social Sciences

Academic Journal of Graduate School Nakhon Ratchasima Rajabhat University

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน 2564 Vol. 19 No. 1 January - April 2021

วัตถุประสงค์

วารสารราชพฤกษ์เป็นวารสารระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งเป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของคณาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในรูปของบทความวิชาการหรือ บทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งในและนอกสถาบัน และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ประสิทธิภาพ ผลงาน ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา กับสถาบันการศึกษาอื่นๆ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อาคารเฉลิมพระเกียรติ (อาคาร 9) 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์/โทรสาร 044-272827 ต่อ 14

บรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติสร เนาวนนท์

อธิการบดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ ทานอก

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันวิสาข์ ไชรัมย์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

สถาบันพระปกเกล้า

ศาสตราจารย์ ดร. ประสาท สืบคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศิริบรรณพิทักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. วีระพันธ์ เหลืองทองคำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. นาทยา ปิณฑนันท์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. เชนัญ กิจระการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร. กิตติพงษ์ ลือนาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรุณา เชิดจระพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร. แววลี แววมพิล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บรรณาธิการผู้ช่วย

รองศาสตราจารย์ ดร. รสริน พิมลบรรยงค์

ข้าราชการบำนาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร จันท์เทวณูมาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บรรณาธิการผู้ช่วยและเลขานุการ

นางสาวศิริณี กรมโพธิ์

เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการ

นางธณกร จินตพละ

นายสรพงษ์ เปรมวิริยานนท์

นางสาวชลดา พันภัย

นางสาวนิตธา น้อยภูธร

นางศรีนวล สิงห์มะโรง

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ จำนวนพิมพ์ 300 เล่ม

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review) ภายนอก

ดร. สันศักดิ์ชนม์ อุ่นพรมณี	ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กันตพัฒน์ อนุศักดิ์เสถียร	มหาวิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เด่นดาว ชลวิทย์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูริย์ มาลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธารินทร์ ก้านเหลือง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นภาพร จันทน์ฉาย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิษณุ อภิธมาจารย์อิน	มหาวิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วงศ์กันันท์วัฒนา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิเศษ ชินวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบสาย บุญวิรัตน์	วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาภรณ์ ศิลาเลิศเดชกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวณี สิริสุขศิลป์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณี สันติธรรมนิษฐ์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อิศรา ประมูลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รองศาสตราจารย์ ดร. กนกพร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร. จำเริญรัตน์ จิตตจิระจรรย์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑามาศ แหนจอน	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร. จุฬารัตน์ โสตะ	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐมา พงศ์ไพโรจน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. นาทยา ปิลันธนาพันธ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาท เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร. พูนสุข อุดม	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร. วาโร เฟื่องสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร. เวชฤทธิ์ อังกะนันทะพร	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร. ศยามน อินสอาด	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร. สภาญ์ อีระวนิชตระกูล	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร. เสกสรรค์ แย้มพินิจ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review) ภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรุณา เชิดจระพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐินี ทองดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนพงษ์ จำรัสประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิรินาถ จงกลกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร. ธนิตา ผาติเสนาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ทุกบทความได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความอย่างน้อย 2 ท่าน

วารสารนี้ผ่านการรับรองคุณภาพของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

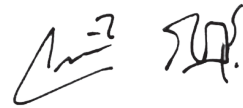
(Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) โดยอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2

บทบรรณาธิการ

วารสารราชพฤกษ์ฉบับนี้ เป็นฉบับปฐมฤกษ์ปี พ.ศ. 2564 ซึ่งบรรณาธิการมีเรื่องเล่าสู่กันฟัง คือ เมื่อเดือนมกราคม 2564 ที่ผ่านมามทางศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ได้แจ้งให้วารสารส่งข้อมูลเพื่อการประเมินปรับกลุ่มคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่พื้นฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 พ.ศ. 2563-2567 ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2564-2567 โดยกองบรรณาธิการวารสารราชพฤกษ์ได้ดำเนินการส่งข้อมูล เพื่อขอรับการประเมินปรับกลุ่มจากกลุ่ม 2 เป็นกลุ่ม 1 ตามระยะเวลาที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) ได้กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว หากผลการประเมินเป็นประการใด จะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

สำหรับวารสารฉบับนี้ มีบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง และบทความวิจัย จำนวน 13 เรื่อง ซึ่งเป็นผลงานทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และผ่านการพิจารณากลั่นกรองบทความก่อนการตีพิมพ์วารสารราชพฤกษ์ ใช้แบบ Double-blind peer review เพื่อให้บทความมีคุณภาพอย่างแท้จริงก่อนการตีพิมพ์

กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวารสารราชพฤกษ์ ทำให้วารสารมีคุณภาพและพร้อมที่จะพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง



ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันวิสาข์ ไชรรัมย์
บรรณาธิการวารสารราชพฤกษ์

สารบัญ

บทความวิชาการ

การสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: รูปแบบการสอนสำหรับพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.....1	
ศิริศุภร์ ศิริโชคชัยตระกูล	

นวัตกรรมการออกแบบแผนงานการจัดการเรียนการสอนภาคสนามออนไลน์ ของรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19.....12	
สีชาว เชื้อปรุง, กนลา ชาญวิรัตน์, ปาริชาติ แซ่ว่อง และประชาสันต์ แวนไธสง	

บทความวิจัย

การศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์สากล ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.....21	
เกสรฯ มหัทธนนุญนพ และสิรินาถ จงกลกลาง	

ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2.....30	
จริยาพร กลิ่นขจร และกิตติ รัตนราช	

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงาน ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี.....41	
จางุพัทธ์ ศรีสุข	

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา.....48	
ธนาชาติ หล่อกลาง	

แนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3.....58	
ธีรวัฒน์ ศิริวิโรจน์กุล และกานต์ เนตรกลาง	

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย.....67	
นเรนทร์ฤทธิ์ นันทะสิทธิ์, นิธิพัฒน์ เมฆขจร และ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง	

สารบัญ

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย.....	76
ปิยาภรณ์ วีระจางคพิชัย, สุจินต์ วิศวรธีรานนท์ และทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์	
สมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.....	86
ภาณุวัฒน์ กิตติกรวรรณท์ รัตนพิมลพลแสน และชัชตัตถ์ ระเบียบสวัสดิ์	
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา ร่วมกับบาร์โมเดล.....	99
ราชนก บรรหาร, สิรินาถ จงกลกลาง และอิสรา พลนงค์	
ภาวะและความต้องการภาวะพลพิสัยของผู้สูงอายุ.....	109
วาสนา กิรีติจำเริญ, สิรินาถ จงกลกลาง และกนกพร นิยมพลี	
คุณภาพการบริการตามการรับรู้ของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรมต่อธุรกิจโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่น.....	120
ศิวดล พัฒนจักร	
แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี.....	129
สมนึก บัวแก้ว และกิตติ รัตนราช	
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.....	140
สุภาพร โสภิน และทองศักดิ์ คุ้มไชน้ำ	

Contents

Academic Articles

Creative and Productive Teaching: Instructional Model for Developing Learners in the 21 st Century.....1	
<i>Sirisukr Sirichokchaitrakool</i>	

The Innovation Platform Designing of Online Learning for Study on the Field in the Medical Rural Studies Module During the COVID-19 Pandemic.....12	
<i>Seekaow Churproong, Kanala Chanvirat, Parichad Saewong and Prachasan Vaenthaisong</i>	

Research Articles

A Study of Learning Achievement and Analytical Thinking Ability on Universal History Learning Unit Using Flipped Classroom Approach for Grade 11 Students.....21	
<i>Ketsara Mahattanaboonnop and Sirinat Jongkonklang</i>	

Problems and Guidelines of Problems Solving on the Community Relationship of School under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1-2.....30	
<i>Jariyaporn Klinkhajorn and Kitti Rattanasri</i>	

The Relationship between Administrative Skills and Administration According to Implementation Standard of Leader in Child Development Centers under Local Administrative Organization in Lopburi Province.....41	
<i>Jatuphat Srisuk</i>	

A Development of English for Local Tourism Instructional Model in Nakhon Ratchasima Province.....48	
<i>Thanachart Lornklang</i>	

Guidelines for Managing Stress in Working of School Administrators under Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3.....58	
<i>Teerawat Sirivirotjanakul and Kant Netklang</i>	

The Effects of Using a Guidance Activities Package Combining with Mindfulness Training to Develop Self-awareness of the High School Grade 9 Students at Maesaiprasitsart School in Chiangrai Province.....67	
<i>Narenrid Nantasit, Nitipat Mekkhachorn and Laddawan Na Ranong</i>	

Contents

The Effects of Inquiry Learning Management Combining with POE Technique Entitled of “Motion and Energy” Toward Learning Achievement and Attitude in Science Subject of Mathayom Suksa III Students at Education Expansion Schools in Sawankhalok District, Sukhothai Province.....	76
<i>Piyaporn Teerajangkapichai, Suchin Visavateeranon and Tweesak Chindanurak</i>	
Competencies of the Supporting Staff of Rajamangala University of Technology Isan.....	86
<i>Panuwat Kittikronwaranon Rattanapimonphonsaen and Chacattrai Rayasawath</i>	
A Study of Learning Achievement and Mathematics Problem-Solving Abilities Entitled “Division Unit” for Grade 2 Students Using Problem-Solving Process with Bar Model.....	99
<i>Ratchanok Banhan, Sirinat Jongkonhlang and Isara Phonnonng</i>	
Conditions and Demand Conditions Active Aging for Elder.....	109
<i>Wasana Keeratichamroen, Sirinat Jongkonklang and Kanokporn Chimplee</i>	
Service Quality through Hotel Management Students Perception for Five Star Hotel Business in Khon Kaen Province.....	120
<i>Sivadon Pattanachak</i>	
The Development of Dual Vocational Education System Management Model under Uttaradit Vocational Education Office.....	129
<i>Somnug Buakaew and Kittti Rattanasri</i>	
Creative Leadership of School Administrators Affecting High Performance Organization of School under the Secondary Educational Service Area Office 21.....	140
<i>Supaporn Sopin and Tanongsak Koomkhinam</i>	

การสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: รูปแบบการสอนสำหรับพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Creative and Productive Teaching: Instructional Model for Developing Learners in the 21st Century

ศิริศุภกร ศิริโชคชัยตระกูล^{1,*}
Sirisukr Sirichokchaitrakool^{1,*}

รับบทความ 4 ธันวาคม 2563 แก้ไข 12 มกราคม 2564
ตอบรับ 22 มกราคม 2564
Received 4 December 2020 Revised 12 January 2021
Accepted 22 January 2021

บทคัดย่อ

สิ่งสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ การพัฒนารูปแบบการสอนและการจัดการเรียนสอนให้เหมาะสมกับยุคสมัยรวมทั้งการสร้างสรรค์องค์ความรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดของรูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CRP Model) อันประกอบด้วย 1) รูปแบบการสอนตกผลึก (Crystal-based instructional model) 2) รูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัย (Research-based instructional model) และ 3) รูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity-based instructional model) จุดเด่นของรูปแบบการสอน CRP Model คือ การใช้กระบวนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถขยายความคิด ได้ลงมือปฏิบัติและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และมีการผลิตชิ้นงานอย่างสร้างสรรค์ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจรูปแบบหนึ่งและเป็นการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศต่อไป

คำสำคัญ: รูปแบบการสอน การสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ทักษะศตวรรษที่ 21

¹อาจารย์สังกัด โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (ศึกษาศาสตร์), คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น 40002

Teacher of Demonstration School Khon Kaen University, Elementary Division (Suksasat) Faculty of Education
Khon Kaen University, Khon Kaen 40002 Thailand

*Corresponding author, e-mail: sirisi@kku.ac.th

ABSTRACT

The key to develop learners in the 21st century is the teaching methods development and appropriate teaching and learning in the era, including the creation of knowledge adapted to the changing world society. This academic article aimed to present the concept of the Creative Teaching and Productive Model (CRP Model) which consisted of: 1) Crystallized teaching (Crystal-based Instructional Model); 2) Teaching by research method (Research-based Instructional Model) I; and 3) Teaching productivity.(Productivity-based Instructional Model). Highlight of the CRP Model is the usage of a teaching process that allows students to expand their ideas, practice and self-directed learning based-on the concept of constructivism theory. They can produce the creative works according to their aptitudes and interests. This interesting teaching style will be developed the 21st century learners' characteristics, and will be a major social capital in driving the country's development. **Keywords:** Instructional Model, CRP Model, 21st Century Skills

บทนำ

ความท้าทายด้านการศึกษาในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมกับการปรับเปลี่ยนทางสังคมในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ครูไทยต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ (Learning skill) รูปแบบการสอนที่ครูใช้ต้องนำพาผู้เรียนไปสู่การบรรลุเป้าหมายเกิดการสั่งสมความรู้ทักษะสมรรถนะ และบุคลิกกับการเพิ่มความฉลาดหรือปัญญา (Intelligence) ไปในตัว (วิจารณ์ พานิช, 2563, น. 32-33) จึงเกิดการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะเริ่มตั้งแต่ผู้เรียนปฐมวัยควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่ต้องเอื้อต่อการพัฒนาคนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, น. 65) รูปแบบการสอนของครูจึงต้องปรับเปลี่ยนไปเพื่อการพัฒนาที่มีอาชีพในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นบทความนี้ผู้เขียนจึงได้ทำการสังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CRP Model) ซึ่งพบว่ารูปแบบการสอนที่น่าสนใจและเหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการสอน 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการสอนตกผลึก (Crystal-based instructional model) 2) รูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัย (Research-based instructional model) และ

3) รูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity-based instructional model) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ของผู้เรียนได้โดยเน้นการเรียนรู้จากการค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากการสอนแบบตกผลึก การหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบโดยผ่านกระบวนการแสวงหาความรู้ที่หลากหลายจากการสอนด้วยวิธีวิจัยให้ได้วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและการใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมความคิดได้ชิ้นงานเชิงผลิตภาพอย่างสร้างสรรค์จากการสอนเชิงผลิตภาพทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม สามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรมตามความสนใจและเกิดแรงจูงใจที่เอื้อต่อการเรียนให้ประสบความสำเร็จ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2563, น. 32-33) และเมื่อรูปแบบการสอนเป็นไปตามขั้นตอนในห้องเรียนและได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านสังคมที่ดีขึ้นและป้องกันพฤติกรรมปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน (Joseph & Strain, 2010, pp. 18-26) ดังนั้นรูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CRP Model) จะช่วยสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบัน

การสอนเชิงรุกด้วยคุณลักษณะพึงประสงค์ 4 ร. และทฤษฎีรากฐานของรูปแบบการสอน CRP Model

รูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (Creative, Research & Productivity-based instructional model: CRP Model) คือ การสอนเชิงรุกที่เน้นการสร้างสรรค์ให้ได้ผลิตภาพ มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของการจัดแนวทางการศึกษาโดยเน้นที่คุณลักษณะพึงประสงค์ 4 ร. ซึ่งมีลักษณะดังนี้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2550, น. 3-9; อุไรรัตน์ สำเร็จวงษ์, 2549, น. 46-49)

1. รู้ทัน ฐานโลก (Smart consumer) คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการสืบค้น สามารถนำข้อมูลมาจัดกระทำได้ถูกต้อง มีทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา มีทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและมีทักษะทางภาษาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เรียนรู้ชำนาญ เชี่ยวชาญการปฏิบัติ (Break-through thinker) คือ การนำข้อมูลมาคิดใหม่ คิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการคิดที่ไม่ยึดติดกรอบเดิม มองเห็นสิ่งต่างๆ ในมุมมองใหม่ๆ
3. รวมพลัง สร้างสรรค์สังคมไทย (Social concern) คือ การทำงานแบบร่วมมือเป็นทีมมีความสามารถในการบริหารจัดการและการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
4. รักวัฒนธรรมไทย ใฝ่สันติ (Thai pride) คือ การรู้จักรักเหง้าและภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่น

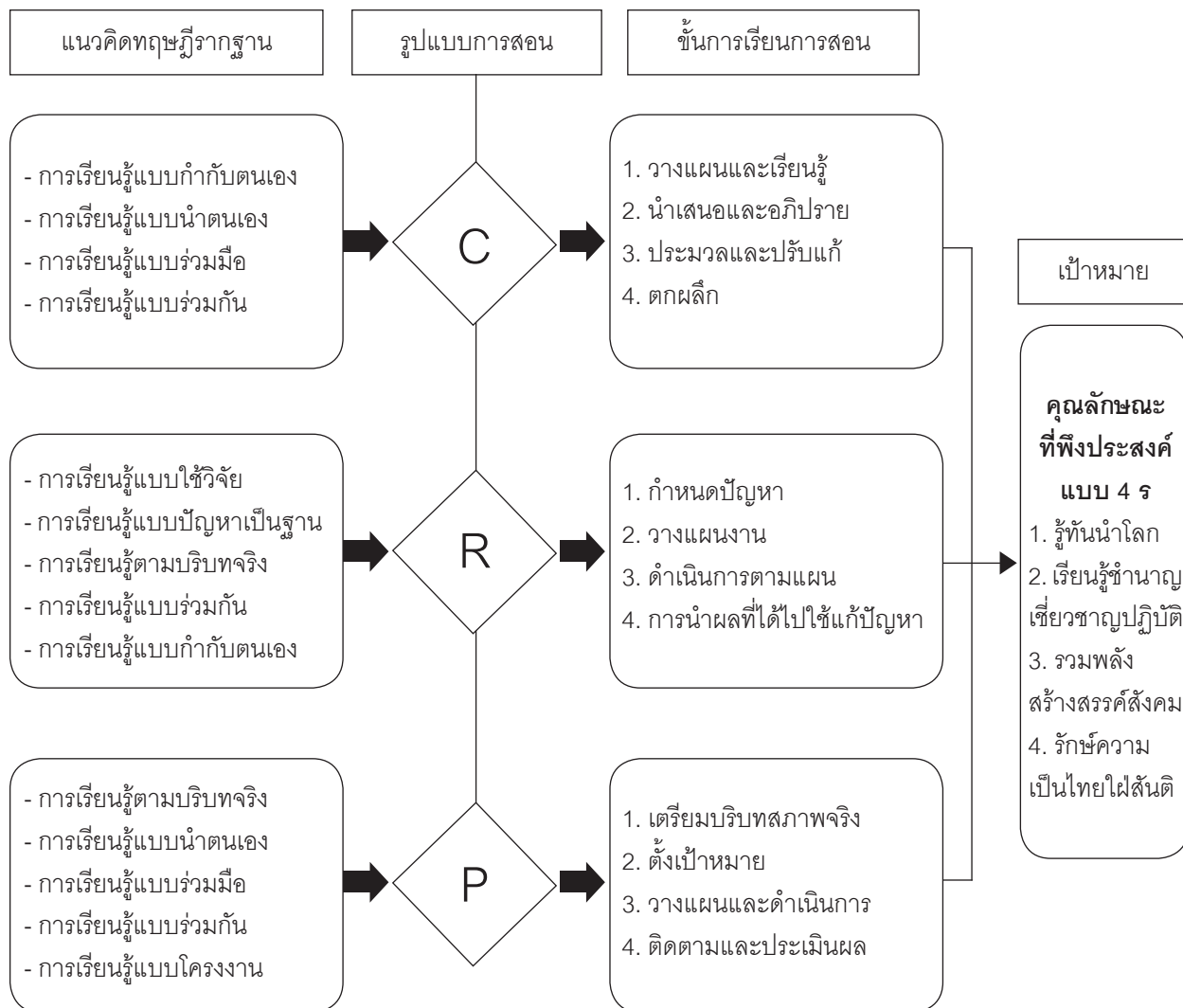
ความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ 4 ร. ต้องอาศัยแนวคิดทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าว จึงเกิดการผนวกแนวคิดมาพัฒนาเป็นรูปแบบการสอนที่มีขั้นตอนชัดเจน สอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ จึงได้พัฒนารูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CRP Model) ซึ่งมีรูปแบบการสอนทั้งหมด 3 รูปแบบคือ 1) รูปแบบการสอนตกผลึก 2) รูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัย และ 3) รูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพ โดยแนวคิดทฤษฎี ที่เป็นรากฐานทั้งหมด 8 แนวคิด/ทฤษฎีหลัก ดังนี้ (จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช, 2549,

น. 86; ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2550, น. 33-35; ทิศนา ขัมมณี, 2554, น. 126)

1. การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (Self-regulated learning) คือ การเรียนรู้ที่มีจุดเริ่มต้นมาจากแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและรู้จักรับผิดชอบ
2. การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed learning) คือ การให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเลือกวิธีการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการประเมินตนเองโดยครุมีหน้าที่ในการกระตุ้นแนวคิดและให้คำปรึกษา
3. การเรียนรู้ในบริบทจริง (Situating learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติในสถานการณ์จริงหรือในบริบทที่เหมือนจริง เน้นการแก้ปัญหา ปฏิบัติตามภาระงานที่ได้รับและสามารถผลิตผลงานที่มีรูปแบบของตนเอง มีความมุ่งมั่นที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย
4. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) คือ การเรียนรู้โดยใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน กลุ่มที่ช่วยให้การทำงานร่วมกันประสบความสำเร็จ
5. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning) คือ การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนร่วมกันศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างเต็มความสามารถ
6. การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียน (Learn to learn) เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยปัญหาที่ต้องมีความหมายและความสัมพันธ์กับผู้เรียน เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนให้เข้าสู่การคิดหาวิธีการแก้ปัญหา
7. การเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based learning) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้จักสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มองเห็นปัญหาพร้อมทั้งหาคำตอบได้ด้วยตนเองจากการแสวงหาข้อมูลที่หลากหลาย วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจนได้คำตอบที่มีเหตุผลเชื่อถือได้
8. การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-based learning) คือ การเรียนที่ผู้เรียนได้ร่วมกันเลือกโครงการที่ตนสนใจ มีการศึกษาหาข้อมูลและลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้

จนได้ข้อค้นพบ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ และมีนำเสนอต่อ
สาธารณชนและอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้

ซึ่งสามารถสรุปแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นฐาน
ของรูปแบบการสอน CRP Model ได้ดังนี้



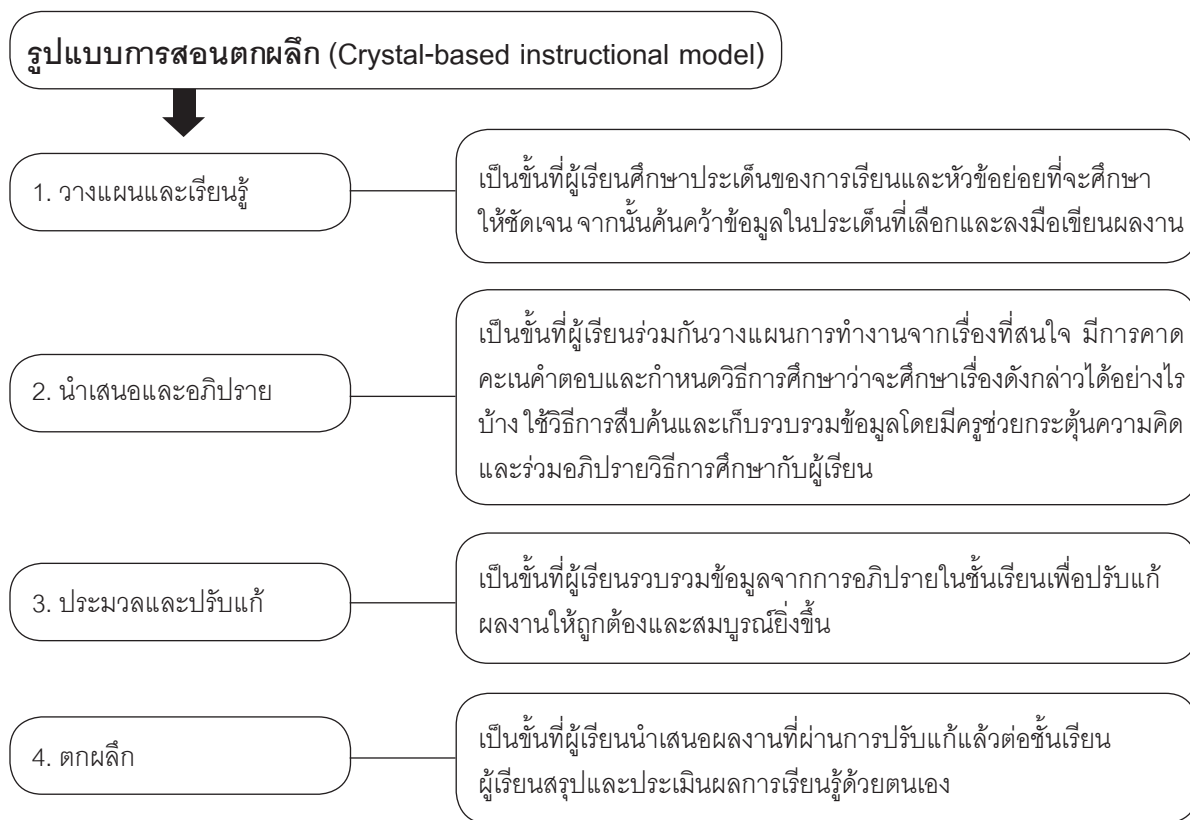
ภาพที่ 1 การวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นฐานของรูปแบบการสอน CRP Model
ที่มา: ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2550, น. 3-9)

รูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

รูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CRP Model) เป็นการใช้กระบวนการสอน ที่ให้ผู้เรียนสามารถขยายความคิด ได้ลงมือปฏิบัติและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ซึ่งตรงกับแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century skills) ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้เรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวก คอยชี้แนะให้ผู้เรียนตื่นตัวและกล้าแสดงออก เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริม และค้นหา ผลักดันศักยภาพของผู้เรียนและเป็นผู้แสวงหาโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงผลงาน ผลลัพธ์ของการเรียนรู้คือ ผู้เรียนสามารถสร้างผลผลิตผลงานที่เกิดจากความรู้ ประสบการณ์กิจกรรมต่างๆ ตลอดจนความร่วมมือกันของครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน การเรียนรู้ของผู้เรียนและการดำเนินการสอนของครูต้องปรับเปลี่ยนให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากสถานการณ์และประสบการณ์จริง (Experiential-based learning) ให้มากครูต้องลดการบรรยาย (Lecture-based) และเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ดังรายละเอียดของการสอนทั้ง 3 รูปแบบ ภายใต้รูปแบบการสอน CRP Model ดังนี้ (วรวรรณ เหมชะญาติ, 2549, น. 24-29)

1. รูปแบบการสอนตกผลึก (Crystal-based instructional model)

รูปแบบการสอนตกผลึกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องค้นหาความรู้ด้วยตนเองตามประเด็นที่ครูได้ให้แนวทางไว้โดยถ่ายทอดความรู้ในลักษณะการเขียน การพิจารณา การไตร่ตรอง การอภิปราย การวิเคราะห์หิวพากร์ ผลงานร่วมกันกับเพื่อนจนผู้เรียนสามารถกลั่นกรองความนึกคิด เกิดการตกผลึกทางความคิดได้ด้วยตนเองและได้ผลผลิตที่เป็นงานเขียน รูปแบบการสอนตกผลึก มี 4 ขั้นตอน คือ (1) วางแผนและเรียนรู้: การเรียนรู้แบบกำกับตนเองและการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Plan and learn: Self-regulated learning/Self-directed learning) (2) นำเสนอและอภิปราย: การเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Present and listen: Cooperative learning/Collaborative learning) (3) ประมวลและปรับแก้: การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง และการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Gather and revise: Self-directed learning) (4) ตกผลึก: การเรียนรู้แบบกำกับตนเองและการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Crystallize: Self-regulated learning/Self-directed learning) ซึ่งผู้เขียนได้สังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการสอนตกผลึกไว้ดังนี้

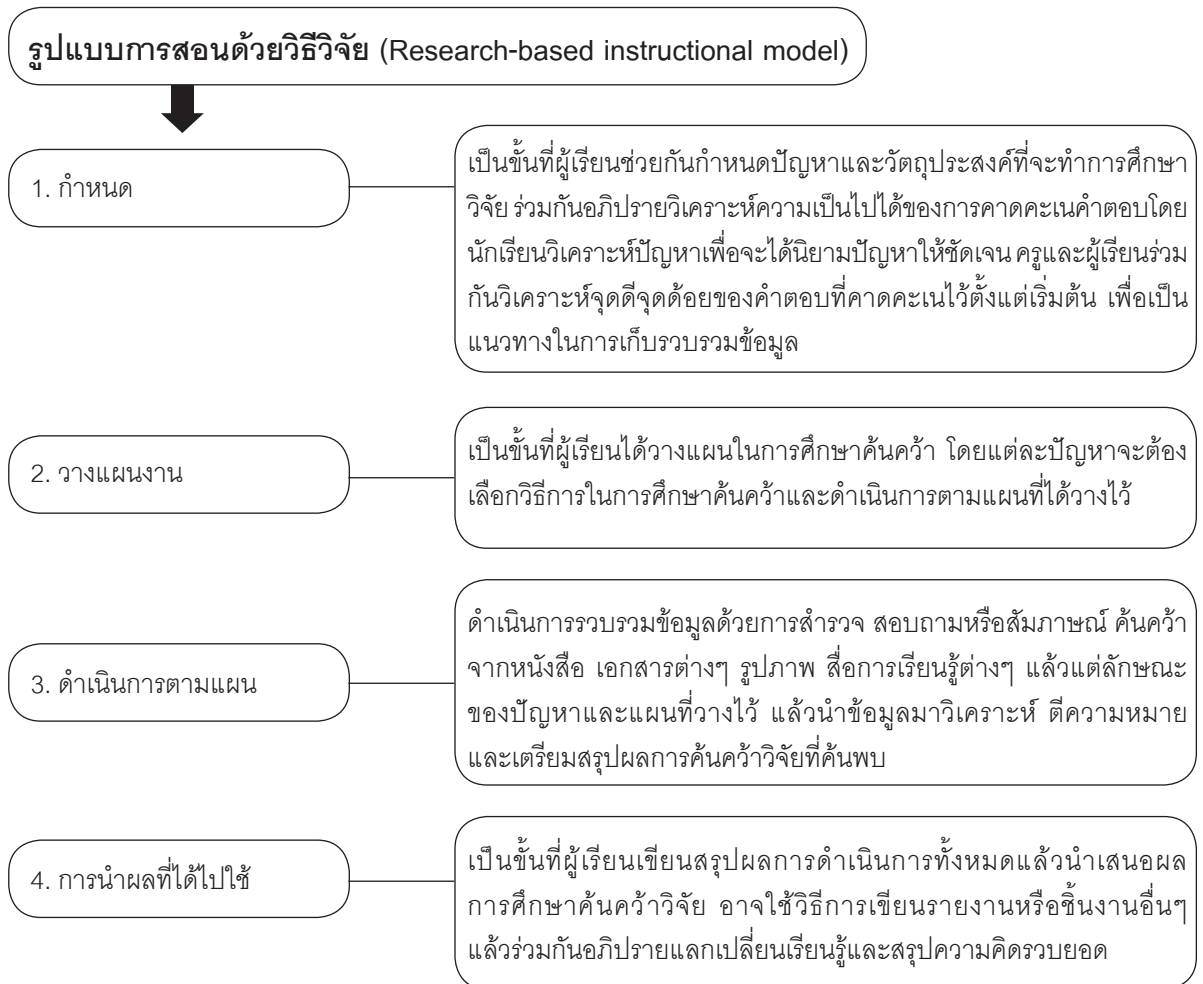


ภาพที่ 2 ขั้นตอนของรูปแบบการสอนตผลึก

2. รูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัย (Research-based instructional model)

รูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำผลการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เน้นกระบวนการค้นคว้าโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสร้างองค์ความรู้ ฝึกทักษะการแสวงหาความรู้คำตอบที่สงสัย ขั้นตอนของรูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัย มี 4 ขั้นตอน คือ (1) กำหนดปัญหา: การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักและการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นหลัก (Define: Problem-based learning/Research-based learning)

(2) วางแผนงาน: การเรียนรู้แบบนำตนเองและการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Design: Self-directed learning/Collaborative learning) (3) ดำเนินการตามแผน: การเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นหลักและการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Implement: Research-based learning/Collaborative learning) (4) การนำผลที่ได้ไปใช้แก้ปัญหา: การเรียนรู้ตามบริบทจริงและการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Improvement: Situated learning/Collaborative learning) ซึ่งผู้เขียนได้สังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัยไว้ดังนี้

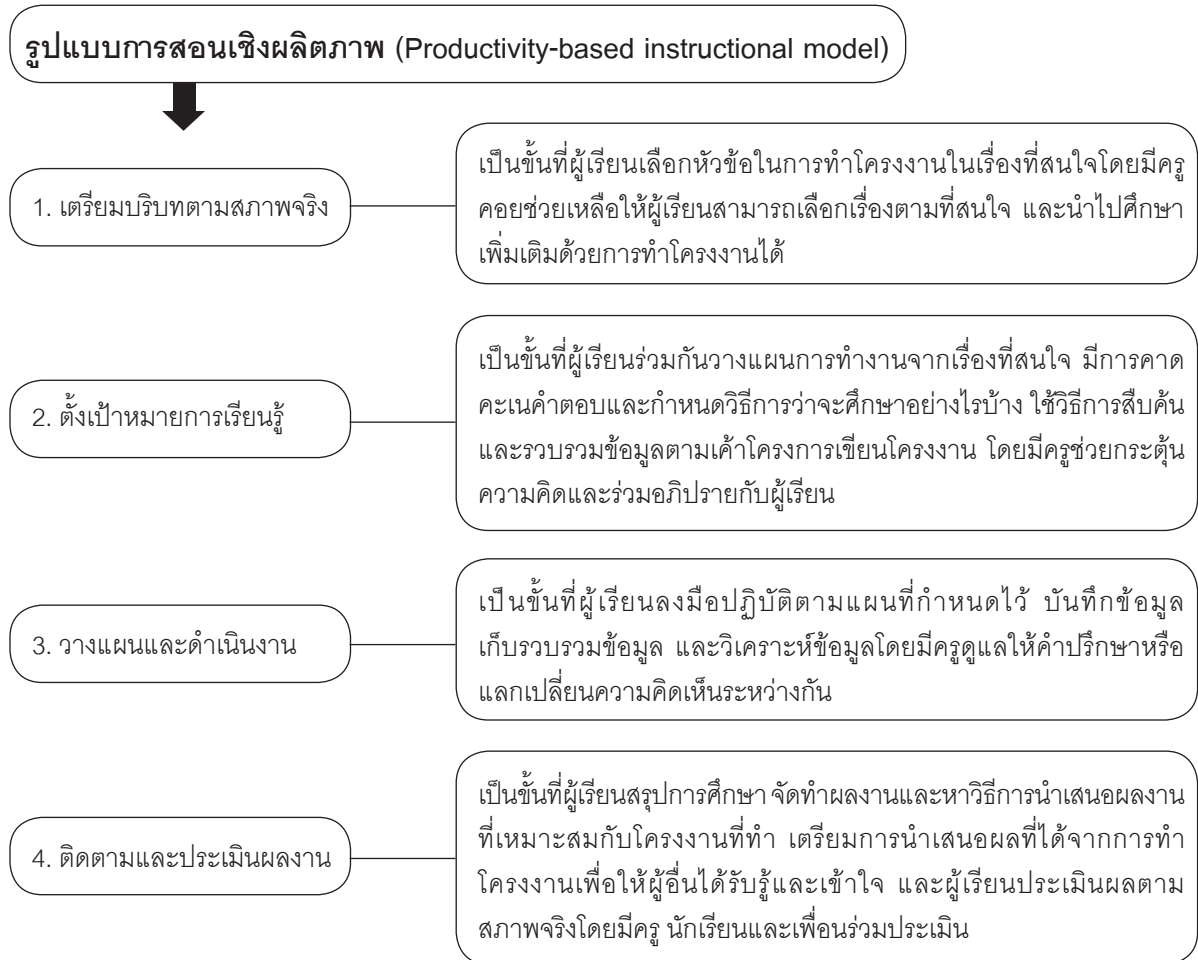


ภาพที่ 3 ขั้นตอนของรูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัย

3. รูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity-based instructional model)

รูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีความหมายด้วยตัวผู้เรียนเองตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและปฏิบัติงานจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ภายใต้แนวคิดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันตามความสนใจ ขั้นตอนของรูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพมี 4 ขั้นตอน คือ (1) เตรียมบริบทตาม

สภาพจริง: การเรียนรู้ตามบริบทจริง (Prepare real learning context: Situated learning) (2) ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้: แบบนำตนเองและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Set goals: Self-directed learning/Cooperative learning) (3) วางแผนและดำเนินการ: การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Plan working process: Collaborative learning) (4) ติดตามและประเมินผลงาน: การเรียนรู้แบบโครงการงาน (Follow up and assess: Project-based learning) ซึ่งผู้เขียนได้สังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพไว้ ดังนี้



ภาพที่ 4 ขั้นตอนของรูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพ

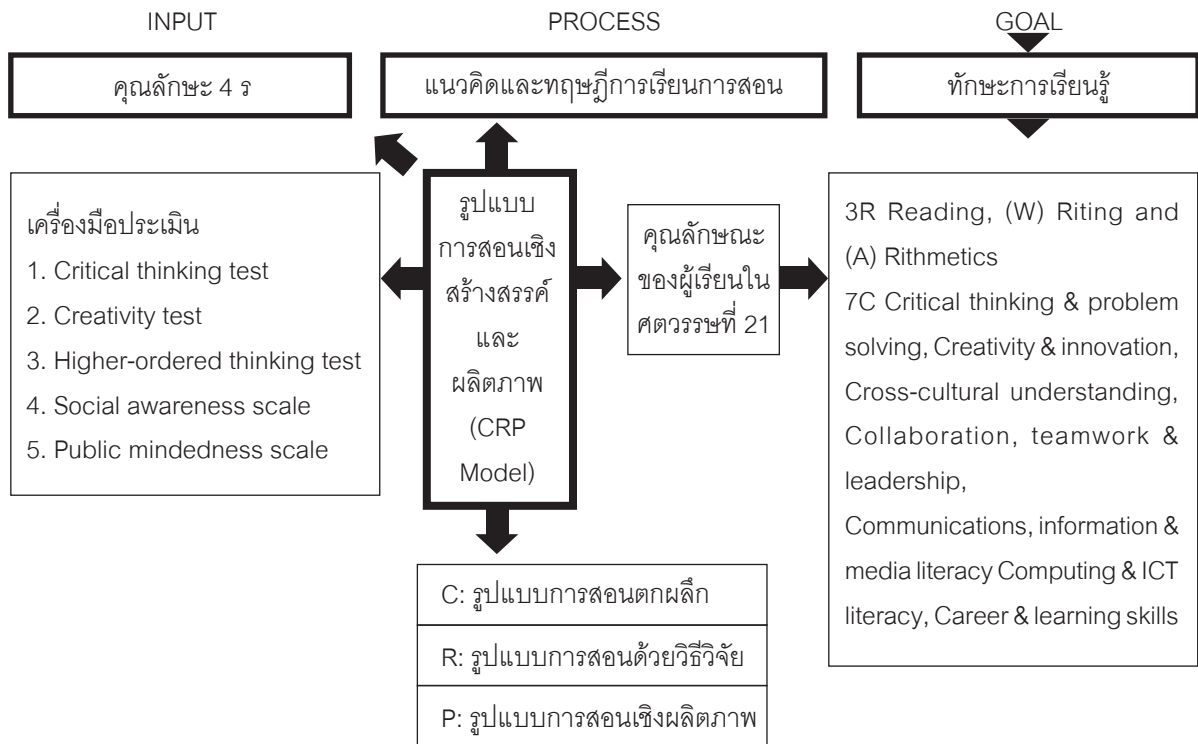
จากรูปแบบการสอนต่างๆ ที่ผู้เขียนยกมาข้างต้นสามารถสังเคราะห์เป็นกระบวนการ วิธีการและรูปแบบการสอน CRP Model ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กระบวนการวิธีการของรูปแบบการสอน CRP Model

กระบวนการ	วิธีการ	รูปแบบการสอน CRP Model
การเรียนรู้เพื่อตกผลึกความรู้ ความคิดนั้นๆ	เสนอความรู้ความคิดอภิปรายประมวล ความรู้ปรับแก้ตกผลึกได้ความรู้ความคิด นั้นๆ	การสอนแบบตกผลึก (Crystal-based learning)
การเรียนรู้เพื่อหาคำตอบ ด้วยตนเอง โดยการวิจัยต่างๆ	หาคำตอบ แก้ปัญหา แสวงหาความรู้ใหม่ ประมวล ผสมผสานความรู้เก่าและใหม่	การสอนด้วยวิธีวิจัย (Research-based learning)
การเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานใหม่ สร้างสรรค์ผลงานใหม่	ศึกษาบริบทความรู้ที่ตกผลึกบวกกับการหา คำตอบหรือความรู้ใหม่จากการวิจัย การ ลงมือทำการทำโครงการ นำเสนออภิปราย ขอความเห็นจากครูหรือผู้เชี่ยวชาญปรับแก้ ได้ผลผลิตที่สมบูรณ์	การสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity-based learning)

จากการสังเคราะห์รูปแบบการสอน CRP Model พบว่า สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้ทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มวิชา โดยรูปแบบการสอนแบบตกผลึกเหมาะกับการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาสาระรูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัยเหมาะกับการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการหาคำตอบแก้ปัญหาแสวงหาความรู้และคิดค้นสิ่งใหม่ รูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพเหมาะกับการเรียนการสอนที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และการผลิตชิ้นงาน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนพบว่าเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันจากสภาพการณ์ของการเรียนการสอนทั้ง 3 รูปแบบ ทำให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองและเมื่อเกิดปัญหาจะทำให้พบวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความคิด

สร้างสรรค์ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อสร้างชิ้นงานเชิงผลิตภาพอันเกิดจากการตกผลึกทางความคิด ทั้งนี้ผู้เรียนมีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่การรวบรวมความรู้ การทำความเข้าใจ การสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้และถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียนด้วยตนเอง โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้วิเคราะห์ผลงานร่วมกับผู้เรียนและคอยสอดแทรกทักษะการคิด ค่านิยมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ดังนั้นรูปแบบการสอนนี้จะเป็นส่วนสำคัญที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนานักเรียนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีเอกลักษณ์และเป็นรูปแบบการสอนที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21



ภาพที่ 5 รูปแบบการสอน CRP Model

บทสรุป

รูปแบบการสอน CRP Model เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จุดเด่นของการเรียนรู้นี้จะส่งผลโดยตรงกับผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดทุกแบบ ไม่ว่าจะเป็นการคิดแบบมีวิจารณญาณ (Critical thinking) การคิดวิเคราะห์ (Analysis thinking) การคิดสังเคราะห์ (Synthesis thinking) การคิดแก้ปัญหา (Solving problem thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้รู้จักแนวทางการแสวงหาและจัดการความรู้สามารถสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองรวมทั้งผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบ การมีวินัยในการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและเกิดแรงผลักดันให้พัฒนาความรู้และผลงานของตนเองสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ Snape (2013, pp. 80-91) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูมีผลต่อการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของผู้เรียน ความเชื่อมั่น ความยืดหยุ่น แรงจูงใจ การแก้ปัญหาและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียน โดยต้องกระทำอย่างมุ่งมั่นและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดพลังที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม รูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ หรือ CRP Model สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนครูสามารถนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. (2549). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 14 ฉบับพิมพ์เพิ่มเติม)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แชมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2550). *โครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน CRP MODEL*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวรรณ เหมชะญาติ. (2549). CRP MODEL กลไกสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 29(2), น. 15-30.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). *Creative Team Learning ทีมการเรียนรู้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2563). *ครูเพื่อศิษย์สร้างการเรียนรู้สู่ระดับเชื่อมโยง*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อุไรรัตน์ สำเริงวงศ์. (2549). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Snape, D. J. (2013). Creative learning environments in education-A systematic literature review. *Thinking Skills and Creativity*, 8(1), pp. 80-91.
- Joseph, G. E. & Strain, P. S. (2010). Enhancing Emotional Vocabulary in Young Children. *Young Exceptional Children*, 6(2), pp. 18-26.

นวัตกรรมการออกแบบแผนงานการจัดการเรียนการสอน ภาคสนามออนไลน์ ของรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

The Innovation Platform Designing of Online Learning for Study on the Field in the Medical Rural Studies Module During the COVID-19 Pandemic

สีขาว เชื้อปรุง^{1,*}, กนลา ชาญวิรัตน์¹, ปาริชาติ แซ่ว่อง¹ และประชาสันต์ แว่นไธสง²
Seekaow Churproong^{1,*}, Kanala Chanvirat¹,
Parichad Saewong¹ and Prachasan Vaenthaisong²

รับบทความ 13 สิงหาคม 2563 แก้ไข 12 ตุลาคม 2563

ตอบรับ 14 ตุลาคม 2563

Received 13 August 2020 Revised 12 October 2020

Accepted 14 October 2020

บทคัดย่อ

การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ส่งผลให้การออกภาคสนามในรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 1-4 สำหรับนักศึกษาแพทย์และทันตแพทย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ต้องเปลี่ยนเป็นการจัดการเรียนรู้ภาคสนามออนไลน์ โดยปรับให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกระทู้ที่กำหนดไว้ในเว็บไซต์ของรายวิชา ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่เลี้ยงเช่นเดิม วัตถุประสงค์ของบทความฉบับนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงการปรับกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ในรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 3 โดยออกแบบกระทู้ออนไลน์ที่ยังคงวัตถุประสงค์หลักเรื่องการฝึกปฏิบัติ รู้คน และรู้คิด เป็นหัวข้อแบบต่างๆ ได้แก่ นักรบสู้โควิด การเป็นแพทย์ชนบท การเยี่ยมบ้านประเมินคุณภาพชีวิต เรื่องราวคนทำงาน เรียนรู้เรื่องแผล การวิเคราะห์สถานการณ์โรคระบาด การบันทึกสะท้อนตัวเอง และการนำเสนอการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงแบบออนไลน์ โดยใช้โปรแกรมการประชุมแบบออนไลน์

¹สำนักวิชาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา 30000

¹Institute of Medicine Suranaree University of Technology, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

²มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา 30000

Rajamangala University of Technology Isan, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

*Corresponding Author, e-mail: seekaow@sut.ac.th

ร่วมด้วยทั้งหมดนวัตกรรมการออกแบบแผนงานการจัดการเรียนการสอนภาคสนามออนไลน์ของรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ในช่วงการระบาดของโรค COVID-19 ที่อำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทั้งแบบบุคคลและแบบกลุ่ม โดยมีอาจารย์พี่เลี้ยงในแต่ละฐานฝึกเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หลัก การนำข้อได้เปรียบในการจัดการเวลาและความครบถ้วนของเนื้อหาแบบออนไลน์ไปประยุกต์ใช้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรทางการแพทย์ต่อไป

คำสำคัญ: การศึกษาภาคสนาม ชนบทศึกษาทางการแพทย์ การเรียนรู้ออนไลน์ โควิด-19

ABSTRACT

As a result of coronavirus infectious disease 2019 (COVID-19), a study on the field in real situations of Medical Rural Studies (MRS) 1-4 modules at Suranaree University of Technology (SUT) for medical and dental students was changed to a study online. This article purposed the designing of online learning in the MRS3 module which was provided 9 tasks that related to the COVID-19 situation. For example, COVID-warrior in a white gown, being a rural doctor, home visit care for the quality of life assessment, workers' story, learning of wound care, critical thinking about the public health care system, self-reflection, online transformative theatre via the video conference program. All tasks were designed by following the major objectives of the module. Self-awareness, patients' and others' perception, and systems thinking were the main concept of the MRS module. The innovation platform designing of online learning for study on the field in the MRS module during the COVID-19 pandemic so challenged to the course director. However, the major key success factor was the facilitators that helped students in both individual and group learning styles achieved the objectives of the MRS module. Time management and content completion were the advantage for self-directed learning followed as tasks assigned. In the future, the innovation platform designing of online learning for a study on the field might be the benefit to develop the medical curriculum.

Keywords: Field study, Medical rural studies module, Online learning, COVID-19

บทนำ

รายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นรายวิชาที่มีการจัดประสบการณ์ภาคสนามสำหรับนักศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต ในสถานการณ์ปกติจัดให้มีการเรียนภาคปฏิบัติที่ฐานฝึก ณ โรงพยาบาลชุมชนและศูนย์สุขภาพชุมชน รวม 14 ฐานฝึก ในจังหวัดนครราชสีมา โดยกำหนดให้ออกภาคสนามจำนวน 4 ครั้ง (MRS1-4) รวมทั้งหมด 5 หน่วยกิต ในพื้นที่ฐานฝึกเดิมทุกครั้งซึ่งแต่ละครั้งจะมีหัวข้อหลักในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนี้ 1) รายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 1 เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน, 2) รายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 2 เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับ

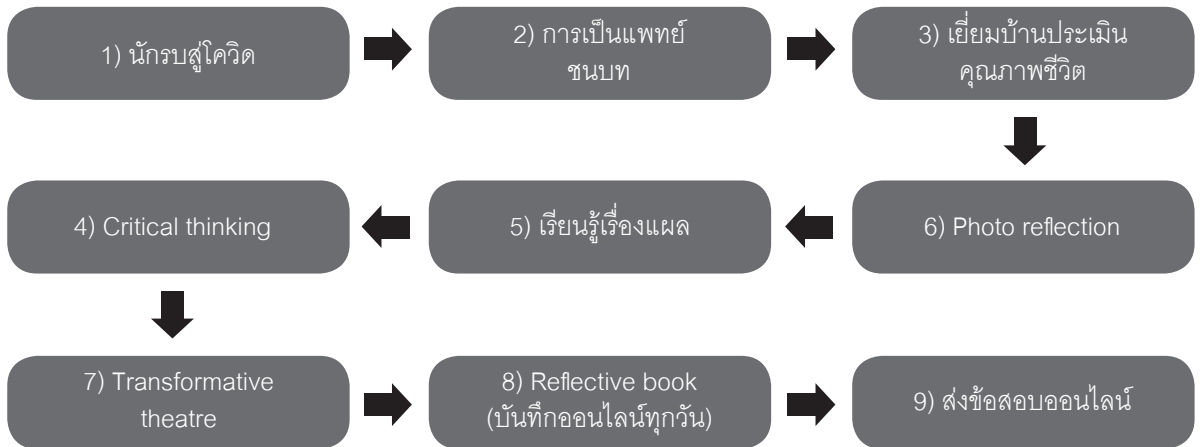
กับการสร้างเสริมสุขภาพ 3) รายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 3 เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเล่าคนทำงาน กับความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพ และ 4) รายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 4 เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคระบาดโดยในแต่ละครั้งนักศึกษาจะได้ฝึกทักษะการสื่อสาร (Communication skill) ออกเยี่ยมบ้าน (Home visit care) เชื่อมโยงเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์การแพทย์กับทักษะทางคลินิก (Basic sciences and clinical skills integration) จากการเดินดูคนไข้พร้อมแพทย์และทันตแพทย์พี่เลี้ยง (Patient story learning) รวมถึงได้เรียนรู้การทำงานอย่างมีความสุขในชุมชน (Working in com-

munity with happiness) ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพยายามจัดประสบการณ์ตรงให้นักศึกษาได้ฝึกคิด รู้คน และรู้คิด (จุริรา มังคละศิริ, 2558, น.1-2) ทั้งหมดเป็นการปูพื้นฐานด้านแนวคิด เจตคติ จริยธรรม และจิตสำนึกในการเป็นแพทย์และทันตแพทย์เพื่อชาวชนบท ตามอัตลักษณ์ที่ทั้งสำนักวิชาแพทยศาสตร์และสำนักวิชาทันตแพทยศาสตร์ได้ตั้งไว้ คือ “หมอดีแห่งแผ่นดิน” (สีขาว เชื้อปราง, 2561, น. 128-132)

ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 พบการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้สถานการณ์ในแต่ละประเทศมีมาตรการให้ประชาชนเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อความปลอดภัย (World Health Organization, 2020) ทำให้รัฐบาลไทยประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยออกเป็นพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) ฉุกเฉินสั่งปิดสถานศึกษาทุกประเภทโดยให้แจ้งการดำเนินการสอน การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใดๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก (ราชกิจจานุเบกษา, 2563, น. 1) ด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินจากภาวะโรคระบาดนี้ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีเข้าไปช่วยเหลือการเรียนรู้แบบทางไกล (Russell et al., 2020, p. 397) ดังนั้น เป็นผลให้รายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 3 ที่มีกำหนดออกภาคสนามระหว่างวันที่ 25-29 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 ถูกออกแบบการเรียนรู้เป็นภาคสนามออนไลน์ครั้งแรกทำให้ผู้ประสานรายวิชาและประธานกรรมการปรับปรุงรายวิชาฯ ต้องปรับตัวอุปสรรคการเรียนรู้ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โรคระบาดโดยหารือกับผู้พัฒนาเว็บไซต์ชนบทศึกษาทางการแพทย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี URL: <https://www.mrssut.com> ซึ่งได้รับหนังสือแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ไว้แล้วให้ช่วยเขียน Platform แบบกระทุ้งและคลังข้อมูลในแต่ละหัวข้อตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 3 เพื่อใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารและส่งงานระหว่างนักศึกษา อาจารย์และพี่เลี้ยงฐานฝึก โดยนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการประชุมแบบออนไลน์เช่น โปรแกรม ZOOM (Eric, 2019) เป็นต้น

การออกแบบรายวิชาภาคสนาม ออนไลน์

ตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2561 สาขาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัวและเวชศาสตร์ชุมชน สำนักวิชาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้สร้างนวัตกรรมการออกแบบเว็บไซต์ชนบทศึกษาทางการแพทย์ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ที่ URL: <https://www.mrssut.com> เพื่อบริหารจัดการรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 1-4 ในการเลือกวันออกนิเทศภาคสนามแบบประเมินออนไลน์ให้กับคณาจารย์ คลังข้อมูลออนไลน์ สื่อการสอน แบบทดสอบตนเองออนไลน์ และพัฒนาระบบบังคับให้นักศึกษาเข้าประเมินรายวิชาฯ ก่อนส่งข้อสอบออนไลน์ ส่วนภาพกิจกรรมของนักศึกษาในแต่ละรุ่นจะถูกเก็บไว้ในคลังภาพบนเว็บไซต์ นอกจากนี้ผู้ประสานรายวิชาฯ ยังได้รับความสะดวกจากระบบการส่งตรวจการบ้านออนไลน์ และระบบประมวลผลคะแนนออนไลน์เพื่อตัดเกรดส่งให้ทันตามกำหนด การออกภาคสนามออนไลน์ของรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 3 ครั้งนี้ นักศึกษาจะได้รับมอบหมาย 9 ชิ้นงานภายในช่วงเวลา 5 วันของการออกภาคสนามออนไลน์ซึ่งนักศึกษาจะเรียนรู้ตามลำดับและต้องส่งงานตามเวลาที่กำหนดโดยมีลำดับในการเรียนรู้ตามภาพที่ 1



ภาพที่ 1 ลำดับการเรียนรู้บน Platform online

รายละเอียดหัวข้อและวิธีการจัดการเรียนการสอนกับ 9 ชิ้นงานที่มอบหมายให้นักศึกษามิดังนี้

1. หัวข้อ นักสู้โควิด เป็นการออกแบบการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์ของโลกและเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งคุกคาม (Hazard) ที่เกิดขึ้นกับคนวัยทำงานช่วงโรคระบาด โดยจัดทำคลิปวิดีโอสัมภาษณ์แพทย์ในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่มีบทบาทในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และรักษาโรคระบาด โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่านักศึกษาจะได้เรียนรู้และเห็นถึงลักษณะการทำงานของคนหลายประเภทและภาระหน้าที่การทำงานของแพทย์กับความรับผิดชอบที่เสี่ยงต่อการติดโรค ทั้งนี้ นักศึกษาสามารถตั้งคำถามกลับหรือแสดงความคิดเห็นไว้ในกระทู้ และจะได้รับการตอบกลับจากแพทย์ทั้ง 4 ท่านภายในช่วงเวลาที่กำหนด

2. หัวข้อ การเป็นแพทย์ชนบท ถูกออกแบบให้เป็นการทำงานเป็นกลุ่มโดยให้นักศึกษาช่วยกันตั้งประเด็นคำถามสัมภาษณ์ที่เสี่ยงในฐานะฝึกของตน โดยหัวข้อหลักคือบทบาทการทำงานของทีมนักศึกษาที่รับมือกับสถานการณ์โรคระบาด แบบคุณลักษณะแพทย์ห้าดาว (Five star doctor) ได้แก่ ผู้รักษา (Care provider) ผู้ตัดสินใจ (Decision maker) ผู้สื่อสาร (Communicator), ผู้นำชุมชน (Community leader) และผู้จัดการ (Manager) ทำให้เห็นภาวะภายในของแต่ละคนในทีมนักศึกษาแบบสหสาขาวิชาชีพ ที่มีความสอดคล้องกับหลักคุณธรรม ที่ควรจะเป็นในการเป็นแพทย์

ชนบท ได้แก่ ความผูกพันกับชุมชน (Community bonded) ความใฝ่รู้อยากเรียน (Passion to learn) มีคุณธรรมในวิชาชีพ (Integrity) มีความรับผิดชอบ (Responsibility) มีความภูมิใจในการเป็นแพทย์ชนบท (Dignity) (สีหาเชื้อปรง, 2563, น. 148) หัวข้อนี้ต้องการให้นักศึกษาเห็นถึงสถานการณ์ฉุกเฉินของระบบสาธารณสุขไทยในการควบคุมโรคระบาด (Pandemic) อาจเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองในชีวิตการเป็นแพทย์ และทันตแพทย์ในอนาคต

3. หัวข้อ เยี่ยมบ้านประเมินคุณภาพชีวิต ออกแบบให้นักศึกษาจัดคลิปวิดีโอที่ตนเองฝึกทักษะสื่อสารกับพ่อแม่บุญธรรมที่ฐานฝึกแบบกลุ่มหรือเลือกเยี่ยมบ้านคนในครอบครัวตัวเองแบบรายบุคคลโดยกำหนดหัวข้อในการพูดคุยเป็นเรื่องการดูแลสุขภาพกับคุณภาพชีวิต ในช่วงการระบาดของ COVID-19 ทั้งนี้จะมีคลิปตัวอย่างการฝึกใช้ทักษะสื่อสารในการเยี่ยมบ้านวางบนเว็บไซต์เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวนก่อน ในหัวข้อนี้ต้องการให้นักศึกษาได้ฝึกการใช้ทักษะการสื่อสารให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบันตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. หัวข้อ Photo reflection เรื่องเล่าคนทำงาน ออกแบบโดยให้นักศึกษาอัปโหลดภาพคนทำงานได้ 1 รูป โดยให้บรรยายเกี่ยวกับสิ่งที่เห็นจากภาพ (In-frame) บรรยายเรื่องราวจากการสัมภาษณ์คนในภาพ (Around-frame) และอธิบายความคิด ความรู้สึก

ความต้องการของคนในภาพ (Under-frame) หัวข้อนี้ต้องการให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจเรื่องราวของคนทำงานและค้นหาความเสี่ยงที่อาจพบได้จากการทำงานโดยสามารถแบ่งปันรูปภาพ และเล่าเรื่องราวให้กับเพื่อนในกลุ่มฟังผ่านการประชุมออนไลน์กับพี่เลี้ยงฐานฝึกผู้เป็นกระบวนการที่สำคัญ

5. หัวข้อ เรียนรู้เรื่องแผล ผู้ประสานรายวิชาจัดหาภาพแผลหลากหลายรูปแบบ ให้นักศึกษาได้แสดงความรู้สึกที่ได้เห็นแผล และแสดงความคิดเห็นให้เชื่อมโยงลักษณะของแผลกับทฤษฎีความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่เคยเรียนมาทักษะในการทำแผลตัวอย่างคำพูดขณะทำแผลรวมถึงการให้กำลังใจและให้คำแนะนำ หัวข้อนี้มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกกับสิ่งที่เกิดกับผู้ป่วยในภาพเป็นหลักและให้รู้จักคิดประเมินข้อจำกัดการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยนอกจากนี้การเรียนรู้เรื่องแผลจะทำให้ นักศึกษารู้จักเชื่อมโยงความรู้อย่างเป็นระบบ

6. หัวข้อ Critical thinking เรื่องสุขภาพและคุณภาพชีวิต ถูกออกแบบโดยให้ภาพ 3 สถานการณ์ ได้แก่ 1) สถานการณ์และแนวโน้มการระบาด COVID-19 ทั่วโลก 2) ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุข โดยให้นักศึกษาบอกปัจจัยความสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน พร้อมอธิบายเหตุผลที่เลือกปัจจัยนั้นๆ แบบมีหลักฐานอ้างอิง (Evidence based) โดยวิเคราะห์จุดแข็ง-อ่อนของระบบสาธารณสุขของแต่ละประเทศที่ต่างกัน ดังนั้นในหัวข้อนี้จะกระตุ้นให้นักศึกษารู้จักหาข้อมูลรอบโลกและคิดเชิงวิพากษ์

7. หัวข้อ Transformative theatre ในสถานการณ์ปกติหัวข้อนี้ออกแบบการเรียนรู้ให้นักศึกษานำเสนอสรุปบทเรียนในลักษณะรูปแบบละครการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงแต่เนื่องด้วยสถานการณ์ในช่วงโรค COVID-19 ระบาดจึงได้ปรับรูปแบบการนำเสนอให้หลากหลายภายใต้หัวข้อ "โควิดสอนให้เราเรียนรู้ว่า..." โดยให้แต่ละฐานฝึกนำเสนอสื่อเป็นรูปแบบนิทาน เรื่องเล่า ภาพวาด การ์ตูน กลอน Animation หรืออื่นๆ ซึ่งจะนำเสนอพร้อมกันผ่านการประชุมแบบออนไลน์ในวันสุดท้ายของรายวิชา เพื่อให้ผู้ประสานรายวิชาและพี่เลี้ยงให้คะแนนประเมินแบบ 7Cs ตาม

วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity and Innovation), การคิดเชิงระบบและแสดงแนวทางแก้ไขปัญหอย่างเป็นองค์รวม (Critical thinking, Complex problem solving and Learning skills), ทักษะในการติดต่อสื่อสาร (Communication skills), ภาวะผู้นำ ผู้ตาม และความร่วมมือในทีม (Collaboration Teamwork and Leadership), การนำข้อมูลมาคิดวิเคราะห์เป็นระบบ (Computing Information, Technology literacy), ทักษะชีวิตและวิชาชีพ (Career and Life skills), และการรู้จักเข้าใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง (Cross-cultural understanding) (ศรีเมือง พลฤทธิ, 2557, น. 445) โดยวัตถุประสงค์นี้ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้อะไรเปลี่ยนแปลงภายในตนเองผ่านสื่อที่นำเสนอ

8. หัวข้อ Reflective book จัดเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ให้นักศึกษาอยู่กับตัวเอง เพื่อทบทวนประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ก่อนพิมพ์บันทึกบรรยายความรู้สึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านกระทู้ที่เตรียมไว้ให้แทนการใช้สมุดในการจดบันทึกแต่ นักศึกษาสามารถตั้งค่าความเป็นส่วนตัว และกำหนดผู้ที่ต้องการให้เห็นข้อความที่บันทึกได้ เพราะ Reflective book ถือว่าเป็นพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของนักศึกษาโดยมีพี่เลี้ยงและอาจารย์ที่ปรึกษาเข้ามาอ่านบันทึกให้ข้อมูลย้อนกลับแบบไม่มีผลต่อคะแนน (Formative evaluation) เพื่อให้นักศึกษาได้รับมุมมองของการเรียนรู้ที่หลากหลายและปรับตัวเองให้เหมาะสมกับการเป็นแพทย์ที่ดีต่อไป

9. หัวข้อ ส่งข้อสอบออนไลน์ เป็นการสุ่มข้อคำถามท้ายบทจากหนังสือรายวิชานบทศึกษาทางการแพทย์ 1-4 ให้นักศึกษาแต่ละคนตอบแบบอัตนัย โดยเปิดโอกาสให้ค้นคว้าก่อนเขียนคำตอบได้ที่สำคัญนักศึกษาจะทราบข้อสอบของตัวเองตั้งแต่วันปฐมนิเทศเพื่อลดความกังวลในการทำข้อสอบ หัวข้อนี้ต้องการให้นักศึกษารู้จักบูรณาการเรียนรู้จากเนื้อหาทั้งหมด

โดยสรุปกิจกรรมทั้ง 9 หัวข้อนั้น มีจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกประเด็นตามแนวคิดหลักของรายวิชา ได้แก่ 1) การรู้ตน จะได้เรียนรู้จากกระทู้หัวข้อ Reflective book และ Transformative theatre 2) การรู้คน

จะได้เรียนรู้จากกระทู้หัวข้อ นักบวชโควิตการเป็นแพทย์
ชนบทการเยี่ยมบ้านเพื่อประเมินคุณภาพชีวิตและ Photo
reflection และ 3) การรู้คิด จะได้เรียนรู้จากกระทู้หัวข้อ
Critical thinking และการเรียนรู้เรื่องแผล ซึ่งการตอบของ
นักศึกษาจากทุกหัวข้อกระทู้จะได้รับการประเมินอย่างเป็น
องค์รวมและบูรณาการ โดยเฉพาะกระทู้หัวข้อส่งข้อสอบ
ออนไลน์

การสื่อสารระหว่างคณาจารย์ พี่เลี้ยงฐานฝึก และ นักศึกษา

ผู้ประสานรายวิชาได้ออกแบบให้ทั้งคณาจารย์และ
นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม
คือ

1. การสื่อสารระหว่างคณาจารย์มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารี และคณาจารย์ฐานฝึกจะนัดประชุม
เตรียมการจัดการเรียนการสอนรายวิชาชนบทศึกษาทางการ
แพทย์โดยใช้การประชุมออนไลน์ ก่อนขึ้นเรียน 2 อาทิตย์
และผู้ประสานรายวิชาได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียน
การสอนออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ชนบทศึกษาทางการแพทย์
เพื่อให้ทุกคนได้ทราบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เป็นหลัก
เกณฑ์และมีมาตรฐานเดียวกันทั้ง 14 ฐานฝึก นอกจากนี้
ผู้ประสานรายวิชายังได้มอบหมายให้คณาจารย์มีบทบาท
เป็นผู้ดูแลกระทู้หลักในแต่ละหัวข้อ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการ
โต้ตอบกระทู้กับนักศึกษาในผ่านเว็บไซต์ตามสิทธิ์ในการเข้า
ถึง

2. การสื่อสารระหว่างนักศึกษาเริ่มจากศึกษาคลิป
วิดีโอแนะนำวิธีการเรียนการสอน รายวิชาชนบทศึกษา
ทางการแพทย์ 3 ฉบับภาคสนามออนไลน์ ในการใช้ระบบ
เว็บไซต์ชนบทศึกษาทางการแพทย์ โดยผู้ประสานรายวิชา
ได้ชี้แจง 9 ชิ้นงานและการวัดประเมินผลออนไลน์ให้กับ
นักศึกษาทราบก่อนออกภาคสนามออนไลน์ พร้อมนำ
เอกสารการวัดประเมินผลทั้งหมดไว้ที่หมวดคู่มือเพื่อให้
นักศึกษารับทราบโดยทั่วกัน หากนักศึกษาติดขัดหรือมีข้อ
สงสัย จะมีหัวข้อ Feedback ในระบบให้นักศึกษาเข้าไป
ถามคณาจารย์ พี่เลี้ยง หรือเจ้าหน้าที่ได้ตลอดเวลา

การวัดและการประเมินผล

การวัดประเมินผลภาคสนามรายวิชาในรายวิชา

ชนบทศึกษาทางการแพทย์ใช้รูปแบบการประเมิน
ใน 2 รูปแบบ คือ

1. การประเมินเพื่อการพัฒนา (Formative
assessment) คือ ประเมินจากการถอดบทเรียน พฤติกรรม
การแสดงออกของนักศึกษา และสิ่งที่นักศึกษาได้สะท้อน
การเรียนรู้ร่วมกับพี่เลี้ยงฐานฝึกและคนในชุมชน โดยการ
บันทึกผ่าน Reflective book ในแต่ละวัน ที่อยู่ระหว่างการ
ฝึกภาคสนามออนไลน์นอกจากนี้ยังมีพี่เลี้ยงบางฐานฝึกได้
นัดหมายนักศึกษาพูดคุยผ่านการประชุมแบบออนไลน์เพื่อ
รับฟังความคิดเห็น ซึ่งจัดเป็นพื้นที่ปลอดภัยในการพูดคุย
กันของนักศึกษา

2. การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ (Summative
assessment) แบ่งออกแบบ 3 หมวด ดังนี้

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual
knowledge) 15%

โดยแบ่งการประเมินเป็นการวัดนักศึกษา
ในประเด็นขององค์ความรู้ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่
1) การสอบวัดผลความรู้ทั้งหมดผ่านการทำข้อสอบในระบบ
ออนไลน์คิดเป็น 10% ซึ่งข้อสอบดังกล่าวจะได้รับการตรวจ
จากอาจารย์ผู้ประสานงานรายวิชา และ 2) จัดทำเป็นข้อ
คำถามเชิงวิเคราะห์ความรู้ในหัวข้อกระทู้ Critical thinking
แบบรายกลุ่มคิดเป็น 5%

- 2.2 ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะทางคลินิก
(Problem Solving skill & Clinical skill) 35% โดยแบ่งการ
ประเมินเป็น 2 ส่วนจากการประเมินผลการปฏิบัติงานภาค
สนาม ซึ่งจะได้รับการประเมินจาก อาจารย์พี่เลี้ยงฐานฝึก
คิดเป็น 20% โดยปรับหัวข้อการประเมินผลภาคสนาม
ออนไลน์ ดังนี้

- 2.2.1 เคารพสิทธิในการดูแลผู้ป่วยหรือ
ผู้อื่นโดยประเมินจากความคิดเห็นในแต่ละกระทู้และคลิป
วิดีโอเยี่ยมบ้านของกระทู้หัวข้อการเยี่ยมบ้านประเมิน
คุณภาพชีวิต

- 2.2.2 วางแผนและแก้ไขปัญหาอย่างเป็น
ระบบ โดยประเมินจากความคิดเห็นในแต่ละกระทู้

- 2.2.3 สะท้อนบริบทและข้อจำกัดของ
หน่วยบริการปฐมภูมิเพื่อนำไปสู่การดูแลผู้ป่วยได้อย่าง

เหมาะสม โดยประเมินจากความคิดเห็นในกระทู้หัวข้อการเป็นแพทย์ชนบท

2.2.4 คำนึงถึงภาวะการเจ็บป่วยที่เกิดจากการประกอบอาชีพ โดยประเมินจากความคิดเห็นในกระทู้หัวข้อ Photo reflection และกระทู้ที่นักบสัโควิต

ประเมินผลการเรียนรู้จากการนำเสนอในวันสุดท้ายของการออกภาคสนามซึ่งจะได้รับการประเมินจากอาจารย์ทุกท่านที่เข้าร่วมกิจกรรมในวันนำเสนอผ่านการประชุมแบบออนไลน์และประเมินแบบออนไลน์คิดเป็น 15%

2.3 ทักษะการติดต่อระหว่างบุคคลและทัศนคติ (Inter-personal skill & Attitude) 50% โดยแบ่งการประเมินเป็น 3 ส่วนประเมินผลการปฏิบัติงานภาคสนามซึ่งจะได้รับการประเมินจากอาจารย์ที่เลี้ยงฐานฝึกคิดเป็น 35% โดยปรับหัวข้อการประเมินผลภาคสนามออนไลน์ ดังนี้

2.3.1 การมีสัมมาคารวะอ่อนน้อมถ่อมตน โดยประเมินจากความคิดเห็นและคลิปเยี่ยมบ้าน

2.3.2 มีความตรงต่อเวลา โดยประเมินจากการส่งงานออนไลน์ตรงเวลาตามที่กำหนดไว้

2.3.3 มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย โดยประเมินจากความสมบูรณ์ของ 9 ชิ้นงาน

2.3.4 มีความใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง โดยประเมินจากการตอบคำถามในแต่ละกระทู้

2.3.5 คำนึงถึงความแตกต่างของมนุษย์ตามบริบทสภาพแวดล้อมในชุมชน โดยประเมินจากความคิดเห็นที่เสนอในกระทู้หัวข้อ Photo reflection และหัวข้อการเป็นแพทย์ชนบท

2.3.6 มีทักษะการทำงานเป็นทีม โดยประเมินจากความคิดเห็นในการช่วยกันถามตอบในแต่ละกระทู้

2.3.7 มีปฏิสัมพันธ์และสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อนอาจารย์ที่เลี้ยงและคนในครอบครัว โดยประเมินจากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นแบบกลุ่ม หรือจากการพูดคุยกับที่เลี้ยงแบบออนไลน์

2.3.8 ทักษะการสื่อสารการนำเสนอถ่ายทอดและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม โดยประเมินจากความคิดเห็นในการตอบแต่ละกระทู้หรือจากการพูดคุยกับที่เลี้ยงแบบออนไลน์

ประเมินความรับผิดชอบในการบันทึก Reflective book ซึ่งจะได้รับการประเมินความครบถ้วนในการบันทึกคิดเป็น 10%

ประเมินการบ้านที่ได้รับมอบหมายที่เขียนสรุป (รายกลุ่ม) ตามคำถามที่กำหนดให้ในกระทู้หัวข้อ “การเป็นแพทย์ชนบท” ซึ่งคิดเป็น 5%

เกณฑ์การตัดสินผลและการประเมินรูปแบบการเรียนการสอน

ผลคะแนนการประเมินจะมาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงฝึก (Multi-source feedback) โดยใช้เกณฑ์การตัดสินผลระดับคะแนนตัวอักษรแบบอิงเกณฑ์ ซึ่งนักศึกษาทุกคนจะได้ทำการประเมินอาจารย์และรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป นอกจากนี้ผลการสำรวจการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ 3 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะเรียนจากกระทู้ที่กำหนดไว้ให้ก่อนแล้วนัดประชุมออนไลน์กับพี่เลี้ยงฐานฝึกเพื่ออภิปรายร่วมกันในกลุ่มกระทู้เกี่ยวกับการทำงานในวิชาชีพ ได้แก่หัวข้อนักบสัโควิต การเป็นแพทย์ชนบท และ Photo reflection กลุ่มกระทู้นี้คิดเป็น 71.42%, หัวข้อ Transformative theatre คิดเป็น 64.28%, หัวข้อเรียนรู้เรื่องแผล คิดเป็น 57.14%, กลุ่มกระทู้เกี่ยวกับสุขภาพและคุณภาพชีวิต ได้แก่หัวข้อ Critical thinkingและหัวข้อการเยี่ยมบ้านประเมินคุณภาพชีวิต ซึ่งกลุ่มกระทู้นี้คิดเป็น 50%โดยที่เลี้ยงจะประชุมออนไลน์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประมาณ 3-9 ครั้ง และใช้เวลาเฉลี่ย 10 ชั่วโมงจาก 45 ชั่วโมงตามตารางสอน ซึ่งที่เลี้ยงมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ภาคสนามออนไลน์เฉลี่ย 6.3 คะแนนจาก 10 คะแนนเนื่องจากปัญหาสัญญาณการสื่อสารไม่ค่อยดีและไม่ได้ใช้ชีวิตกับเพื่อนหรือคนในชุมชนเช่นเดิมนอกจากนี้การเรียนรู้แบบภาคสนามออนไลน์เน้นการประเมินด้านความคิดมากกว่าทักษะและการจัดการความรู้สัก อย่างไรก็ตามที่เลี้ยงส่วนใหญ่จะให้นักศึกษานำที่ความรู้อิสระก่อนอ่านและบันทึกความคิดเห็นในหัวข้อ Reflective book คิดเป็น 92.86% ซึ่ง Reflective book เป็นเครื่องมือที่ดีในการช่วยจัดการเรียนรู้

เพื่อให้นักศึกษาเกิดการรู้ตน รู้คนและรู้คิด เช่นเดียวกับวิธีการสื่อสารอภิปรายสะท้อนผ่านการประชุมแบบออนไลน์ ทั้งนี้มีจำนวนส่วนน้อย ที่พื้นฐานฝึกให้นักศึกษาเลือกใช้วิธีเรียนรู้ด้วยตัวเองเพียงอย่างเดียว คิดเป็น 7.14%

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้แบบภาคสนามออนไลน์ได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการปรับปรุงรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ ดังนี้ 1) แนะนำให้ใช้หัวข้อกระทุ้งแบบออนไลน์เป็นแกนกลางในการสื่อสารระหว่างคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย พื้นฐานฝึกและนักศึกษาต่อไป 2) การออกแบบกระทุ้งควรเป็นมาตรฐานเดียวกันที่มีประเด็นหลักให้อธิบายและสะท้อน อภิปรายอย่างครบถ้วน เช่น หัวข้อ Self-reflection เป็นต้น และ 3) ควรออกแบบช่วงเวลาให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการเรียนรู้แบบคนเดียวและแบบกลุ่ม ควรให้มีการแบ่งปันการเรียนรู้ระหว่างฐานฝึก โดยนำผู้คนในชุมชนหรือสถานบริการต่างๆ มาร่วมเรียนรู้ด้วย แต่ต้องอาศัยพื้นฐานฝึกเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงกับชุมชนโดยสรุปจุดแข็งของการเรียนแบบภาคสนามออนไลน์ ได้แก่ เนื้อหาครบ มีใบกิจกรรมชัดเจน คุมเวลาและนัดหมายได้ดี นักศึกษาที่เข้าร่วมประชุมแบบออนไลน์มีสมาธิ จดจ่อไม่ออกแวก ส่วนพื้นฐานฝึกสามารถเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้มากขึ้น แม้ไม่ได้อยู่ในที่เดียวกันและพื้นฐานฝึกสามารถอ่าน Reflective book เวลาใดก็ได้ จัดว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้เท่าทันสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งผู้สอน ผู้เรียนต่างต้องปรับตัวให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการใช้เทคโนโลยี เนื่องจากการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 (The 21st century learning) เป็นการเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติ ซึ่งครูเป็นผู้ทำให้ดู อยู่ให้เห็นและเป็นแรงบันดาลใจช่วยฝึกผู้เรียน ซึ่งแนวทางที่เหมาะสมกับผู้เรียนมากกว่าการให้ข้อมูลเชิงเนื้อหาวิชาการเพียงอย่างเดียว (วิจารณ์ พานิช, 2556, น. 41) ดังนั้นครูพื้นฐานฝึกและคณาจารย์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของนวัตกรรมการออกแบบแผนงานการจัดการเรียนการสอนภาคสนามออนไลน์ของรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์ในช่วงการระบาดของ COVID-19

เอกสารอ้างอิง

- ราชกิจจานุเบกษา. *ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 7)*. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2563, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2563/E/114/T_0039.PDF
- รุจิรา มังคละศิริ. (2558). *แนวทางการเรียนรู้รายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์*. นครราชสีมา: สำนักวิชาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- ศรีเมือง พลึงฤทธิ์. (2557). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21. ธรรมศาสตร์เวชสาร*, 14(3), น. 443-448.
- สีขาว เชื้อปรง. (2561). *12 ปี ชนบทศึกษาทางการแพทย์*. นครราชสีมา: สำนักวิชาแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สีขาว เชื้อปรง. (2563). *เว็บไซต์ชนบทศึกษาทางการแพทย์ [โปรแกรม]*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2563, จาก <http://103.13.229.114/mrs/Login.aspx>
- Eric, S. Y, (2019). *Zoom*. [Program]. Retrieved July 20, 2020, from, <https://zoom.us/>
- Russell, M., et al. (2020). School closure and management practice during coronavirus outbreaks including COVID-19: A rapid systematic review. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(5), pp. 397-404.

World Health Organization. (2020). *WHO Director-General's opening remarks at Mission briefing on COVID-19*. Retrieved July 5, 2020, from <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-mission-briefing-on-covid-19>

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์สากล ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

A Study of Learning Achievement and Analytical Thinking Ability on Universal History Learning Unit Using Flipped Classroom Approach for Grade 11 Students

เกสร่า มหัทธโนบุญนพ^{1,*} และสิรินาถ จงกลกลาง²
Ketsara Mahattanaboonnop^{1,*} and Sirinat Jongkonklang²

รับบทความ 3 กรกฎาคม 2563 แก้ไข 31 กรกฎาคม 2563

ตอบรับ 5 สิงหาคม 2563

Received 3 July 2020 Revised 31 July 2020

Accepted 5 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์สากล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวคิดการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/13 แผนการเรียนไทย-สังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบุญวัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000
M.Ed., Student in Curriculum and Instruction Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,
Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000
Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000 Thailand

* Corresponding author, e-mail: kruk424@gmail.com

วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ห้องเรียนกลับด้าน การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้แบบรู้จริง

ABSTRACT

This research was for study the students' learning achievement and analytical thinking ability by using flipped classroom approach. The objectives of this research were to 1) Compare the students' learning achievement between pretest and posttest; 2) Compare learning achievement between posttest with the criteria of 70%; and 3) Compare the analytical thinking ability between pretest and posttest. Sample used in this research were 36 students of Grade 11 class 5/13 in Thai-Social study program, second semester of academic year 2019, Boonwattana School, Mueang District, Nakhon Ratchasima Province selected by the cluster random sampling. The experiment instruments were lesson plan of the flipped classroom, the learning achievement test, and the analytical thinking test. Data were analyzed by percentage, average, standard deviation, and t-test.

The study found that: 1) The average of the pretest scores of the learning achievement on universal history learning unit of Grade 11 students was the posttest scores were statistical significantly higher than the pretest scores at the level of .05. 2) The learning achievement on the posttest score was statistical significantly higher than the 70% criteria at level of .05, and 3) The students' analytical thinking ability have points the posttest scores were statistical significantly higher than the pretest scores at the level of .05

Keywords: Learning achievement, Analytical thinking, Flipped classroom

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ด้วยนโยบายของภาครัฐให้มีการขับเคลื่อนประเทศไทยจึงส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดการศึกษาในยุคแห่งความรู้ที่ต้องพัฒนาดตนเองด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่บูรณาการโดยการนำเทคโนโลยีมาผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้แบบต่างๆ ที่มีความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตจะส่งเสริมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลความรู้ต่างๆ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายมีผลต่อวิธีเรียนรู้และวิธี

เข้าถึงแหล่งความรู้ ทำให้เกิดวิทยาการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน (วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 11-14)

การจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคมการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่นมีความ

อดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก สารประวัติศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเป็น 1 ใน 5 สาระการเรียนรู้ที่ถูกกำหนดให้เรียนเป็น 1 รายวิชาพื้นฐานในทุกระดับชั้น ที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ว่าด้วยเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบันความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น. 2) จากมติที่ประชุมครูสาระประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบุญวัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นว่า วิชาประวัติศาสตร์จะเน้นการสอนแบบท่องจำยากต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหา เป็นเรื่องที่ไกลตัวจึงจำเป็นต้องหาวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและโรงเรียน (โรงเรียนบุญวัฒนา, 2560) การจัดการเรียนการสอนยังคงยึดเนื้อหาวิชาเน้นการบรรยายเป็นหลัก และยึดครูเป็นศูนย์กลาง จากการศึกษาวิจัยของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561) พบว่า นักเรียนเก่งในการทำข้อสอบที่เน้นความจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์ ไม่สามารถเขียนอธิบายความหรือคิดเชิงวิเคราะห์ที่เป็นเหตุเป็นผลได้ซึ่งเป็นปัญหาจากการเรียนการสอนที่ไม่ได้เน้นกระบวนการ ให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ นักเรียนขาดทักษะในการฟัง การเขียน และขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ จึงอาจเป็นปัญหาต่อการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต นักเรียนอาจไม่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ (บุญญาพร ปิ่นทอง, 2555)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) 3 ปีซ้อนหลังในปี 2559-2561 มีคะแนน

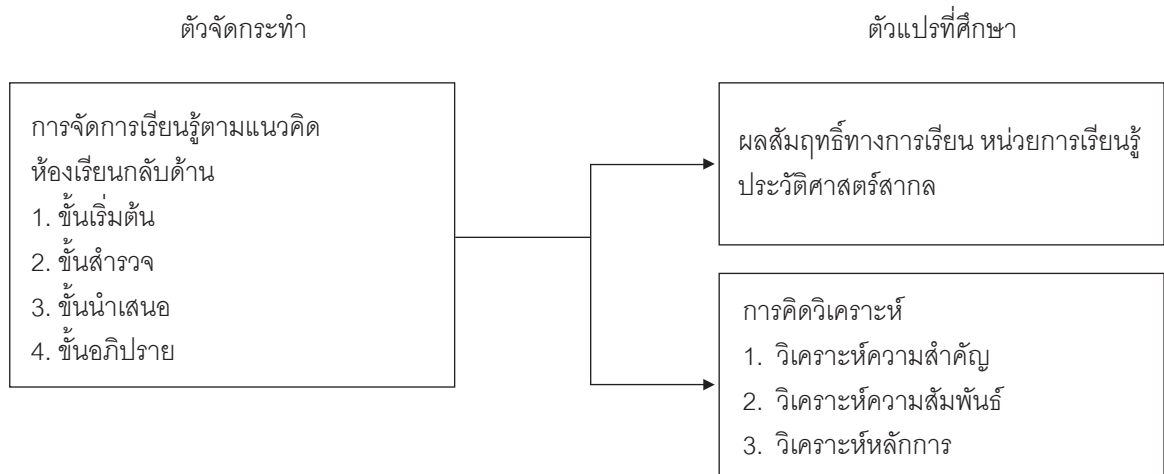
เฉลี่ยในสาระประวัติศาสตร์เท่ากับ 32.19, 31.04 และ 29.38 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561, น. 2) ซึ่งมีแนวโน้มลดต่ำลงทุกปี ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของสาระประวัติศาสตร์กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบุญวัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ต่ำกว่าเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2561 ที่โรงเรียนกำหนดไว้ร้อยละ 80

จากสภาพการจัดการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงศึกษานวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตลอดจนลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) เป็นแนวคิดที่เปลี่ยนแปลงการเรียนรู้แบบเดิม โดยนำสิ่งที่แต่เดิมปฏิบัติในชั้นเรียนไปทำที่บ้าน และนำสิ่งที่แต่เดิมปฏิบัติเป็นการบ้าน มาทำในชั้นเรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ นอกชั้นเรียน และในชั้นเรียน (Bergmann and Sams, 2012) นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถศึกษาเนื้อหาทางออนไลน์จากบ้านโดยผู้สอนจะเป็นผู้ใช้อำนวยความสะดวกในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน และเอื้อให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องเรียน (จันทวรรณ ปิยะวัฒน์, 2558, น. 14) หากนักเรียนได้ศึกษาความรู้มาก่อน จะทำให้ง่ายต่อการเรียนในห้องเรียน สามารถต่อยอดความรู้และถามข้อสงสัยได้ทันที และได้รับการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่หลากหลายในชั้นเรียน นักเรียนได้รู้ถึงการให้ความสำคัญที่ผู้สอนมีให้กับนักเรียนให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความสุขรู้สึกสนุกสนานในการเรียน โดยผู้วิจัยใช้สื่อเทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์ผ่านทาง Facebook เนื่องจากเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน (วิจารณ์ พานิช, 2556, น. 45-49, 58)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ขั้นเริ่มต้น เป็นระยะที่เกิดภายนอกห้องเรียน โดยครูให้นักเรียนดูสื่อออนไลน์ เพื่อ

ทบทวนความรู้พื้นฐาน และนำเสนอความรู้ใหม่ 2) ขั้นสำรวจ เป็นระยะที่เกิดภายในห้องเรียน โดยนักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนำมาสร้างองค์ความรู้ใหม่ 3) ขั้นนำเสนอ เป็นระยะที่นักเรียนนำเสนอคำตอบจากการอภิปรายความรู้ใหม่ที่ได้ของแต่ละกลุ่ม และ 4) ขั้นอภิปราย เป็นระยะที่นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ใหม่ที่ได้ ซึ่งในแต่ละขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนยังจะได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ ที่วัดได้จากแบบประเมินการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนใช้แก้ปัญหา หรือสถานการณ์ การคาดการณ์ทำนายคำตอบล่วงหน้า นำไปประยุกต์ ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ หรือเกิดเป็นความรู้ใหม่ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความสำคัญ เป็นการแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้อะไรสำคัญ หรือจำเป็นอะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการค้นหาว่าความสำคัญย่อยของเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้น เกี่ยวพันกันอย่างไรหรือสอดคล้องขัดแย้งกันอย่างไร 3) วิเคราะห์หลักการ เป็นการค้นหาโครงสร้างของระบบ สิ่งของ เรื่องราวและการกระทำต่างๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกันจนดำรงสภาพเช่นนั้นอยู่เนื่องด้วยอะไร มีหลักการอะไรเป็นแกน มีเทคนิคหรือยึดคติใด มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง การจะวิเคราะห์หลักการได้ที่จำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและความสัมพันธ์ได้เสียก่อน เพราะจะสามารถสรุปเป็นหลักการได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยนำมาใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุญวัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระประวัติศาสตร์ ของผู้เรียนพัฒนาเพิ่มขึ้น และยังเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน และผู้สนใจ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ และวิชาอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนไทย-สังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบุญวัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 69 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/13 แผนการเรียนไทย-สังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบุญวัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนเตรียมความพร้อม 1 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ 12 แผน ใช้เวลาแผนละ 1 คาบ รวม 13 คาบ ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ใช้แบบประเมินความเหมาะสมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ผลการประเมินพบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.58-5.00 มีค่าเฉลี่ย 4.75 หรือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ประเมินคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินความสอดคล้องและเหมาะสมระหว่างข้อสอบกับตัวชี้วัดมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 (ประสาธน์ เจริญเฉลิม, 2556, น. 189-190) และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความยากง่ายและอำนาจจำแนก พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.50-0.71 และค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.24-0.57 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder & Richardson (กาญจนา วัฒนา, 2550, น.192) เท่ากับ 0.883 3) แบบวัดการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ประเมินคุณภาพของแบบวัดการคิดวิเคราะห์

โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพว่าเครื่องมือวัดมีข้อคำถามตรงตามเรื่องที่ต้องการวัด และเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 (ประสาธน์ เจริญเฉลิม, 2556, น. 189-190) และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความยากง่ายและอำนาจจำแนก พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) เท่ากับ 0.52-0.74 และค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.24-0.76 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder & Richardson (กาญจนา วัฒนา, 2550, น.192) เท่ากับ 0.826

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ซึ่งมีการวัดก่อนและหลัง คือ การทดลองแบบเลือกกลุ่มตัวอย่างมาทดลองกลุ่มเดียวเหมือนกัน แต่ก่อนการทดลองมีการวัดผลไว้ก่อน (O1) จากนั้นจึงให้การทดลองเสร็จแล้ววัดผลหลังทดลอง (O2) (พิเชษฐ์ พงศ์ศรี, 2552, น. 92-94) ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีแผนเตรียมความพร้อม จำนวน 1 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้ 12 แผน ใช้เวลา แผนละ 1 คาบ รวม 13 คาบ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง ประเมินหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลง ดำเนินการสอบด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดการคิดวิเคราะห์ด้วยข้อสอบฉบับเดิม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติ (t-test for dependent) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล และเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนและหลังเรียน ใช้การหาค่าสถิติ (t-test for one sample) เพื่อเปรียบเทียบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

การสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p
ก่อนเรียน	36	30	14.77	1.60	24.75*		0.00
หลังเรียน	36	30	26.11	1.78		35	

จากตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 14.77 คะแนน หลังเรียนเท่ากับ 26.11 คะแนน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การสอบ	N	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p
หลังเรียน	36	30	21	26.11	1.78	87.75*	35	0.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ร้อยละ 100 คิดเป็นร้อยละ 87.03 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.11 พบว่า

คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

การสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p
ก่อนเรียน	36	30	14.66	1.60	25.82*		0.00
หลังเรียน	36	30	24.27	1.78		35	

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 14.66 คะแนน หลังเรียน เท่ากับ 24.27 คะแนน พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีกระบวนการที่เน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ ด้วยการเตรียมความพร้อมและการศึกษาเพิ่มเติมจากวิดีโอคลิป และเอกสารเพิ่มเติมที่ครูผู้สอนอัปโหลดลงในกลุ่มสังคมออนไลน์ ก่อนเข้าชั้นเรียน โดยนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและสามารถทบทวนความรู้ตามต้องการทำให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ จากการอ่าน ศึกษาความรู้ ตามความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ระยะเวลาที่แตกต่างกัน จนกระทั่งเกิดเป็นความเข้าใจสามารถจัดทำภาระงานหรือชิ้นงานที่กำหนด อีกทั้งสามารถจดจำเนื้อหาสาระได้แม่นยำมากขึ้น อีกทั้งนักเรียนได้มีการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนซึ่งเป็นการทบทวนความรู้ที่เรียนมา โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและตอบข้อซักถามเมื่อนักเรียนเกิดความสงสัย ทำให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง กระบวนการสะท้อนผลการเรียนรู้ โดยใช้บันทึกการเรียนรู้ (Learning logs) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่มีส่วนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพราะนักเรียนมีโอกาสในการทบทวนการเรียนรู้ของตนด้วยการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ตอนต้นคาบเรียนที่เรียนมา ศึกษาทบทวน

บทเรียน และจดบันทึกตามความคิดของตนเอง ซึ่งกระบวนการนี้จะทำให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery learning) ตามแนวคิดของ John Carroll (อ้างถึงใน ทิศนา ขมมณี, 2560, น. 126) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับเวลาที่นักเรียนได้รับในการเรียนรู้ และเชื่อว่านักเรียนทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์หากนักเรียนได้รับเวลาที่จะเรียนรู้เรื่องนั้นๆ อย่างเพียงพอตามความต้องการของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ สารมู และสิรินาถ จงกลกลาง (2561) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Learning Together เรื่อง โปรแกรม swLogo ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2. ผลการเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียนจากการใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากจากการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้คิดพัฒนาทักษะการลงมือปฏิบัติมีความรับผิดชอบส่งเสริมให้มีวินัยและฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่มให้นักเรียนสร้างทักษะองค์ความรู้จากสื่อที่ได้รับจากการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการฝึกตั้งคำถามนักเรียนกล้าที่จะถามครูสร้างโอกาสให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดมากขึ้น นักเรียนได้เรียบเรียงความคิดต้องใช้สมาธิ ในการคิดแล้วเขียนเป็นการฝึกสมองของนักเรียนจะทำให้นักเรียนมีสมรรถภาพในการเรียนสูงขึ้นช่วยพัฒนาสมาธิ การเรียบเรียงความคิดทักษะการเขียน ทักษะการจับใจความ ทักษะการสรุปความช่วยพัฒนาทักษะการฟังช่วยให้นักเรียนจับใจความสำคัญของเรื่องได้เข้าใจองค์ประกอบต่างๆ ของเนื้อหาสาระจำแนกประเภทข้อมูลที่สำคัญออกจากข้อมูลที่ไม่สำคัญ ส่งเสริมและก่อให้เกิดการ

ประมวลความคิดอย่างละเอียด เมื่อนำมาอภิปรายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Bloom ที่ผู้เรียนสามารถคิด หรือ แยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย เป็นองค์ ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่ เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกัน ไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน Bloom (1956, pp. 6-9, 201-207) เพราะการที่บุคคลจะมีทักษะในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ จะต้องสามารถวิเคราะห์เข้าใจใน สถานการณ์ใหม่หรือข้อความจริงใหม่ได้ ดังนั้นการจะ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับใดหรือหลายระดับนั้น ขึ้นอยู่ กับเนื้อหาสาระที่เป็นองค์ความรู้ อาจต้องผสมผสานข้อมูล ความรู้ในลักษณะรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดจำพวก การแปล การ ตีความ การประยุกต์ การวิเคราะห์ส่วนย่อย และความ สัมพันธ์เพื่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้สู่การ วิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผลตามจุดมุ่ง หมายการศึกษาของ Bloom โดยเฉพาะอย่างยิ่งความ สามารถในการวิเคราะห์จะส่งผลให้นักเรียนสามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับ สถานการณ์ใหม่ในเชิงสร้างสรรค์ เพราะ เป็นการพัฒนาความสามารถในระดับการมีเหตุผลและ เป็น การเรียนรู้ที่คงทนของแต่ละบุคคลแม้จะจำรายละเอียดของ ความรู้ไม่ได้ นักเรียนจึงต้องเรียนรู้วิธีการวิเคราะห์และภาย ได้สภาวะใดที่ต้องนำความสามารถด้านการวิเคราะห์มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาลาวิเยะ สะอะ (2558) ได้ ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทางที่มี ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์และ ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทางมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนชีววิทยาและทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ห้องเรียนกลับด้าน หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สากล ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนควร เลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่สร้างความท้าทาย ตื่นเต้น และ สนุกสนานให้กับนักเรียนโดยใช้กระบวนการ วิธีการและสื่อ ที่หลากหลายไม่ควรใช้กิจกรรมหรือสื่อในรูปแบบเดิมซ้ำกัน หลายๆ ครั้งเพราะอาจทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ ตื่นเต้น และขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้

1.2 การนำการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับ ทางมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนและนักเรียนจะ ต้องเตรียมความพร้อม มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่างๆ และการจัดการเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ จะสอน โดยครูจะต้องชี้แจงนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจรูปแบบ และกระบวนการจัดการเรียน รู้ได้อย่างถูกต้องชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วม กับกิจกรรมการเรียนรู้อื่นเช่นการใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน

2.2 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ห้องเรียนกลับด้านที่ส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา วัฒนา. (2550). *การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา*. กรุงเทพฯ: ธนพรการพิมพ์.
- จันทวรรณ ปิยะวัฒน์. (2558). *Flipping Your Class: ห้องเรียนกลับทาง*. สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2560, จาก www.eqd.cmu.ac.th/Innovation/media/2558/Jantawan.pdf.
- ทศนา แหมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). *วิจัยการเรียนการสอน* (พิมพ์ ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- บุญญาพร ปิ่นทอง. (2555). งานวิจัยภาษาไทยเรื่อง
การคิดวิเคราะห์. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2561,
จาก [http://imjungzzz109.blogspot.com/2012/07/
blog-post.html](http://imjungzzz109.blogspot.com/2012/07/blog-post.html).
- พิสนุ ฟองศรี. (2552). การสร้างและการพัฒนา
เครื่องมือการวิจัย. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ใน
ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
_____. (2556). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ตถาตา พับลิเคชัน.
- โรงเรียนบุญวัฒนา. (2560). กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียน
บุญวัฒนา. นครราชสีมา: ผู้แต่ง.
- วิไลวรรณ สาระมู และสิรินาถ จงกลกลาง. (2561).
การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียน
กลับด้านร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
เทคนิค Learning Together เรื่องโปรแกรม
MswLogo ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
วารสารราชพฤกษ์, 16(1), น.107-115.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). รายงาน
ผลการทดสอบ. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2561,
จาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/280>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552).
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- อาลาวิยะ สะอะ. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้แบบ
ห้องเรียนกลับทางที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการ
จัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขล
นครินทร์).
- Bergmann, J. & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom
Reach Every Student in Every Class Every Day*.
Colorado America.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Education
Objectives handbook 1: Cognitive domain*.
London: Group Limited.

ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาวานชุมชนสัมพันธ์ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2

Problems and Guidelines of Problems Solving on the Community Relationship of School under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1-2

จริยาพร กลิ่นขจร^{1,*} และกิตติ รัตนารักษ์²
Jariyaporn Klinkhajorn^{1,} and Kittti Rattanasri²*

รับบทความ 22 ตุลาคม 2563 แก้ไข 4 ธันวาคม 2563
ตอบรับ 5 มกราคม 2564

Received 22 October 2020 Revised 4 December 2020

Accepted 5 January 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาวานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาวานชุมชนสัมพันธ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู จำนวน 217 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ปีการศึกษา 2561 จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 109 คน ครูจำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาวานชุมชนสัมพันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.69) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการให้บริการชุมชน ($\bar{X}$ = 2.66) รองลงมา คือ ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, กรุงเทพฯ 10600

M.Ed., Student of Education Program in Educational Administration, Siam Technology College, Bangkok 10600, Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, กรุงเทพฯ 10600

Faculty of Education, Graduate School of Management, Siam Technology College, Bangkok 10600

* Corresponding author, e-mail: jikdee6@gmail.com, kitti_iso@hotmail.com

($\bar{X}$ = 2.67) และต่ำสุด คือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X}$ = 2.75)

2. แนวทางการแก้ไขปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1-2 คือ การระดมทุนจัดหาซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและทันสมัยให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและให้บริการประชาชน โรงเรียนกับชุมชนร่วมกันสำรวจพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน

คำสำคัญ: การแก้ไขปัญหา งานชุมชนสัมพันธ์ โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to study the problems and how to solve the problem of community relationships of schools under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 1-2, Uttaradit Province. Sample of study were 109 the school director and 108 school teachers under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area, Academic year 2018, the total of 217 people. The research tool was questionnaire. Data were analyzed by using frequency (F), percentage (%), mean ($\bar{X}$), and standard deviation (S.D.).

The study results were found that:

1. Community relationship problems of schools under the Office of Uttaradit Primary Education Service Area 1-2 Uttaradit Province mostly found in low level ($\bar{X}$ = 2.69). the most problem was community service ($\bar{X}$ = 2.66), the second was receiving assistance and support from the community ($\bar{X}$ = 2.67), and third side was strengthening the relationship with the community ($\bar{X}$ = 2.75).

2. Guidelines of solving the problems for community relationship with schools under the Office 1-2 of Uttaradit Primary were that the schools need fund on materials and equipment to support students' learning and community services. Moreover, schools and community have to make the co-operative survey for learning center, and arrange the meeting for the school committee to have an opportunity in school management.

Keywords: Problem solving, Community relationship, Primary school

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในระยะที่ผ่านมาส่วนใหญ่แล้วโรงเรียนมองว่าตนเองมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษา ส่วนชุมชนเป็นเพียงผู้รับบริการและสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน โดยจำกัดการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ที่ระดับของการให้ความร่วมมือและสนับสนุนโรงเรียน เมื่อโรงเรียนจะดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งโรงเรียนจะเป็นผู้คิดและตัดสินใจไว้ล่วงหน้า ทำให้ชุมชนไม่ได้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจเป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น

การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการร่วมมือกันในลักษณะของการวางแผน การดำเนินการ การติดตามและ

การประเมินผลงานเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการให้ท้องถิ่นหรือชุมชนมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลการศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง (ประจักษ์ วังสศิริ, 2554, น. 1) การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีข้อบกพร่องในเรื่องของงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน ซึ่งจำแนกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการให้บริการชุมชน 2) ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน 3) ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 4) ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และ 5) ด้านการ

ประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยการที่โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมในการตัดสินใจประเมิน ตรวจสอบ ติดตามผล เพื่อแสดงความโปร่งใส โดยมีทัศนคติแนวทางการเชื่อว่าการบริหารการจัดการศึกษาเป็นอำนาจสิทธิ์ขาดเพียงฝ่ายเดียวของโรงเรียน ทั้งงานวิชาการ งานบริหารงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารงานทั่วไป และงานชุมชนสัมพันธ์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการศึกษา ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา งานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ทั้งนี้ เพื่อนำเอาผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาและแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาชุมชนสัมพันธ์ต่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป ซึ่งจะทำให้การบริหารโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้น

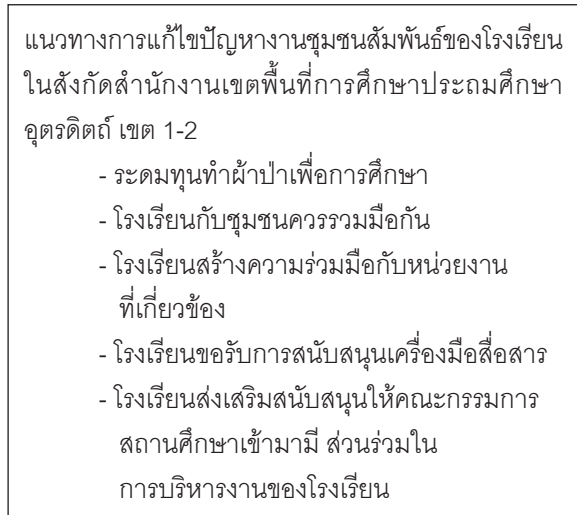
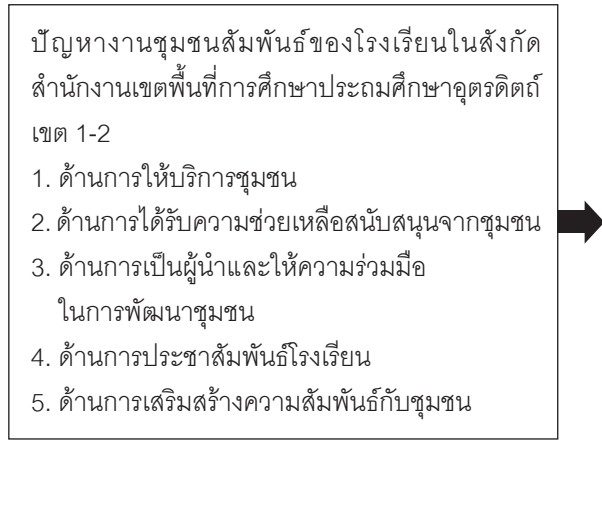
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาทางงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต1-2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาทางงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต1-2

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา งานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดและทฤษฎีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2556 (จำเริญ ศรีสม, 2557, น. 26)



ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บจากแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งหมด 217 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 109 คน ครูจำนวน 108 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 จำนวนทั้งหมด 252 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.1) และได้สุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บจากการสัมภาษณ์ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัลการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนครูที่รับผิดชอบงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป และครูที่มีประสบการณ์การทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานด้านงานชุมชนสัมพันธ์

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนและประมาณค่าจำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 เป็นแบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์ (In-depth interview) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 ท่าน เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา

งานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 แจกแบบสอบถามให้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูที่รับผิดชอบด้านงานชุมชนสัมพันธ์และผู้เชี่ยวชาญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ที่กำหนดไว้

3.2 ตอบข้อซักถามบางประการที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม

3.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครบถ้วนแล้ว เพื่อนำไปจัดทำและเตรียมสำหรับการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระบบข้อมูลลงรหัสข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับปัญหาทางงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2

4.2.1 ข้อมูลระดับปัญหาของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย แบบของสาราญ มีแจ้ง โดยให้คะแนนแต่ละข้อ (สาราญ มีแจ้ง, 2544, น. 37) ดังนี้

1 คะแนน หมายถึง ปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน น้อยที่สุด

2 คะแนน หมายถึง ปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน น้อย

3 คะแนน หมายถึง ปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน มาก

4 คะแนน หมายถึง ปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน มากที่สุด

4.3 ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน เพื่อสอบถามแนวทางการแก้ไขปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และจัดอันดับความถี่

5. สถิติที่ใช้และการนำเสนอข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ดังนี้ 1) ความถี่ (Frequency)

2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย (Mean) 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 5) การจัดอันดับความถี่ (Rankin)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ในการศึกษาครั้งนี้สรุปการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2

ด้าน	ปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์	ระดับปัญหา			
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1	ด้านการให้บริการแก่ชุมชน	2.66	0.57	น้อย	1
2	ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	2.67	0.55	น้อย	2
3	ด้านเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน	2.68	0.54	น้อย	3
4	ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน	2.70	0.58	น้อย	4
5	ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	2.75	0.51	น้อย	5
รวม		2.69	0.49	น้อย	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านที่ 1 ด้านการให้บริการชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.66$) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.67$) และต่ำสุด คือ

ด้านที่ 5 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.75$)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ในการศึกษาครั้งนี้สรุปการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับปัญหาในด้านต่างๆ

ด้าน	ข้อ	ระดับปัญหา			
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
การให้บริการแก่ชุมชน	1. โรงเรียนไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ที่ ทันสมัย	2.60	0.82	น้อย	1
	2. โรงเรียนไม่มีการให้บริการชุมชน	2.70	0.82	น้อย	4
	3. โรงเรียนขาดบุคลากรเฉพาะทาง	2.60	0.84	น้อย	2
	4. โรงเรียนไม่มีการให้บริการสถานที่	2.61	0.75	น้อย	3
	5. โรงเรียนมีบุคลากรที่ไม่เพียงพอ	2.73	0.77	น้อย	5
	6. บริเวณโรงเรียนมีเนื้อที่น้อย	2.89	0.76	น้อย	6
รวม		2.66	0.57	น้อย	-
การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	1. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนไม่เพียงพอ	2.54	0.91	น้อย	1
	2. ชุมชนขาดวิทยากรท้องถิ่น	2.67	0.75	น้อย	4
	3. โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม	2.62	0.74	น้อย	2
	4. โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านงบประมาณไม่เพียงพอ	2.66	0.73	น้อย	3
	5. หน่วยงานราชการบริเวณใกล้เคียงจัดสวัสดิการให้กับโรงเรียนแต่ละโรงเรียนไม่เสมอภาคกัน	2.75	0.71	น้อย	5
	6. ผู้นำชุมชนไม่ให้ความสำคัญต่อโรงเรียน	2.89	0.68	น้อย	6
รวม		2.67	0.53	น้อย	-
ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน	1. โรงเรียนไม่มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น	2.60	0.74	น้อย	3
	2. โรงเรียนขาดบุคลากรด้านการเป็นผู้นำทำกิจกรรมในชุมชน	2.55	0.82	น้อย	2
	3. โรงเรียนขาดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆในการพัฒนาชุมชน	2.54	0.77	น้อย	1
	4. โรงเรียนขาดการติดตามเด็กเข้าเรียน	2.71	0.75	น้อย	4
	5. โรงเรียน และชุมชนขาดผู้นำในการสอดส่องดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	2.81	0.70	น้อย	5
	6. เกิดปัญหาอาชญากรรมในโรงเรียนและชุมชน	2.97	0.71	น้อย	6
รวม		2.67	0.54	น้อย	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ระดับปัญหา			
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านการ ประชาสัมพันธ์	1. โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์	2.71	0.74	น้อย	6
	2. โรงเรียนไม่มีการจัดทำเอกสารหรือ สิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร	2.67	0.77	น้อย	4
	3. โรงเรียนไม่มีกิจกรรมเสียงตามสาย	2.69	0.79	น้อย	5
	4. โรงเรียนขาดเครื่องมือการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์	2.63	0.79	น้อย	2
	5. ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการ เป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์ ข่าวสารให้กับโรงเรียน	2.67	0.82	น้อย	3
	6. ชุมชนขาดเครื่องมือการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็ว และทันสมัย	2.59	0.84	น้อย	1
	รวม	2.70	0.58	น้อย	-
ด้านการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน	1. คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ให้ ความสำคัญกับทางโรงเรียน	2.68	0.73	น้อย	1
	2. เกิดความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.71	0.69	น้อย	2
	3. โรงเรียนไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรม วันสำคัญทางศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้น	2.79	0.77	น้อย	4
	4. ชุมชนไม่เปิดโอกาสให้โรงเรียน เข้าร่วมเรียนรู้ สืบสานวัฒนธรรมประเพณี ของท้องถิ่น	2.72	0.68	น้อย	3
	5. ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู นักเรียน ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา	2.87	0.67	น้อย	5
	6. ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ไม่เข้าใจ วัฒนธรรมของคนในชุมชน	3.00	0.67	น้อย	6
	รวม	2.75	0.51	น้อย	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ ด้านการให้บริการชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.66$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ ข้อที่ 1 โรงเรียนไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.60$) รองลงมาคือ ข้อที่ 3 โรงเรียนขาดบุคลากรเฉพาะทาง ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.60$) และต่ำสุดคือ ข้อที่ 6 บริเวณโรงเรียนมีเนื้อที่น้อย ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.89$)

ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ ข้อที่ 1 แหล่งเรียนรู้ในชุมชนไม่เพียงพอ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.54$) รองลงมาคือ ข้อที่ 3 โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.62$) และต่ำสุดคือ ข้อที่ 6 ผู้นำชุมชนไม่ให้ความสำคัญต่อโรงเรียน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.89$)

ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาสูงสุดคือ ข้อที่ 3 โรงเรียนขาดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.54$) รองลงมาคือ ข้อที่ 2 โรงเรียนขาดบุคลากรด้านการเป็นผู้นำทำกิจกรรมในชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.55$) และต่ำสุดคือข้อที่ 6 เกิดปัญหาอาชญากรรมในโรงเรียนและชุมชนซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.97$)

ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ ข้อที่ 6 ชุมชนขาดเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็ว และทันสมัย ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.59$) รองลงมาคือ ข้อที่ 4 โรงเรียนขาดเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็ว และทันสมัยซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.63$) และต่ำสุดคือ ข้อที่ 1 โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 2.71$)

ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.75$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ ข้อที่ 1 คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับทางโรงเรียนซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.68$) รองลงมาคือ ข้อที่ 2 เกิดความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.71$) และต่ำสุดคือ ข้อที่ 6 ผู้อำนวยการโรงเรียนครู ไม่เข้าใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชนซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.00$)

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 ผลปรากฏดังนี้

1. ด้านการให้บริการชุมชน ปัญหาสูงสุด คือ โรงเรียนไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหานี้ คือ โรงเรียนควรระดมทุนทำผ้าป่าเพื่อการศึกษาจัดหาซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและทันสมัยให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและให้บริการประชาชน

2. ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ปัญหาสูงสุดคือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนไม่เพียงพอ มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหานี้คือโรงเรียนกับชุมชนควรร่วมกันสำรวจ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มากขึ้น

3. ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ปัญหาสูงสุดคือ โรงเรียนขาดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาชุมชน มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหานี้คือโรงเรียนควรทำหนังสือเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาปรึกษาหารือทำความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาชุมชนและโรงเรียนไปพร้อมๆ กัน

4. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ปัญหาสูงสุดคือชุมชนขาดเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและทันสมัย มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหานี้คือ โรงเรียนควรขอรับการสนับสนุนจัดหาเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและทันสมัย

5. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ปัญหาสูงสุดคือ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับทางโรงเรียน มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดเกี่ยวกับ

แนวทางการแก้ปัญหา คือ โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัญหา และแนวทางการแก้ไข ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปรายเรียงจากปัญหามากไปหาปัญหาน้อย ดังนี้

1. ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนยังขาดศักยภาพในการให้บริการชุมชน ขาดความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน โรงเรียนไม่มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โรงเรียนขาดการเป็นภาวะผู้นำและไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนเท่าที่ควร และโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้แนวทางการแก้ไขปัญหา งานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพตามระเบียบงานชุมชนสัมพันธ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ว่าด้วยแนวทางการร่วมมืองานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประจวบ จงปัดนา (2556) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เขต 3 พบว่า ปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา งานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2 จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการให้บริการชุมชน พบว่า ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่มีปัญหา

ที่อยู่ในระดับสูงสุดในด้านนี้คือ โรงเรียนไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนไม่มีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ด้านการให้บริการชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1.2 ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่มีปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุดในด้านนี้คือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนกับชุมชนขาดความร่วมมือในการสำรวจพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1.3 ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน พบว่า ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่มีปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุดในด้านนี้ คือ โรงเรียนขาดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาชุมชนและโรงเรียนไปพร้อมๆ กัน ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1.4 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่มีปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุดในด้านนี้ คือ ชุมชนขาดเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและทันสมัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนไม่มีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดซื้อเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและทันสมัย ทำให้เกิดความล่าช้าในการบริหารงานในเรื่องต่างๆ ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1.5 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ ในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่มีปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุดในด้านนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับทางโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษา

เห็นว่าตนเองไม่มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2. แนวทางการแก้ไขปัญหางานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1-2 ผลปรากฏดังนี้

2.1 ด้านการให้บริการชุมชน จากการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนระดมทุนทำผ้าป่าเพื่อการศึกษาจัดหาซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและทันสมัยให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและให้บริการประชาชน

2.2 ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน จากการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนกับชุมชนมีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการต่างๆ

2.3 ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน จากการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนทำหนังสือเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาปรึกษาหารือหรือทำความเข้าใจ ร่วมกันในการพัฒนาชุมชน และโรงเรียนไปพร้อมๆ กัน

2.4 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน จากการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนขอรับการสนับสนุนจัดหาเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็ว และทันสมัย โรงเรียนชุมชนมีเสียงตามสายประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.5 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จากการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุน และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน สร้างความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา งานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1-2 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านบริการชุมชน โรงเรียนควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย และเพียงพอต่อความต้องการให้บริการต่อชุมชน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ เครื่องถ่ายเอกสาร

1.2 ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนโรงเรียนควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เพียงพอต่อการนำมาจัดกระบวนการเรียนการสอน

1.3 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนให้มีการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการเป็นผู้นำ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โรงเรียนควรเปิดโอกาส และสร้างความร่วมมือกันในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ

1.5 ด้านประชาสัมพันธ์โรงเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ชุมชนมีเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็ว และทันสมัยให้เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกโลกาภิวัตน์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1-2 ในเชิงลึกเป็นรายด้าน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัด ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้านงานชุมชนสัมพันธ์ที่ตอบสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ผลของการวิจัยมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จำเริญ ศรีสม. (2557). การบริหารงานด้านความสัมพันธ์
 ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 กาญจนบุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).
- ประจักษ์ วัฒนาศิริ. (2554). การศึกษากระบวนการบริหาร
 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นขนาดใหญ่
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 ชลบุรี เขต 3 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
 บูรพา).
- ประจวบ จงปัดนา. (2556). ปัญหาและความต้องการ
 ในการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เขต 3
 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556).
 คู่มืองานชุมชนสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6).
 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining
 sample size for research activities.*
Educational and Psychological Measurement.
 Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/4311/e3cdea052e3fe005878b99637808a5f90538.pdf>

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารงาน ตามมาตรฐานการดำเนินงาน ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี

The Relationship between Administrative Skills and Administration According
to Implementation Standard of Leader in Child Development Centers under
Local Administrative Organization in Lopburi Province

จาทุพัทธ์ ศรีสุข^{1,*}
Jatuphat Srisuk^{1,*}

รับบทความ 28 พฤษภาคม 2563 แก้ไข 17 กรกฎาคม 2563

ตอบรับ 7 สิงหาคม 2563

Received 28 May 2020 Revised 17 July 2020

Accepted 7 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างคือ หัวหน้าศูนย์ และครูผู้สอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี จำนวน 226 คน ทั้ง 11 อำเภอ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 203 ศูนย์ โดยการเทียบสัดส่วนและใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคิดรวบยอด รองลงมาคือ ด้านเทคนิคและด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ 2) การบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$)

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, กรุงเทพฯ 10600

¹ M.Ed., Student of Education Program in Educational Administration, Siam Technological College Bangkok 10600 Thailand

* Corresponding author, e-mail: jajatu2020@gmail.com

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าสูงเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.33$) และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก

ปฐมวัย ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ทักษะการบริหาร การบริหารงานตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ABSTRACT

This quantitative research aimed: 1) to study the level of administrative skills of heads of child development centers under local administrative organization in Lopburi province; 2) to study the administrative level according to the implementation standard of child development centers under local administrative organization; and 3) to study the relationship between administrative skills and the administration according to the implementation standard of child development centers under local administrative organization in Lopburi province. Samples were 226 leaders and teachers of child development centers under local administrative organization in Lopburi Province. The instrument used was the questionnaire with five-level which the reliability was 0.96. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation coefficient.

The results found that: 1) The administrative skills, the overall, were found at the high level ($\bar{X} = 4.44$). For the Individual aspects, the highest average were conceptual aspects at a high level ($\bar{X} = 4.47$) followed by technical a high level ($\bar{X} = 4.44$) and human relations at a high level ($\bar{X} = 4.43$) respectively; 2) The administration according to the implementation standard of child development centers was found at a high level ($\bar{X} = 4.37$). 3) The relationship between administrative skills and the administration according to the implementation standard of child development centers under local administrative organization in Lopburi province, the overall had correlation coefficient (r) between 0.56-0.88 at moderate level to high level, statistically significant at .01 level.

Keywords: Administrative skill, Administration according to standard, Child development centers

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 มาตรา 41 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมและความต้องการภายในท้องถิ่นและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ มีอำนาจหน้าที่ในการ

จัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2559 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติตาม

หลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน ในท้องถิ่นภารกิจการจัดการศึกษาท้องถิ่นโดยเฉพาะการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์สังคมและสติปัญญาและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศได้พยายามปฏิบัติภารกิจด้านการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตนเอง ภารกิจการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังมีความพร้อม ไม่แตกต่างกันมากนัก สภาพปัญหาที่พบยังเป็นปัญหาด้านโครงสร้างองค์การบริหารด้านบุคลากรปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของผู้บริหาร และจากสภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ทำให้ขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีจุดอ่อนด้านบุคลากรคือส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาและอำนาจการตัดสินใจส่วนใหญ่อยู่ที่ผู้บริหารท้องถิ่น (กระทรวงมหาดไทย, 2552, น. 25)

ผู้บริหารมีบทบาทและความสำคัญต่อการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานกล่าวคือการจะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานการดำเนินงานให้มีความสมบูรณ์พร้อมทุกด้าน เพราะเด็กปฐมวัยเป็นช่วงสำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตและพัฒนาการทุกด้าน และในปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เป็นทางเลือกหนึ่งที่พ่อแม่ไว้วางใจในการแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูลูก และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเด็ก เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต ทักษะการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสม ตลอดจนการบริหารงานตามมาตรฐานอาคารสถานที่ที่มีพื้นที่คับแคบและไม่สามารถขยายพื้นที่เพื่อรองรับจำนวนเด็กเล็กได้อีกจึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และมุมส่งเสริมประสบการณ์ได้ นอกจากนี้ยังไม่สามารถจัดแยกกิจกรรมต่างๆ ได้ อุปสรรคและข้อขัดข้องต่างๆ ที่

ทำให้การปฏิบัติงาน หรือกิจกรรมที่ทำอยู่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ต้องการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า บุคลากรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรประสบการณ์การเรียนรู้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และบุคลากรไม่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานให้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดูแลส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กเล็ก จึงมอบภาระหน้าที่การดูแลให้แก่ครูและไม่ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปัญหาทางด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยยังขาดความเอาใจใส่จากทุกภาคส่วนและเครือข่ายของผู้ปกครองจึงทำให้เกิดปัญหาตามมา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา, 2556 น. 2)

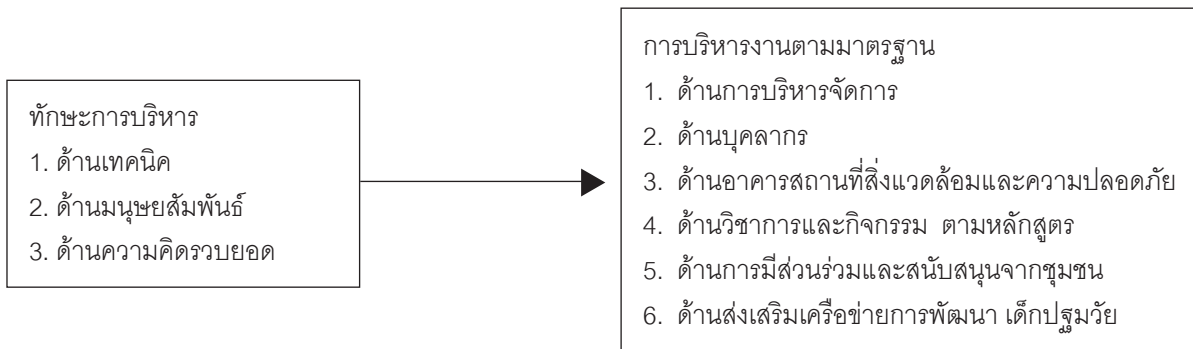
ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการบริหารจัดการศึกษาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการยกระดับคุณภาพด้านการบริหารจัดการศึกษาให้อยู่ในระดับคุณภาพดีเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและให้การบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น เมื่อผู้บริหารมีทักษะการบริหารย่อมทำให้การบริหารงานได้ตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารศูนย์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ หัวหน้าศูนย์ และครูผู้สอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ทั้ง 11 อำเภอจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 203 ศูนย์ จำนวน 528 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ คือ หัวหน้าศูนย์ และครูผู้สอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ทั้ง 11 อำเภอจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 203 ศูนย์ จำนวน 226 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละอำเภอของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการเทียบสัดส่วนและใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยค้างนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับทักษะการบริหาร การบริหารตามมาตรฐานการดำเนินงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหาร 3 ด้าน คือ ด้านเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดรวบยอด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การบริหารงานตามมาตรฐาน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 คุณภาพของเครื่องมือค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือและแบบสอบถามให้ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 226 ฉบับ และของจดหมาย จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4.3 ผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด แล้วนำแบบสอบถามมาสำรวจความครบถ้วนของแบบสอบถาม พบว่า มีความสมบูรณ์จำนวน 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลตามวิธีทางสถิติการวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ โดยหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลทักษะการบริหาร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4.3 วิเคราะห์ข้อมูลกับการบริหารตามมาตรฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ความถี่ (Frequency)

5.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมาคือ ด้านเทคนิค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) และด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

2. การบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมาคือ ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.56-0.88 ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเทคนิคกับด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กันสูงสุดระดับมาก ($r_{xy} = 0.88$) รองลงมาคือ ด้านเทคนิคกับด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย มีความสัมพันธ์กันระดับมาก ($r_{xy} = 0.85$) ด้านมนุษยสัมพันธ์กับด้านการบริหารจัดการ และด้านความคิดรวบยอดกับด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กันระดับมาก ($r_{xy} = 0.84$) ด้านเทคนิคกับด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีความสัมพันธ์กันระดับมาก ($r_{xy} = 0.82$) และด้านความคิดรวบยอดกับด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีความสัมพันธ์กันระดับมาก ($r_{xy} = 0.81$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ทักษะการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการกำกับ นิเทศ ติดตามและการประเมินผลครู ผู้สอนอย่างสม่ำเสมอโดยมีการบริหารจัดการที่ดีทำให้ครู ผู้สอนมีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับ Mostafa, Habib, Farzard, and Nahid (2012) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดลำดับความสำคัญของทักษะการบริหารของ แคทซ์ (Katz) สำหรับผู้บริหารด้านการศึกษาของ มหาวิทยาลัยประเทศอิหร่าน ผลการวิจัย พบว่า ทักษะที่สำคัญที่สุดคือทักษะด้านมนุษย ทักษะด้านความคิดรวบยอดและทักษะด้านเทคนิคและสอดคล้องกับอภินันท์ จันทร์ศรีทอง (2559) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้จัดทำครู ผู้สอนเด็กในศูนย์นั้น และให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานที่ได้ปฏิบัติหรือมีการทดสอบทักษะเฉพาะบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับทงะนงศักดิ์ ปักโคพานัง (2557, น. 7) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเทคนิคกับด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กันระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการใช้เครื่องมือเทคนิคการบริหารงานตามความสามารถและความชำนาญ ได้เป็นอย่างดีและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับคาวี เจริญจิตต์ (2556, น. 4) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านเทคนิค ผู้บริหารควรมีการใช้เครื่องมือเทคนิคการบริหารตามความสามารถและความชำนาญ ได้เป็นอย่างดี

1.2 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ เช่น ค่าอาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน วัสดุการศึกษา และครุภัณฑ์ต่างๆ

1.3 ความสัมพันธ์ด้านเทคนิคกับด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีการใช้เครื่องมือเทคนิคการบริหารงานตามความสามารถและความชำนาญได้เป็นอย่างดีและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ เช่น ค่าอาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน วัสดุการศึกษาและครุภัณฑ์ต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการติดตามการนำทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มาใช้ตามโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีทุกพื้นที่

2.2 ควรศึกษาบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีอื่น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารและการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement. Minnesota: Minnesota Nest.

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย.

(2552). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

คาวี เจริญจิตต์.(2556). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยอย (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี)*.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2556). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558)*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ทะนงศักดิ์ ปักโคพานัง. (2557). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกดอ อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม)*.

อภินันท์ จันทร์ศรีทอง. (2559). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี)*.

Mostafa, A., Habib, F.Q. and Nahid, J. (2012).

Prioritizing Managerial Skills Based on katz's Theory in Physical Education Offices of Universities in Iran. World applied Sciences Journal, 51(1), pp. 19-30.

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา

A Development of English for Local Tourism Instructional Model in Nakhon Ratchasima Province

ธนาชาติ หล่อนกลาง^{1*}
Thanachart Lornklang^{1*}

รับบทความ 5 สิงหาคม 2563 แก้ไข 12 ตุลาคม 2563

ตอบรับ 17 ตุลาคม 2563

Received 5 August 2020 Revised 12 October 2020

Accepted 17 October 2020

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาเป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 2) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น การพัฒนารูปแบบฯ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 3 การประเมินคุณภาพรูปแบบฯ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่กำลังศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือวิจัย คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น และบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ (t-test) ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นปฐมนิเทศ ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นนำเสนอโครงการ และขั้นสรุป

2. การประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้สามารถใช้

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000 Thailand

* Corresponding author, e-mail: thanachart_lornklang@hotmail.co.th

เป็นแนวในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน บทเรียนและกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในบริบทการท่องเที่ยวได้

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน การท่องเที่ยวในท้องถิ่น การพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ABSTRACT

An English for local tourism instructional model in Nakhon Ratchasima province was developed to enhance students' English oral communication ability using a research and development methodology. The purposes of this research were; 1) to develop an English for local tourism instructional model in Nakhon Ratchasima Province, and 2) to evaluate the quality of the developed instructional model. The research procedure was divided into 3 phases: 1) develop the English for local tourism instructional model in Nakhon Ratchasima Province; 2) construct the research instruments, and 3) evaluate the quality of the developed instructional model by implementing it with 36-undergraduate students who were enrolled in English for local tourism in the first semester of the academic year 2018 at Nakhon Ratchasima Rajabhat University. The samples were selected using cluster random sampling. The research instruments were the oral communication ability test, local attraction knowledge test, and learner's log. The data were analyzed using a t-test. The findings of this study were: 1) The teaching stages of English for the local tourism instructional model were: Orientation, Preparation, Information gathering, Project presentation, and Wrap-up, and 2) The evaluation of the English for local tourism instructional model revealed that after taking the developed instructional model, the post-test mean scores of the students' English oral communication ability and their local attraction knowledge were significantly higher than their pre-test ones at the level of .05. The developed instructional model could improve students' English oral communication ability and their local attraction knowledge. The research results can be applied to create other instructional models, lessons, and learning procedures in the tourism context.

Keywords: Instructional model, Local tourism, English oral communication

บทนำ

ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังคงเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ ภาคการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องครอบคลุมตั้งแต่การท่องเที่ยวของแต่ละภูมิภาคไปจนถึงการท่องเที่ยวในท้องถิ่นระดับจังหวัด อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตในอัตราค่อนข้างสูง มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทางตรงของการท่องเที่ยว ประมาณร้อยละ 5.45 เมื่อเทียบกับ GDP รวมของประเทศ จึงกล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อ

เทียบกับเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558, น. 24) ดังนั้น หากมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นระดับจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ของโคราชและความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวจะสามารถสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไว้ว่า ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และด้านภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ รัสเซีย จีน และญี่ปุ่น

เป็นหลัก) ผ่านทางหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบัน การศึกษาที่สอนด้านการท่องเที่ยว และหลักสูตรการอบรม ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558, น. 37)

ภาษาและการท่องเที่ยวไม่สามารถแยกออกจากกัน ได้เนื่องจากนักท่องเที่ยวพูดภาษาที่แตกต่างกันจึงต้องมี ภาษาที่ให้เป็นสื่อกลางที่ใช้ได้กับนักท่องเที่ยวต่างชาตินั้น คือภาษาอังกฤษ จากการศึกษาเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษในการ จำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของ Prachanant (2012, pp. 117-125) พบว่า การพูดภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากที่สุด ตามด้วยการ ฟัง การอ่านและการเขียนตามลำดับนอกจากนี้ บุคลากรที่ ทำงานในธุรกิจการท่องเที่ยวยังมีปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จากการศึกษาเรื่องความพร้อมด้าน ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว ในกรุงเทพมหานครเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของ Kuosuwan (2016, pp. 12903-12907) พบว่า ลูกจ้างที่ ทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครมีความ ต้องการจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาและปรับปรุง ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะทักษะ การฟังและการพูดซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการ สื่อสารกับชาวต่างประเทศ จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ยังไม่มีตำรา หรือเอกสารประกอบการสอนภาษาอังกฤษที่มีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น นครราชสีมาโดยตรง บริบทของบทเรียนไม่เกี่ยวข้องกับ ท้องถิ่น รวมทั้งผู้เรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนการสอนน้อย อีกทั้งยังไม่มีงานวิจัยด้านการพัฒนารูป แบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวใน ท้องถิ่นที่ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้เนื้อหาที่มีบริบทท้องถิ่น ซึ่ง ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในชั้นเรียน

แนวคิดการเรียนรู้พื้นฐานที่ส่งเสริมการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประกอบด้วย แนวคิดการเรียนรู้แบบ โครงงาน (Project-based learning) ตามแนวคิดของ Freid-Booth (1997, p. 6), Epstein & Ormiston (2007, pp.168-178) และ Stoller (2002, pp.107-120) เป็น

แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาน้องความรู้ผ่านการทำโครงงาน เป็นการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ ด้วยตนเอง จากการศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วย ตนเอง โดยใช้ทักษะกระบวนการในหลายๆ ด้าน ใช้วิธีการ ศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนการทำงานและ สร้างผลงานตามความสนใจได้ด้วยตนเองโดยผู้สอนมี บทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก และให้คำปรึกษานอก กับแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-based learning) ตามแนวคิดของ Prabhu (1987, pp. 23-26), Willis (2000, p. 40), Ellis (2004, pp. 146-147), Nunan (2004, pp. 35-38) และ Richards & Rodgers (2015, pp. 174-183) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมให้ เสร็จสมบูรณ์ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยมีการกำหนด ขั้นตอนของการดำเนินงานของกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมโดยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเพื่อให้ เกิดผลสำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้ภาษาเป้าหมายที่เน้น ด้านความหมายมากกว่ารูปแบบของภาษา

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรศึกษาวิจัยและ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการ ท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และ ทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทการ ท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาอย่างแท้จริง ผู้วิจัย จึงหวังว่าพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา น่าจะ สามารถเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารและความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใน ท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาของนักศึกษาได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่เกิดขึ้นจาก การใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการ ท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาตามประเด็นดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษา

อังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการทดลองของ
นักศึกษากลุ่มทดลอง

2.2 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
ในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการทดลองของ
นักศึกษากลุ่มทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัด
นครราชสีมา เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยแบ่งการดำเนิน
งานเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
พัฒนาขึ้นตามขั้นตอนในการสร้าง 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) การ
ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2)
สร้างรูปแบบการเรียนการสอน 3) การจัดทำเอกสาร
ประกอบรูปแบบฯ 4) การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบฯ
และเอกสารประกอบรูปแบบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3
ท่าน จากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไขรูปแบบและเอกสารประกอบ
รูปแบบตามข้อมูลที่ได้จากการประเมิน 5) การทดลองใช้รูป
แบบฯ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ 6) การแก้ไขปรับปรุง
รูปแบบฯ และเอกสารประกอบรูปแบบฯ ผลการดำเนินการ
ดังกล่าวจึงได้รูปแบบการเรียนการสอนฯ ฉบับสมบูรณ์
จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาการพูดภาษา
อังกฤษเพื่อการสื่อสารพบว่า

1. นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ
เนื่องจากไม่มีโอกาสใช้จึงมองว่าเป็นเรื่องไกลตัวเพราะสิ่งที่
เรียนห่างไกลจากชีวิตจริง จึงไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้
ทำให้ขาดความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ

2. บุคลากรในธุรกิจการท่องเที่ยวมีปัญหาการใช้
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ต้องการพัฒนาและปรับปรุง
ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ต้องการบุคลากร
ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวได้ดี

3. การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการ
ท่องเที่ยวยังขาดตำรา หรือเอกสารประกอบการสอนภาษา
อังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่มีบริบทในจังหวัด
นครราชสีมา

จากการศึกษาแนวคิดพื้นฐานที่ส่งเสริมการพูด
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่นำมาพัฒนารูปแบบ
การเรียนการสอนมี 2 แนวคิด คือ

1. แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดการ
ศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบ
ความรู้ใหม่ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ ผ่าน
ประสบการณ์การแก้ปัญหาหรือสถานการณ์จริง มีการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้กับผู้อื่น ส่งเสริมการแสวงหาข้อมูล

การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เกิดการเรียนรู้
อย่างมีความหมาย สามารถนำความรู้และทักษะไป
ประยุกต์ใช้ผ่านสถานการณ์หรือปัญหาในบริบทชีวิตประจำ
วันได้

2. แนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เป็นการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติภาระ
งานให้เสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการระบุ
ขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม
โดยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างใดอย่าง
หนึ่ง โดยใช้ภาษาเป้าหมายที่สัมพันธ์กับภาระงาน เน้น
ความหมายหรือผลของกิจกรรมมากกว่ารูปแบบของภาษา
เนื้อหาที่เรียนได้จากโลกของความเป็นจริงหรือใกล้เคียงกับ
ความเป็นจริง

ระยะที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งหมด 3 ชุด ประกอบด้วย
1) แบบวัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการ
สื่อสารเป็นแบบทดสอบ การพูดบรรยายและสนทนาตาม
สถานการณ์ในบทบาทสมมติที่กำหนด โดยใช้เกณฑ์การ
ประเมินความสามารถในการพูด 5 ด้าน ของ FSI (The
Foreign Service Institute Oral Interview) (Oller, 1979,
pp. 320-323) 2) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
ในท้องถิ่นเป็นแบบวัดที่มีข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป
และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นแบบ
ทดสอบชนิดเลือกตอบ และ 3) บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน
เครื่องมือวิจัยตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้าน
การสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบ
ความตรงของเนื้อหา ความถูกต้องเชิงภาษาและความ
เหมาะสมของแบบวัดและผ่านการทดลองใช้เพื่อตรวจสอบ
คุณภาพแล้ว

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองกับนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 36 คน จัดการเรียนสัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 30 คาบ เป็นเวลา 10 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ทดสอบความสามารถการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้วยแบบทดสอบภาคปฏิบัติเป็นการทดสอบการพูดบรรยายและพูดสนทนาตามสถานการณ์ในบทบาทสมมติที่กำหนดให้ และทดสอบความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาด้วยแบบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น และบันทึกคะแนนไว้

2. ขณะดำเนินการทดลอง ทดลองสอนกลุ่มทดลองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา เมื่อจบการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยให้กลุ่มตัวอย่างเขียนบันทึกการเรียนรู้ประจำหน่วยส่งผู้สอน

3. หลังดำเนินการทดลองเมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ทดสอบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนการเรียน และวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาด้วยแบบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนดำเนินการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามระดับความสามารถในการพูด และโดยรวม และหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบวัดความสามารถการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รายด้าน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยรวมทุกด้าน ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติที่แบบไม่อิสระ (t-dependent)

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบวัดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติที่แบบไม่อิสระ (t-dependent)

4. วิเคราะห์เนื้อหาบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการจัดหมวดหมู่

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาได้รูปแบบการเรียนการสอนที่มีองค์ประกอบต่างๆ สัมพันธ์กันและผ่านการพัฒนาตามขั้นตอนในการสร้าง 6 ขั้นตอนผลการดำเนินการดังกล่าวได้รูปแบบการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์ ดังแสดงในภาพที่ 1

หลักการ

1. รูปแบบการเรียนการสอนนี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบข้อความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตจริงเป็นเครื่องมือในการสร้างประสบการณ์ให้เกิดเรียนรู้โดยใช้ภาษาเป้าหมายที่สัมพันธ์กับภาระงานและการบูรณาการเนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นผ่านกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นร่วมกับการปฏิบัติจริงตั้งแต่ต้นจนจบส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นเครื่องมือในการสร้างประสบการณ์ทางภาษาเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ภาษาและการใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นกระบวนการสืบสอบ การคิดวิเคราะห์ การคิด สร้างสรรค์ ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ ผู้สอนให้ความสำคัญกับการลงมือปฏิบัติ โดยใช้ทักษะภาษาในสถานการณ์จริง หรือใกล้เคียง ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะทางภาษาที่ได้ในชั้นเรียนไปใช้สื่อสารในบริบทชีวิตจริงได้
3. รูปแบบการเรียนการสอนนี้ เน้นการเรียนรู้เนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทการท่องเที่ยวในท้องถิ่นใกล้ตัวผู้เรียนช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริง หรือเชื่อมโยงเรื่องของชีวิตจริงที่ผู้เรียนมีประสบการณ์อยู่แล้วเข้ากับสิ่งที่เรียนทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของบทเรียนเนื่องจากสิ่งที่ตนเรียนนั้นมีประโยชน์หรือสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

จุดมุ่งหมาย - เพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น

กระบวนการเรียนการสอน

1. ขั้นปฐมนิเทศ (Orientation) ผู้สอนแจ้งเนื้อหารายวิชา และจุดประสงค์ของโครงการ แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละ 3-5 คน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมอภิปรายเพื่อเลือกและกำหนดกรอบหัวข้อของโครงการ ผู้สอนให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำโครงการโดยนำเสนอตัวอย่างชิ้นงาน ผู้เรียนทำภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) ผู้สอนให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำโครงการ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายรูปแบบของชิ้นงานสุดท้ายที่เป็นไปได้ ร่วมกันวางแผนและเลือกหัวข้อโครงการและกำหนดชิ้นงานสุดท้ายและรูปแบบการนำเสนอ ผู้เรียนประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้สอนเพื่อวางแผนการทำงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบผู้เรียนทำภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล (Information gathering) ผู้สอนให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นในสืบค้นข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการสืบค้น เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเพื่อจัดทำโครงการ จากนั้นผู้เรียนเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในและนอกห้องเรียนแล้ววิเคราะห์และสรุปข้อมูล ผู้เรียนประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้สอนเพื่อจัดระบบข้อมูลในการจัดทำโครงการ
4. ขั้นนำเสนอโครงการ (Project presentation) ผู้สอนเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนด้านความรู้และทักษะการนำเสนอโครงการ ผู้เรียนประชุมกลุ่มย่อยเพื่อเตรียมนำเสนอโครงการอย่างเหมาะสม ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอโครงการ ผู้สอนบันทึกสังเกต และประเมินการนำเสนอ และให้ผู้เรียนประเมินโครงการด้วยตนเอง
5. ขั้นสรุป (Wrap up) ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับโดยแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ต่อผลงานของผู้เรียน ผู้เรียนช่วยกันสรุปประเด็นการเรียนรู้สำคัญที่เกิดจากการทำโครงการทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังทดลองของกลุ่มทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจำแนกตามพฤติกรรม การพูด 5 ด้าน ของนักศึกษากลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

พฤติกรรมกรพูด ภาษาอังกฤษ	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน $\bar{X}$	S.D.	หลังเรียน $\bar{X}$	S.D.	MD	t	sig
1. การออกเสียง	6	2.944	.459	4.416	.691	1.472	15.429*	.000
2. ไวยากรณ์	24	12.444	2.832	16.888	2.314	4.444	13.106*	.000
3. คำศัพท์	24	12.055	2.807	16.833	2.677	4.777	10.554*	.000
4. ความคล่องแคล่ว	21	10.013	1.914	15.152	2.374	5.138	18.351*	.000
5. ความเข้าใจ	24	12.333	2.317	17.666	2.164	5.333	17.282*	.000
รวม	99	49.791	7.364	70.958	8.734	21.166	29.699*	.000

*p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจำแนกตามพฤติกรรมกรพูดทั้ง 5 ด้านและโดยรวม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของนักศึกษากลุ่มทดลอง ก่อนและหลังทดลองดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาของนักศึกษากลุ่มทดลอง

ความรู้เกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	$\bar{X}$	MD	S.D.	t	sig
ก่อนการทดลอง	13.111	9.166	2.670	34.885*	.00
หลังการทดลอง	22.277		3.518		

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลมีเอกสารประกอบรูปแบบฯ ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ และแผนการจัดการเรียนรู้และสื่อการเรียนการสอน ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนฯ และเอกสารประกอบรูปแบบฯ จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นโดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนกับนักศึกษากลุ่มทดลอง พบว่า

2.1 นักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ด้านการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมีแนวคิดการเรียนรู้พื้นฐานที่ส่งเสริมการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วยแนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Freid-Booth, 1997, p. 6); (Epstein & Ormiston, 2007, pp.168-178) และ (Stoller, 2002, pp.107-120) และแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Prabhu, 1987, pp. 23-26); (Willis, 2000, p. 40); (Ellis, 2004, pp.146-147); (Nunan, 2004, pp. 35-38) และ (Richards & Rodgers, 2015, pp. 174-183) อีกทั้งมีแนวคิดพื้นฐานด้านการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน

สอนของ Joyce, Weil & Calhoun (2011, p. 6) และทิตนา แชมมณี (2552, น. 221) ที่สรุปไว้ว่า “รูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ รูปแบบต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพสามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ”

2. ด้านคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นที่ส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ในขั้นตอนหลักทั้ง 5 ขั้นตอนของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ ขั้นปฐมนิเทศ ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นนำเสนอโครงงาน และขั้นสรุป การเรียนรู้แบบโครงงานจึงเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์จริงหรือใกล้เคียงที่มีประสิทธิภาพสำหรับการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siritaratn (2007) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sunanratn (2013) อีกทั้งผลจากแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการมอบหมายงานที่มีสถานการณ์จริงหรือใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร (Willis, 2000, pp. 23-24) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanguanngarm (2010) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบันทึกการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อสิ่งที่เรียนรู้นั้นมีบริบทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นซึ่งเน้นการเรียนรู้เนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทการท่องเที่ยวในท้องถิ่นใกล้ตัวผู้เรียนช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริง หรือเชื่อมโยงเรื่องของชีวิตจริงที่ผู้เรียน

มีประสบการณ์อยู่แล้วเข้ากับสิ่งที่เรียนทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของบทเรียนเนื่องจากสิ่งที่ตนเรียนนั้นมีประโยชน์หรือสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ อีกทั้งผู้เรียนยังกระตือรือร้นกับการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ที่ไม่เคยเรียนรู้มาก่อน เนื่องจากบริบทการเรียนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ใช้เนื้อหาที่มีบริบทมาจากประเทศเจ้าของภาษา ผู้เรียนจึงไม่มีโอกาสได้เรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับท้องถิ่นที่ใกล้ตัวผู้เรียนมากนัก

ดังนั้น การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานและแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน โดยใช้เนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาเป็นสื่อจึงเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานและแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ผู้สอนจึงต้องเข้าใจหลักการอย่างเพียงพอ ไม่ทอดทิ้งให้ผู้เรียนทำโครงงานตามลำพัง ควรวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน

2. การนำรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาไปใช้กับนักศึกษาระดับอื่นๆ สามารถเรียนรู้ตามขั้นตอนและเนื้อหาเดียวกันได้ โดยอาจปรับเปลี่ยนเนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถาบันการศึกษา

3. ควรมีการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบสอบ (Inquiry-based learning) หรือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) ที่เน้นกระบวนการคิด กับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่นๆ และควรศึกษาตัวแปรด้านความร่วมมือในการทำงานด้วย เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวส่งเสริมการทำงานร่วมกันของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2559, จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7533
- ทิตินา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ellis, R. (2004). *Task-based language learning and teaching*. China: Oxford University Press.
- Epstein, R. and Ormiston, M. (2007). *Tools and tips for using ELT materials: A guide for teachers*. Michigan: University of Michigan.
- Freid-Booth, D. L. (1997). *Project work (8th ed.)*. New York: Oxford University Press.
- Joyce, B., Weil, M. and Calhoun, E. (2011). *Models of teaching (8th ed.)*. Boston: Pearson Prentice Hall.
- Kuosuwan, B. (2016). The readiness of English communication skills of tourism employees in Bangkok for entering the ASEAN Community. *International Journal of Environmental & Science Education*, 11(18), pp. 12903-12907.
- Nunan, D. (2004). *Task-based language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oller, J. W. (1979). *Language testing at school: a pragmatic approach*. London: Longman.
- Prabhu, N. S. (1987). *Second language pedagogy*. New York: Oxford University Press.
- Prachanant, N. (2012). Needs analysis on English language use in tourism industry. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, (66), pp. 117-125. Retrieved December 15, 2017, from <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.11.253>

Richards, J. C. and Rodgers, T. S. (2015). *Approached and methods in language teaching* (4th ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

Sanguanngarm, N. (2010). *A development of the English tourist guides course using a task-based approach to enhance the oral English communication ability of Chiang Mai Rajabhat University Undergraduates*. (Doctoral dissertation, Chulalongkorn University).

Siritaratn, N. (2007). *A development of the English oral communication course using the project-based learning approach to enhance English oral communication ability of Kasetsart University students*. (Doctoral dissertation, Chulalongkorn University).

Stoller, F. L. (2002). *Project Work: A Means to Promote Language and Content*. In J. Richards & W. Renandya (Eds.), *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice* (Cambridge Professional Learning, pp. 107-120). Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved December 15, 2017, from doi:10.1017/CBO9780511667190.016

Sunanratn, T. (2013). *A development of English oral communication for marketing course based on the project-based learning approach to enhance undergraduate students' oral communication abilities and social skills* (Doctoral dissertation, Chulalongkorn University).

Willis, J. (2000). *A framework for task-based learning*. Oxford: Longman Handbook.

แนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

Guidelines for Managing Stress in Working of School Administrators under Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3

ธีรวัฒน์ ศิริวิโรจน์กุล^{1,*} และกานต์ เนตรกลาง²
Teerawat Sirivirotnakul^{1,*} and Kant Netklang²

รับบทความ 21 กันยายน 2563 แก้ไข 27 ตุลาคม 2563

ตอบรับ 13 พฤศจิกายน 2563

Received 21 September 2020 Revised 27 October 2020

Accepted 13 November 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความเครียดในการปฏิบัติงาน และศึกษาแนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 118 คน กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลักษณะงาน 2) การเปรียบเทียบระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงานพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนก่อนการดำเนินงาน มีการจัดระบบงาน สร้างความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ กระจายความรับผิดชอบให้กับบุคลากร สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

M.Ed., Student of Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

* Corresponding author, e-mail: top031135@gmail.com, kan.n@nrru.ac.th

เพื่อนร่วมงาน รู้จักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง วางโครงสร้างการบริหารงานในองค์กรให้มีความเหมาะสม และต้องรู้จักการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ความเครียดในการปฏิบัติงาน แนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

This research were designed to study and compare stress level in school administrator's working, and find a way to manage stress in working of school administrators under Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3. Sample were 118 school administrators. The target groups were 5 experts. The instruments were questionnaire and interview form. The statistics used for data analysis were frequency value, percentage, average, standard deviation, t-test and content analysis. The research results found that; 1) The stress level in working of school administrators in overall and each aspect were medium level. Ordering with the average from highest to lowest; 2) The comparison of stress level in working of school administrators classified by gender found that the overall and each aspects were not different. When classified according to the variable of the school size found that the overall and each aspects were statistically different at the significant level of .05; 3) The guidelines for managing stress in working of school administrators found that the executives must have a plan before implementation, work system management, creating clarity of roles and responsibilities, distributing of responsibility to each person, creating good relationships between colleagues, knowing learning and developing oneself continuously, and specifying the management structure in the organization to be suitable and knowing effective time management.

Keywords: Stress in working, Guidelines for managing stress in working

บทนำ

สภาพสังคมในปัจจุบันวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนมีความแตกต่างจากในอดีตเป็นอย่างมาก องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างเข้ามามีบทบาทต่อใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนแทบทุกด้าน ผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์ต้องมีการปรับตัวเพื่อเผชิญหน้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไป การปรับตัวเพื่อเผชิญหน้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไปของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันออกไป บุคคลที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมได้ดีจะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปรกติสุข แต่บุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมได้จะมีแนวโน้มในการดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ความเครียดอันจะก่อให้เกิดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และประสิทธิภาพ

ในการทำงาน (ธนานันต์ ประทุม, 2556, น. 1)

ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่จะบริหารงานต่างๆ ภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำในการนำนโยบายต่าง ๆ จากรัฐบาลลงมาสู่การปฏิบัติโดยผู้บริหารต้องบริหารงานต่างๆ ภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา อีกทั้งยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา กรณีที่ผู้บริหารสถานศึกษาตัดสินใจผิดพลาดอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาของชาติอย่างรุนแรงได้ ซึ่งในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาที่มีความนึกคิด มีจิตใจที่หลากหลาย การพูด การกระทำใด ๆ จะใช้แบบเดียวกันทุกคนย่อมเป็นไปได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา

จำนวนมากเกิดความหนักใจ และเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับงานที่มอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลเสียต่อสุขภาพ ด้านร่างกาย จิตใจ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา (สุดแสง หมั่นราม, 2554, น. 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการเร่งพัฒนาครูและนักเรียนให้สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและตามบริบทของสถานศึกษา เร่งพัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยในปีการศึกษา 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มีทิศทางในการพัฒนาการศึกษา โดยต้องยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอบวัดความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน (National Test: NT) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ซึ่งเป็นการสอบวัดความรู้พื้นฐานในระดับชาติให้เพิ่มสูงขึ้นกว่าทุกปี การศึกษาที่ผ่านมา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3, 2562, น. 6) จากทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเร่งพัฒนาตนเองและสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายที่ตั้งไว้ ซึ่งในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อนโยบายดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารเกิดความรู้สึกกดดันหรือความเครียดในการปฏิบัติงานอยู่เสมอเพราะในแต่ละสถานศึกษามีบริบทที่แตกต่างกัน เช่น ขนาดของสถานศึกษา สภาพที่ตั้งของสถานศึกษา จำนวนข้าราชการครู สภาพนักเรียน หรืองบประมาณสนับสนุน ความแตกต่างเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้บริหารนั้นเกิดความเครียดในปฏิบัติงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีแนวทางในการจัดการกับความเครียด และรู้จักการปรับตัวเพื่อให้สามารถความ

คุมความเครียดให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาในด้านการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (นาตยา สุวรรณจันทร์, 2560, น. 3) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการกับความเครียดในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศชาติให้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

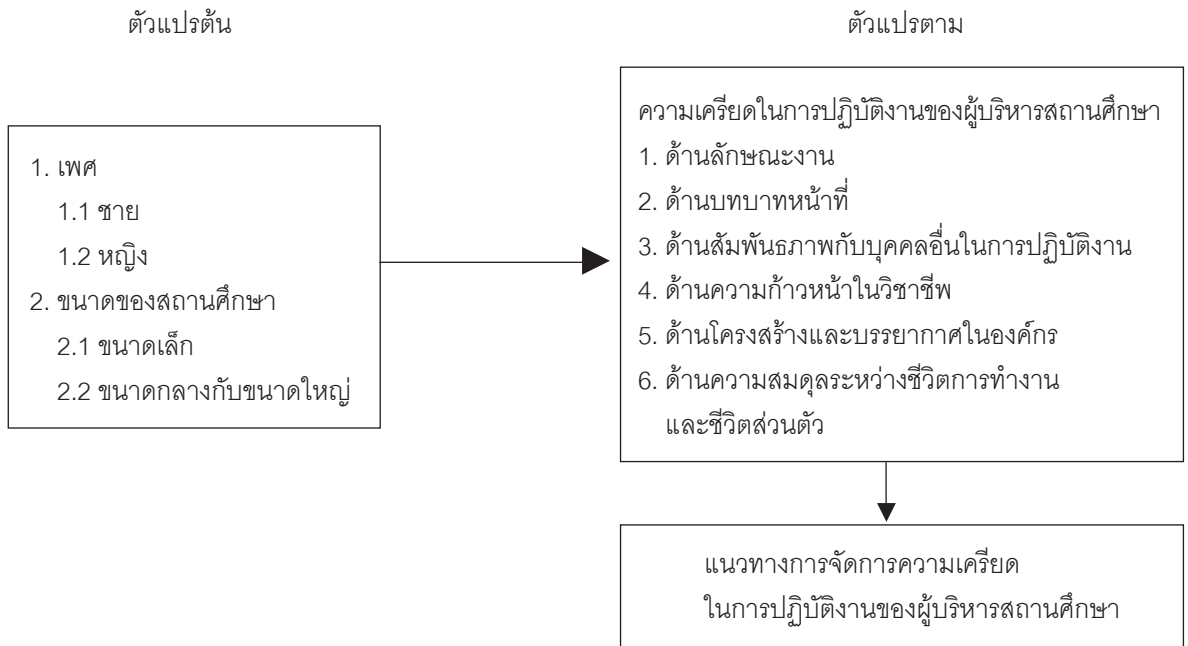
1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามเพศ และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ที่มีเพศ และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีระดับความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการปฏิบัติงานตามแนวคิดของ Cartwright and Cooper (1997, p. 14) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงไว้ในภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 166 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 118 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 68 คน และผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ จำนวน 50 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงานได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร

งานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อย่างละ 1 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .957 และ 2) แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง สร้างเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยสร้างให้ครอบคลุมเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงานตามแนวความคิดของ Cartwright & Cooper (1997, p. 14) ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านลักษณะงาน 2) ด้านบทบาทหน้าที่ 3) ด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติงาน 4) ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ 5) ด้านโครงสร้างและบรรยากาศในองค์กร และ 6) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว จากนั้นเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ขอคำแนะนำ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 ขอความอนุเคราะห์หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

3.1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือ ไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างผ่านทางไปรษณีย์ สำหรับบางสถานศึกษาผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด

3.1.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับจากไปรษณีย์ และดำเนินการเก็บแบบสอบถามที่เหลือด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์หนังสือในการสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จากนั้นดำเนินการติดต่อดำเนินการเวลา สถานที่กับผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้าและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้โดยมีการบันทึกภาพ และเสียงไว้เป็นหลักฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์ระดับความเครียดในการปฏิบัติงาน โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความเครียดในการปฏิบัติงาน จำแนกตามเพศ และขนาดของสถานศึกษา โดยการทดสอบค่าที

4.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมดแล้วทำความเข้าใจในภาพรวมความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อความที่ผู้ให้ข้อมูลมาจัดกลุ่มคำที่เป็นประเด็นเดียวกัน อ่านบททบทวนกลุ่มคำทั้งหมดที่จัดกลุ่มไว้จนเข้าใจ แล้ววิเคราะห์โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา พิจารณาความเหมือน ความแตกต่าง และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุป แล้ววิเคราะห์นำเสนอบรรยายเป็นแบบความเรียงเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านลักษณะงาน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ระดับความเครียดในการปฏิบัติงาน	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
1. ด้านลักษณะงาน	3.48	0.43	ปานกลาง
2. ด้านบทบาทหน้าที่	3.46	0.57	ปานกลาง
3. ด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติงาน	3.11	0.59	ปานกลาง
4. ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ	3.34	0.52	ปานกลาง
5. ด้านโครงสร้างและบรรยากาศในองค์กร	3.19	0.53	ปานกลาง
6. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว	3.41	0.55	ปานกลาง
รวม	3.34	0.42	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.34, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านลักษณะงาน ($\bar{X}$ = 3.48, S.D. = 0.43) ด้านบทบาทหน้าที่ ($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = 0.57) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ($\bar{X}$ = 3.41, S.D. = 0.55) ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ ($\bar{X}$ = 3.34, S.D. = 0.52) ด้านโครงสร้างและ

บรรยากาศในองค์กร ($\bar{X}$ = 3.19, S.D. = 0.53) และด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 3.11, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ระดับความเครียดในการปฏิบัติงาน	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง กับขนาดใหญ่		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านลักษณะงาน	3.42	0.48	3.57	0.34	-2.05*	0.043
ด้านบทบาทหน้าที่	3.46	0.65	3.45	0.46	-5.78*	0.000
ด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติงาน	2.92	0.43	3.36	0.68	-4.00*	0.000
ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ	3.14	0.34	3.64	0.59	-5.39*	0.000
ด้านโครงสร้างและบรรยากาศในองค์กร	2.93	0.30	3.57	0.56	-7.27*	0.000
ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว	3.14	0.33	3.79	0.56	-7.25*	0.000
รวม	3.17	0.33	3.56	0.42	-5.34*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนก่อนการดำเนินงาน มีการจัดระบบงาน จัดลำดับความสำคัญในแต่ละงาน สร้างความชัดเจนในบทบาทหน้าที่กระจายความรับผิดชอบให้กับบุคลากร สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน รู้จักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง วางโครงสร้างการบริหารงานในองค์กรให้มีความเหมาะสม และต้องรู้จักการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. ระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากช่วงระยะเวลาก่อนที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โดยในการอบรมดังกล่าวจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเครียดจากการปฏิบัติงานรวมอยู่ด้วย ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ในเรื่องดังกล่าวและสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเครียดจากการปฏิบัติงานได้ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2560, น. 94) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความเครียดจากการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเครียดจากการทำงานของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเพศไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญมากพอที่จะส่งผลกระทบต่อความเครียดในการปฏิบัติงานเนื่องจากปัจจุบันความแตกต่างเรื่องเพศเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็มีสิทธิและเสรีภาพและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนารัตน์ ปะนามะทั้ง (2559) ที่ทำการวิจัยเรื่องสาเหตุของความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของความเครียดไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จะพบว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดขนาดกลางกับขนาดใหญ่จะมีความเครียดมากกว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกันมีผลทำให้บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องปฏิบัติแตกต่างกันออกไป การปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันอย่างมีผลทำให้ผู้บริหารเกิดความเครียดในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับงานวิจัยของดารารัตน์ ศรีโรจน์ศิลป์ (2561, น. 47-64) ที่ทำการวิจัยเรื่องความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านลักษณะงาน ผู้บริหารต้องมีการวางแผนก่อนการดำเนินงาน มีการจัดระบบงาน และมีการจัดลำดับความสำคัญในแต่ละงานเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารารัตน์ ศรีโรจน์ศิลป์ (2561, น. 64) ที่ทำการวิจัยเรื่องความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม ได้เสนอแนะแนวทางการลด

ความเครียดของผู้บริหารไว้ว่าผู้บริหารต้องมีการส่งเสริมระบบการบริหารจัดการที่ดีในสถานศึกษา ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และจัดระบบงานให้เป็นหมวดหมู่ชัดเจน 2) ด้านบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของงานในแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน มอบหมายงานให้ถูกต้องเหมาะสม สร้างความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ และกระจายความรับผิดชอบให้กับบุคลากรในแต่ละฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2560, น. 99) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความเครียดจากการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ได้เสนอวิธีการลดความเครียดของผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารต้องศึกษาเรียนรู้งานที่รับผิดชอบให้เข้าใจอย่างแท้จริงโดยการหาข้อมูลกฎระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องและหาความรู้เพิ่มเติมในงานที่ต้องปฏิบัติ 3) ด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องเร่งสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน เน้นการบริหารโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ให้เกียรติและยอมรับซึ่งกันและกัน สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Hellriegel, John, Slocum & Richard (1998, p. 112) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง และผู้บังคับบัญชา เป็นบุคคลที่องค์กรปรารถนาเพราะสามารถช่วยเหลือผู้อื่นและองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ หากสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดีจะทำให้ขาดความไว้วางใจระหว่างบุคคลทำให้ไม่มีการมอบหมายงานและส่งผลให้เกิดความเครียด 4) ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ ผู้บริหารต้องรู้จักปรับเปลี่ยนมุมมองทางความคิด รู้จักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รักความก้าวหน้า สอดคล้องกับแนวคิดของ Hellriegel, John, Slocum and Richard (1998, p. 105) ที่กล่าวว่า บุคคลที่จะสำเร็จในวิชาชีพนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในงานเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับโอกาสด้วย การเพิ่มโอกาสในการก้าวไปสู่ความสำเร็จเป็นการพัฒนาตนเองให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์กับทั้งพนักงานและองค์กร 5) ด้านโครงสร้างและบรรยากาศในองค์กร ผู้บริหารต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย

ให้ชัดเจน กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกับบุคลากรในองค์กร วางโครงสร้างการบริหารงานในองค์กรให้มีความยืดหยุ่น เลือกใช้รูปแบบการบริหารองค์กรที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของสุพานี สุญญ์วานิช (2552, น. 15) ที่กล่าวว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงานด้านโครงสร้างและบรรยากาศขององค์กรมาจากการที่องค์กรมีโครงสร้าง กฎระเบียบ และนโยบายต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมภายในองค์กรมีผู้บริหารหลายคน มีกฎระเบียบมากเกินไป ทำให้มีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานโดยไม่จำเป็น และ 6) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ผู้บริหารต้องบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ รักษาความสมดุลระหว่างเวลาที่ใช้ในการทำงานและเวลาในการใช้ชีวิตส่วนตัว ไม่เอนเอียงไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งมากเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ (2562, น. 247) ที่ทำการวิจัยเรื่องความเครียดในการปฏิบัติงานของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพและความสมดุลในชีวิตมีผลต่อระดับความเครียดในการปฏิบัติงาน และพบว่าการจัดสรรเวลาระหว่างเวลาทำงานและเวลาชีวิตส่วนตัวได้อย่างเหมาะสมมีผลต่อการเกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนก่อนการดำเนินงาน มีการจัดระบบงาน และจัดลำดับความสำคัญในแต่ละงาน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีภาระงานจำนวนมาก การวางแผนงานและการจัดลำดับความสำคัญของงานจะช่วยทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการภาระงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการจัดการกับความเครียด รู้จักเรียนรู้และหาวิธีการรับมือกับความเครียดในแบบของตนเอง เนื่องจากวิธีการจัดการกับความเครียดของแต่ละบุคคลย่อมมีความ

แตกต่างกันไป บางวิธีอาจได้ผลแต่บางวิธีอาจไม่ได้ผลขึ้นอยู่กับความแตกต่างของแต่ละบุคคล ดังนั้นการค้นหาวีธีการจัดการกับความเครียดในแบบของตนเองจึงเป็นวิธียอดเยี่ยมที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละสังกัด

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์กรและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารารัตน์ ศรีโชนศิลป์. (2561). ความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 9(1), น. 47-64.
- ธนาถ ประทุม. (2556). *สาเหตุความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ).
- นาคยา สุวรรณจันทร์. (2560). *การศึกษาความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี).
- รัตนภรณ์ ปะนามะทัง. (2559). *สาเหตุของความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2560). *การศึกษาความเครียดจากการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัย*, 11(1), น. 94-102.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. (2562). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2562, จาก <http://www.chaiyaphum3.go.th/main/page.php?id=10>.
- สุดแสง หมื่นราม. (2554). *ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์).
- สุพานี สฤณีวานิช. (2552). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิดทฤษฎี* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์. (2562). *ความเครียดในการปฏิบัติงานของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- Cartwright, S. & Cooper, C. L. (1997). *Managing workplace stress*. NY: Sage.
- Hellriegel, D., John W., Slocum. Jr. & Richard, W. W. (1998). *Organizational behavior*. New York: West.

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติ เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย

The Effects of Using a Guidance Activities Package Combining with
Mindfulness Training to Develop Self-awareness of the High School
Grade 9 Students at Maesaiprasitsart School in Chiangrai Province

นเรนทร์ฤทธิ์ นันทะสิทธิ์^{1*}, นิธิพัฒน์ เมฆขจร² และ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง³
Narenrid Nantasit^{1*}, Nitipat Mekkhachorn² and Laddawan Na Ranong³

รับบทความ 2 ตุลาคม 2563 แก้ไข 22 พฤศจิกายน 2563

ตอบรับ 28 พฤศจิกายน 2563

Received 2 October 2020 Revised 22 November 2020

Accepted 28 November 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบการตระหนักรู้ต่อตนเองของนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง ก่อนและหลังการทดลอง และ (2) เปรียบเทียบการตระหนักรู้ต่อตนเองของนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง กับนักเรียนกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวปกติ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แบบวัดการตระหนักรู้ต่อตนเอง ชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติ

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี 11120

M.Ed., Student in Guidance and Psychological Counseling, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120

²หลักสูตรการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี 11120

Faculty of Education (Guidance and Psychological Counseling), Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120

³หลักสูตรการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี 11120

Faculty of Education (Guidance and Psychological Counseling), Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120

*corresponding author; e-mail: Nnarenrid@gmail.com, Edasmnit@gmail.com, Bkctcp@gmail.com.

เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง และ กิจกรรมแนะแนวตามปกติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ผลการวิจัยพบว่า (1) เมื่อเปรียบเทียบภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ต่อตนเองเพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) ภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ต่อตนเองสูงกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนว การฝึกสติ การตระหนักรู้ต่อตนเอง มัธยมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to compare the levels of self-awareness of the students before and after using a guidance activities package combining with mindfulness training to develop self-awareness; and (2) to compare the level of self-awareness of the students who used the guidance activities package combining with mindfulness training to develop self-awareness with the level of self-awareness of the students who engaged in normal guidance activities. The research sample consisted of 40 Mathayom Suksa III students of Mae Sai Prasitsart School during the first semester of the 2019 academic year, obtained by cluster sampling with the use of classroom as the sampling unit. Then, the two classrooms were randomly assigned as the experimental and control groups, each of which containing 20 students. The employed research instruments comprised of a self-awareness assessment scale, a guidance activities package combining with mindfulness training to develop self-awareness, and a set of normal guidance activities. Statistics employed for data analysis were mean, standard deviation, and t-test. The research results showed that: (1) after the experiment, the post-experiment self-awareness level of the experimental group students was significantly increased over its pre-experiment counterpart level at the .01 level of statistical significance; and (2) after the experiment, the post-experiment self-awareness level of the experimental group students was significantly higher than the post-experiment counterpart level of the control group students at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Guidance activities package, Mindfulness training, Self-awareness, High school

บทนำ

ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้บุคคลต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงได้ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพจิตของบุคคลเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยรุ่น โดยวัยรุ่นที่สามารถรับรู้ตัวตนที่ตนเองนั้นเหมาะสมกับอะไรในแต่ละสภาวะ ย่อมทำให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี สามารถตัดสินใจที่ถูกต้องมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน วัยรุ่นที่ขาดการตระหนักรู้ต่อตนเองนั้น จะทำให้สับสนเกี่ยวกับตนเอง ไม่สามารถแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างถูกต้อง ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ส่งผลให้มีปัญหา

บุคลิกภาพ และไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ดังนั้น การตระหนักรู้ต่อตนเอง จึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต ในสังคมปัจจุบัน (เรวัต เงินเย็น, กิตติศักดิ์ นิวิรัตน์ และปริมิตร อริเดช, 2558, น. 184-185; นาถยา คงขาว, 2559, น. 1) ซึ่งการตระหนักรู้ต่อตนเอง (Self-awareness) จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์โดยเป็นความสามารถในการรู้จักและเข้าใจตนเอง ประกอบด้วย 1) ตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง คือความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดของตนเองตามความเป็นจริง 2) การประเมินตนเองตามความเป็นจริง คือความสามารถในวิเคราะห์ตนเองตามสภาพความเป็น

จึงสามารถบอกถึงจุดแข็งและข้อจำกัดของตนเองได้ตามความเป็นจริง และ 3) ความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญ สามารถประสบความสำเร็จได้ด้วยตัวเอง มีจุดยืนในตัวเอง กล้ายืนหยัดในความคิดของตนเอง (Goleman, 1998, pp. 54-72)

จากการที่ผู้วิจัยได้เป็นครูแนะแนว ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้รับผิดชอบดูแลนั้น ส่วนมากยังขาดความสามารถในการตระหนักรู้ต่อตนเอง โดยพบว่า นักเรียนที่มาขอรับบริการให้คำปรึกษา มักขาดความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดของตนเองที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง และยังพบอีกว่านักเรียนบางส่วนไม่มีความมั่นใจในตนเอง จนทำให้ไม่กล้าที่จะแสดงออก ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนหรือการทำกิจกรรมของโรงเรียน โดยเมื่อสัมภาษณ์นักเรียนเหล่านั้น ทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่านักเรียนไม่ทราบว่าคุณสมบัติอะไรบ้างและที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นเพราะคิดว่าตนเองจะไม่สามารถทำได้ดีและมีคนที่สามารถทำได้เก่งกว่าตนเองมากนั่นเอง

ปัจจุบันการฝึกสติ (Mindfulness) เป็นศาสตร์ทางตะวันออกที่มาจากคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถฝึกปฏิบัติได้ไม่เกี่ยวกับความเชื่อหรือศาสนา กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในหมู่คนดัง ไม่ว่าจะเป็น ไทเกอร์ วูดฟิลิป แจ็กสันโอปอราห์ วินฟรีย์ เป็นต้น (Gonzalez & Byron, 2010, pp.10) หรือแม้แต่ในระดับองค์กรก็มีการนำศาสตร์การฝึกสติมาใช้ในการฝึกอบรมพนักงาน เช่น บริษัทกูเกิล (Google) ได้ใช้โปรแกรมการฝึกสติที่ชื่อ Search Inside yourself ฝึกพนักงาน โดยการให้สติติดตามลมหายใจ วันละ 1-2 นาที (สุวัฒน์ ธนกรนุวัฒน์, สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต และสิริวัฒน์ ศรีศรีเรือง, 2562, น. 202) โดยการฝึกสตินั้นเป็นการระลึกรู้เท่าทันกายและใจของตนเองตามความเป็นจริงในปัจจุบันขณะตามสภาวะของจิตที่ตื่นรู้ (Awareness of the change in one's body and mind) (แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, 2559, น. 19) ทั้งนี้ การฝึกสติ ไม่ใช่เพียงแค่การนั่งทำสมาธิเท่านั้น หากมีกิจกรรมที่หลากหลายที่

สามารถนำมาใช้ในการฝึกสติได้ (วิเชียร ไชยบัง, 2558, น. 179) ทำให้ผู้วิจัยมีมุมมองว่า ถ้านักเรียนได้รับการฝึกสติ ก็ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการควบคุมตนเองจากภายในจิตใจ สามารถที่จะรู้ทันความคิดหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้นจนส่งผลให้เกิดความตระหนักรู้เข้าใจต่อตนเองในที่สุด

จากเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำเทคนิคการฝึกสติมาใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรมแนะแนว ได้แก่ การสำรวจร่างกาย (Body scan) การนั่งสร้างจังหวะตามแนวทางของหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ การเดินอย่างมีสติการฝึกสติโดยการนับ และการฝึกสติในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเองในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย

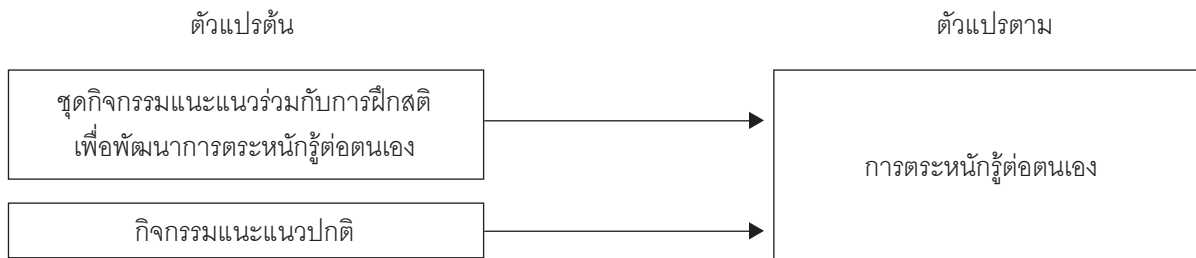
วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง ก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวปกติ หลังการทดลอง

สมมติฐาน

1. ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ต่อตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. ภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง มีการตระหนักรู้ต่อตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research)

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 14 ห้องเรียน จำนวน 514 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงประเด็นจริยธรรมในมนุษย์ จึงได้พบกับกลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองก่อนการทดลอง เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ วิธีการ ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัย ตลอดจนให้การชักถามอย่างละเอียด และกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยไว้เป็นความลับ และจะเปิดเผยเฉพาะภาพรวมเท่านั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ชุด ประกอบด้วย

2.1 แบบวัดการตระหนักรู้ต่อตนเอง ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของสุนทรี อารังโสติสกุล

(2550, น. 107) แบบสอบถามประสบการณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเองของทัศนีย์ สุริยะไชย (2554, น. 112-113) แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ด้านการตระหนักรู้ต่อตนเองของกรรณิการ์ กำธร (2557, น. 97) และแบบวัดการตระหนักรู้ในตนเองของนารถา คงขาว (2559, น. 89-92) เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 32 ข้อ เป็นข้อคำถามทางบวก 30 ข้อ และข้อคำถามทางลบ 2 ข้อ ครอบคลุมองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ด้านการประเมินตนเองตามความเป็นจริง และความมั่นใจในตนเอง สำหรับใช้ทดสอบคะแนนก่อนและหลังการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .24 - .76 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .92

2.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง เป็นชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยปรับปรุงจากแผนการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของสุนทรี อารังโสติสกุล (2550, น. 111-156), โปรแกรมพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมด้านการตระหนักรู้ต่อตนเองของกรรณิการ์ กำธร (2557, น. 102-190), โปรแกรมจับใจของแผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต (2559) และชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดจิตตปัญญา ของจักรกฤษณ์ จันทะคุณ สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัฒน์ และวัฒนา ไตต่อผล (2561,

น. 31-58) มีจำนวน 11 กิจกรรม แบ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) ขั้นสะท้อนกลับการรับรู้ 3) ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต และ 4) ขั้นคิดและนำไปใช้ผ่านการพิจารณาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน อยู่ในระดับดีมากและได้นำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 20 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และส่งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยได้พบกับกลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองก่อนการทดลอง เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์วิธีการ ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัย ตลอดจนให้การซักถามอย่างละเอียด และให้ลงลายมือชื่อยินยอมเข้ารับการวิจัย

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการประเมินการตระหนักรู้ของตนเองกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นำคะแนนที่ได้เป็นการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนกำหนดการที่วางไว้โดยกลุ่มทดลองจะเข้าร่วมกิจกรรมและแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ของตนเอง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ ครั้งละ 50 นาที ในเวลา 16.00-16.50 น. เป็นเวลา 4 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 11 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมจะเข้ารับกิจกรรมและแนวร่วมจากครูแนะแนว

ตามปกติ ตลอดเวลา 4 สัปดาห์

3.5 ภายหลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยทำการวัดการตระหนักรู้ต่อตนเองกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นำคะแนนที่ได้เป็นการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

3.6 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ผลการตระหนักรู้ต่อตนเองในกลุ่มทดลองด้วยสถิติการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกันต่อกัน (t-test Dependent) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยกำหนดค่าการยอมรับทางสถิติไว้ที่ .01 และวิเคราะห์ผลการตระหนักรู้ต่อตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติการทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมและแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง และกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมและแนวปฏิบัติในระยะหลังการทดลอง โดยกำหนดค่าการยอมรับทางสถิติไว้ที่ .01

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	M	S.D.	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	20.00	3.58	0.59	1.24	.22
กลุ่มควบคุม	20.00	3.77	0.31		

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ก่อนเข้าร่วมการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีพื้นฐานการตระหนักรู้ต่อตนเองไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว ร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว ร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	M	S.D.	t	Sig.
ก่อนการทดลอง	20.00	3.58	0.59	7.15**	.00
หลังการทดลอง	20.00	4.50	0.43		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองเท่ากับ 4.50 (S.D. = 0.43) ซึ่งสูงกว่า

ก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองเท่ากับ 3.58 (S.D. = 0.59) สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	M	S.D.	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	20.00	4.50	0.43	5.69**	.00
กลุ่มควบคุม	20.00	3.80	0.35		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า หลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว ร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองเท่ากับ 4.50 (S.D. = 0.43) ซึ่งสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวปกติ เท่ากับ 3.80 (S.D. = 0.35) สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตาม สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของการตระหนักรู้ต่อตนเองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของปรรรณศักดิ์สุภาพ (2558, น. 61-62) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่ากลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา สูงขึ้นกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และยังสอดคล้องกับธนากร จักรหา (2560, น. 52) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ในตนเองด้านอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 สาขาซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลวิทยาลัยการอาชีวศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่ากลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองด้านอาชีพสูงขึ้นกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้ การที่กลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเองมีค่าค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองสูงขึ้นหลังการทดลอง อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและปรับปรุงชุดกิจกรรมแนะแนวตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนคำนึงถึงคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ต่อตนเอง จนได้รอบแนวคิดที่เป็นโครงสร้างและเนื้อหากิจกรรมที่เหมาะสม มีการดำเนินกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) ด้านการประเมินตนเองตามความเป็นจริง และ 3) ด้านความมั่นใจในตนเอง โดยแบ่งกระบวนการจัดกิจกรรม เป็นวงจรการเรียนรู้ (Four phases of learning cycle) 4 ขั้นตอน ตามแนวคิดวงจรการเรียนรู้ของสมรทองดี และปราณี รามสูตร (2558, น. 50) ได้แก่ ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) และขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) มีการนำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริงตลอดจนชุดกิจกรรมแนะแนวทั้ง 11 กิจกรรมต่างร้อยเรียงต่อเนื่องกันไปอย่างเป็นลำดับเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในแต่ละด้าน พร้อมกับสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการตระหนักรู้ นอกจากนี้ ยังอาจเป็นไปได้ว่าผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกสติ ซึ่งเป็นการฝึกสมาธิเพื่อให้รู้เท่าทันร่างกาย อารมณ์ ความคิด และสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เกิดขึ้นกับตนเองตามความเป็นจริงในปัจจุบันขณะ โดยมี คาบัท ซินน์ (Kabat Zinn) เป็นผู้ริเริ่มพัฒนาการหลักฝึกสติ ซึ่งได้ประยุกต์มาจากปรัชญาทางพระพุทธศาสนาเถรวาทที่เรียกว่า วิปัสสนา และปรัชญาทางเซน โดยหลีกเลี่ยงส่วนที่เกี่ยวข้อง

กับจิตวิญญาณ (Spiritual aspect) หรือที่เกี่ยวข้องกับศาสนาออก (อรวรรณ ศิลปะกิจ และบรรจบ บรรณรุจิ, 2558, น. 186)

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองสูงกว่าควบคุมที่ได้รับการแนะแนวตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของจันทร์ทิมา ขุนบำรุง (2558, น. 82) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ในตนเองต่อเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหอพระ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองต่อเรื่องเพศสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับการวิจัยของอมราภรณ์ เพ็ชรสุ่ม (2561, น. 96) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพุทฺธิปัญญาเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีระนอง จังหวัดระนอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพุทฺธิปัญญาเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ด้านอาชีพ มีการตระหนักรู้ด้านอาชีพสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเองได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแนะแนวจำนวน 11 กิจกรรม กิจกรรมละ 50 นาที ครอบคลุมการพัฒนาทักษะการตระหนักรู้ต่อตนเองทั้ง 3 ด้าน และการดำเนินกิจกรรมยังเน้นการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้กลุ่มทดลองได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เช่น การนำเสนอ การอภิปราย การแลกเปลี่ยนร่วมกัน และนักเรียนยังได้ฝึกสติด้วยเทคนิคที่หลากหลายแตกต่างกันออกไปในแต่ละครั้งของการร่วมกิจกรรม ทำให้เกิดการตระหนักรู้ต่อตนเองเพิ่มขึ้นกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวปกติ ซึ่งเป็นกิจกรรมแนะแนวที่มีขอบข่ายเนื้อหาทั่วไป ถึงแม้จะมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการตระหนักรู้ต่อตนเองตามหลักสูตร ในช่วงที่มีการทดลอง ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบภายใน

หลังการทดลองของกลุ่มควบคุมที่มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ต่อตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนทดลองเล็กน้อย แต่ก็ไม่มากเมื่อเทียบกับกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การนำชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเองไปใช้ ควรมีการศึกษาสภาพพื้นฐานของแต่ละโรงเรียนและความพร้อมของผู้เรียนก่อนนำไปปรับใช้ให้เหมาะสม

1.2 ครูผู้สอนจะต้องศึกษาแผนการจัดการกิจกรรมแนะแนวให้ละเอียด และได้ทดลองฝึกกิจกรรมฝึกสติต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในแต่ละกิจกรรมกับตนเองจนสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดีก่อน จึงจะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ควรที่จะมีการติดตามผลเป็นระยะว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ และหากมีการเปลี่ยนแปลงที่มีแนวโน้มที่ลดลงก็ควรจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการฟื้นฟูการตระหนักรู้ต่อตนเองของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นต่อไป

1.4 ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดลองกับกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน เนื่องจากการจัดกิจกรรมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) แตกต่างจากห้องเรียนในสถานการณ์ปกติที่จะมีนักเรียน จำนวน 40 คน ต่อห้องเรียน ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้ที่จะนำผลการวิจัยไปใช้กับห้องเรียนปกติ ควรจะมีการปรับกระบวนการให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ได้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วได้ผลที่มีประสิทธิภาพ ควรที่จะมีการทำการวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยอาจมีปรับกิจกรรมเล็กน้อยเพื่อให้เกิดความเหมาะสม เช่น กิจกรรมที่ 10 อาจปรับสถานการณ์เพื่อการตัดสินใจ จากการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนต่อในระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแผนการเลือกคณะเพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีการประเมินการตระหนักรู้ต่อตนเองเพียง 2 ระยะ คือก่อนทดลองและหลังทดลอง จึงไม่สามารถทราบถึงความคงทนของการตระหนักรู้ต่อตนเอง ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีเก็บข้อมูลในระยะติดตามผลเพิ่มเติม เป็นระยะเวลา 1-3 เดือน หรือมากกว่า เพื่อศึกษาว่าชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติส่งผลต่อการตระหนักรู้ต่อตนเองในระยะยาวหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ กำธร. (2557). ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต และวัฒนา ไตต่อผล. (2561). การประยุกต์ใช้จิตปัญญาศึกษาในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับครูมัธยมศึกษาตอนต้น. พะเยา: วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา.
- จันทร์ทิมา ขุนบำรุง. (2558). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ในตนเองต่อเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหอพระจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- ทัศนีย์ สุริยะไชย. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักรู้ในตนเองกับการร่วมรู้สึกในวัยรุ่น (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ธนากร จักรหา. (2560). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อสร้างเสริมความตระหนักรู้ในตนเองด้านอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 3 สาขางานซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลวิทยาลัยการอาชีพหนองแค จังหวัดสระบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

- นารถยา คงขาว. (2559). ผลของการปรึกษากลุ่มแบบอัตถิภาวะนิยมต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ปรพนัด ใจสุภาพ. (2558). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต. (2559). จับใจ โปรแกรมการฝึกสติเพื่อการยอมรับและพัฒนาตนเอง (Mindfulness-based acceptance and self-development; MBASD). นครราชสีมา: อินดี้อาร์ต.
- เรวัต เงินเย็น, กิตติศักดิ์ นิวัฒน์ และปริมินทร์ อริเดช (2558). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 8(18), น. 183-188.
- วิเชียร ไชยบัง. (2558). จิตศึกษาพัฒนาปัญญาภายใน (พิมพ์ครั้งที่ 2). บุรีรัมย์: เรียนนอกกะลา.
- สมร ทองดี และปราณี รามสูตร. (2558). การพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนทรี อารังโสติสกุล. (2550). การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมกลุ่ม (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สุวัฒน์ ธนกรวัฒน์, สมโภชน์ เขียมสุภาสิต และสิริวัฒน์ ศรีเครือดง. (2562). การเจริญสติในวิถีพุทธจิตวิทยา. *มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), น. 201-212.
- อมราภรณ์ เพ็ชรสุ่ม. (2561). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพหุปัญญาเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีระนอง จังหวัดระนอง (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- อรวรรณ ศิลปะกิจ และบรรจบ บรรณรุจิ. (2558). บทความฝันฟูชาการ: สติและแบบประเมินสติ. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 23(3), น. 184-198.
- Goleman, D. (1998). *Working with emotion intelligence*. New York: Bantam Books.
- Gonzalez, M. & Byron, G. (2010). *The mindful investor: how a calm mind can bring you inner peace and financial security*. Ontario Canada: John Wiley & Sons.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

The Effects of Inquiry Learning Management Combining with POE Technique
Entitled of “Motion and Energy” Toward Learning Achievement and Attitude in
Science Subject of Mathayom Suksa III Students at Education Expansion
Schools in Sawankhalok District, Sukhothai Province

ปิยาภรณ์ ธีรจางคพิชัย^{1,*}, สุจินต์ วิศวรธีรานนท์² และทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์³
Piyaporn Teerajangkajichai^{1,}, Suchin Visavateeranon² and Tweesak Chindanurak³*

รับบทความ 27 พฤศจิกายน 2563 แก้ไข 5 มกราคม 2564

ตอบรับ 18 มกราคม 2564

Received 27 November 2020 Revised 5 January 2021

Accepted 18 January 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค POE วิชาวิทยาศาสตร์ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (3) เปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียน และ (4) ศึกษาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านวังแร่ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี 11120
M.Ed., Student in Science Education, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120, Thailand

^{2,3} รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี 11120

Assoc. Prof. Dr., Education, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120, Thailand

* Corresponding author, e-mail: kook.tee.p@gmail.com

ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และ (3) แบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์และค่าการทดสอบเครื่องหมาย

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 (3) เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในช่วงระดับสูงและคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในช่วงระดับกลาง-สูง

คำสำคัญ: การสืบเสาะหาความรู้ เทคนิคการสอนแบบ POE เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์

ABSTRACT

The research was the study the students' learning achievement and scientific toward science subject using inquiry learning management with POE technique. The purposes of this research were: (1) To compare students' learning achievements before and after learning; (2) To compare post-learning achievement scores with the 70 percent score criterion; (3) To compare attitudes towards science subject before and after learning; and (4) To study relative gain score of learning achievement and attitude towards science subject. Sample consisted of 7 Mathayom Suksa III students at Ban Wangreashool, an education expansion school in Sawankhalok district, Sukhothai province during the second semester of the 2019 academic year, obtained by cluster random sampling. The employed research instruments were learning management plans, a science learning achievement test, and a scale to assess attitude towards science. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, relative gainscore, and sign test.

The research findings revealed that (1) the students' post-learning achievement were significantly higher than their pre-learning counterpart achievements at the .05 level; (2) the students' post-learning achievement were significantly higher than the 70 percent score criterion at the .05 level; (3) the students' post-learning attitude towards science was significantly higher than pre-learning counterpart attitudes at the .05 level; and (4) the relative gain score of students' learning achievements was at high level and the relative gain score of attitudes towards science was at middle-high level.

Keywords: Inquiry learning, POE Technique learning achievement, Attitude towards science

บทนำ

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลให้ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจธรรมชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 75) และในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยทำให้การสื่อสารและการเดิน

ทางติดต่อโดยไม่มีข้อจำกัด คือวิถีชีวิตอยู่กับเทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างมาก (ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2555, น. 134-135) โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อสามารถดำรงชีวิตในสังคมเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดีตามจุดเน้นสำคัญที่การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและเป็นไปตามธรรมชาติ

เกิดการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่หลากหลายให้เกิดความรู้แบบองค์รวม มีความสามารถในการคิดและการจัดการที่นำไปสู่การสร้างสรรคและพัฒนาคุณภาพชีวิต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, น. 1)

จากการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 33.52 ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าระดับประเทศ อาจเป็นเพราะวิชาวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ยากสำหรับนักเรียนจากการสังเกตและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของครูพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในจังหวัดสุโขทัยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์มีข้อจำกัด ครูส่วนใหญ่จึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีบรรยายมากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนลงมือทำ ดังที่ดวงเดือน พินสุวรรณ (2558, น. 10-34) กล่าวว่าสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่คือ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ถึงร้อยละ 84.62 จึงทำให้ครูมีบทบาทเป็นผู้อธิบายความรู้ให้แก่ นักเรียน มากกว่าการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เฉื่อยชาด้วยการฟัง อ่านตำรา และไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์ คิดว่าเป็นเรื่องยากและไกลตัว

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ส่งเสริมและพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ได้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการที่ให้อิสระทางความคิดแก่นักเรียนทำให้ได้องค์ความรู้ที่คงทนถาวร เนื่องจากเกิดจากการศึกษาค้นคว้าสำรวจ ตรวจสอบ รวมถึงทดลองที่เปิดโอกาสให้ค้น

พบด้วยตนเองซึ่งเป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อการแสวงหาและศึกษาข้อความรู้ต่าง ๆ คำถามที่เหมาะสมจะสามารถนำผู้เรียนไปสู่การค้นพบข้อความรู้ตามความเข้าใจของตนเองสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) (ทิตินา แคมมณี, 2556, น. 141; นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์, 2562, น. 8-9) และการจัดการเรียนรู้อยู่ด้วยกลวิธีทำนาย สังเกต อธิบาย (Predict, Observe, Explain) หรือ POE ซึ่งพัฒนาขึ้น โดย White and Gunstone ในปี 1992 เป็นแนวคิดเชิง constructivism เป็นวิธีการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์มีขั้นตอนการนำเสนอสถานการณ์และให้นักเรียนทำนายผลที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าก่อนทำกิจกรรมโดยผู้เรียนอาจจะมีความรู้เดิมมาก่อน และนำผลที่ได้จากการสังเกตมาอธิบายและเปรียบเทียบกับสิ่งที่ทำนายไว้และหากผลที่ได้ไม่ตรงกับที่ทำนายไว้ เขาจะเกิดความสงสัย และอยากรู้คำอธิบาย ซึ่งทำให้นักเรียนจะรู้สึกสนุกสนานในช่วงที่ทำกิจกรรมหรือทำการทดลองเกิดความท้าทายในการค้นหาความรู้เพื่อตรวจสอบผลการทำนายของตนเอง ทำให้นักเรียนได้ความรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง (ทิตินา แคมมณี, 2556, น. 94)

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ผนวกกับเทคนิค POE มาศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงานกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์

ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน

4. เพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

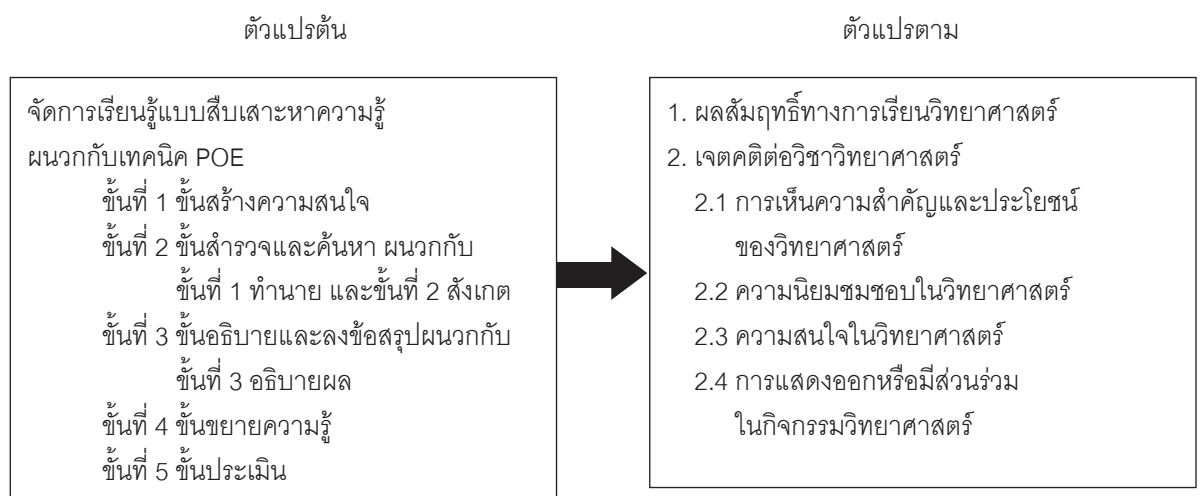
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

3. เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา

ความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถามการรวบรวมประจักษ์พยาน แล้วสร้างคำอธิบายที่เกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นแนวคิดหลัก กฎหรือทฤษฎีที่มีขั้นตอนที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และได้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเต็มที่ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, น. 20; สุกอร์ สีนพานนท์, 2558, น. 49-50) และเทคนิคทำนาย อธิบาย สังเกต (POE) เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมีความท้าทายในการหาความรู้ (Haysom & Bowen, 2010) ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่นำการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เพื่อศึกษาผลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีพฤติกรรม 4 ด้าน ตามแนวคิดของ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546, น. 14-15) โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนขยายโอกาสถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตอำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 8 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านวังแร่ อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 7 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (กัญญา ลินทรัตนศิริกุล, 2559ก, น. 3-38)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน จำนวน 8 แผน รวม 18 ชั่วโมง ดำเนินการสร้างโดยใช้ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดและหาคุณภาพด้วยวิธีการหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ระหว่าง 0.67-1.00

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงานเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.25 – 0.75 ค่าอำนาจการจำแนก (r) ระหว่าง 0.33 – 0.67 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91 (กัญญา ลินทรัตนศิริกุล, 2559ข, น. 9-50)

2.3 แบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อความเชิงนิยาม 22 ข้อ ข้อความเชิงนิเสธ 8 ข้อ รวม 30 ข้อ มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) ของครอนบาค เท่ากับ 0.90 (สมคิด พรหมจ้อย, 2560, น. 13-51)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ให้นักเรียนทำการทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และทำแบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนการจัดการเรียนรู้

3.2 ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการจัดการเรียนรู้กับนักเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน จำนวน 8 แผน รวม 18 ชั่วโมง

3.3 หลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบทุกแผนแล้ว ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทดสอบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดิม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติการทดสอบเครื่องหมาย (Sign test) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนและใช้สถิติการทดสอบเครื่องหมาย (Sign test) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และหาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE คำนวณโดยใช้สูตรคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์และแปลผลตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการ โดยใช้เกณฑ์ของศิริชัย กาญจนวาสี (2552, น. 266 - 267) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เทียบระดับพัฒนาการ

คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ
76 - 100	พัฒนาการระดับสูงมาก
51 - 75	พัฒนาการระดับสูง
26 - 50	พัฒนาการระดับกลาง
0 - 25	พัฒนาการระดับต้น

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	μ_0 (70%)	r	Sign Test Sig. (1-tailed)
ก่อนเรียน	7	9.71	2.21		0*	0.032
หลังเรียน	7	23.43	1.27			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน เท่ากับ 9.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.21 และหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 23.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.27 จากการทดสอบเครื่องหมายพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงานดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	μ_0 (70%)	r	Sign Test Sig. (1-tailed)
หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์	7	23.43	1.27	21	0*	0.032

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 23.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.27 เมื่อทดสอบเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (21 คะแนน) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน

เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์	n	$\bar{X}$	S.D.	r	Sign Test Sig. (1-tailed)
ก่อนเรียน	7	3.13	0.50	0*	0.032
หลังเรียน	7	4.10	0.25		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียน เท่ากับ 3.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.25 จากการทดสอบเครื่องหมายพบว่า เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผนวกกับเทคนิค POE เรื่อง แรง การเคลื่อนที่และพลังงาน

คนที่	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์			
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ
1	8	22	63.63	สูง	3.77	4.23	37.39	กลาง
2	11	23	63.16	สูง	3.57	4.33	53.15	สูง
3	12	25	72.22	สูง	3.10	3.93	43.68	กลาง
4	6	24	75.00	สูง	3.37	4.33	58.89	สูง
5	9	22	61.90	สูง	3.03	3.97	47.71	กลาง
6	12	23	61.11	สูง	2.77	4.27	67.26	สูง
7	10	25	75.00	สูง	2.30	3.67	50.74	สูง

จากตารางที่ 5 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ ระหว่างร้อยละ 61.11 – 75.00 ซึ่งมีพัฒนาการอยู่ในระดับสูงและคะแนนเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ ระหว่างร้อยละ 37.39 – 67.26 ซึ่งมีพัฒนาการอยู่ในระดับกลางถึงสูง

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผสมกับเทคนิค POE ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ทนถาวร ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะขั้นสำรวจและค้นหาผสมกับขั้นทำนาย (P) และขั้นสังเกต (O) ซึ่งเป็นขั้นที่นักเรียนได้รับการกระตุ้นให้แสดงความรู้เดิมออกมา จากนั้นลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนนักเรียนจะได้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้น ทำให้นักเรียนทราบข้อมูลที่ต้องการและเกิดแนวคิดจากการปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะเรียนรู้ พบว่า นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจและใส่ใจในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก มีการศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ จากหนังสือแบบเรียน ใบความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งใบความรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ๆ และขณะทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของเรื่องนั้น ๆ ก็ตั้งใจปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่กำหนดได้เป็นอย่างดี มีการตอบคำถามและมีปฏิกิริยาตอบโต้ในการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ทำให้สามารถสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้ ถึงแม้ว่าบางกิจกรรมมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม ผู้วิจัยได้ดัดแปลงอุปกรณ์จากวัสดุในท้องถิ่น เช่น การประดิษฐ์ถ้วยยูเรกาเพื่อใช้ในการทดลอง เป็นต้น ทำให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ นับว่าการผนวกเทคนิค POE กับการสืบเสาะหาความรู้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ทิศนา ขัมมณี (2560, น. 108) กล่าวว่า วิธีสอนแต่ละวิธีจะต้องมีองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นอยู่ ซึ่งทำให้วิธีนั้นแตกต่างไปจากวิธีอื่น แต่ไม่ได้หมายความว่าขั้นตอนนั้นจะให้ผลสูงสุด เราจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคต่าง ๆ เข้าช่วย เพื่อให้ได้ผลสูงสุดและสนองวัตถุประสงค์เฉพาะ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัดดาวนนาใจแก้ว (2557, น. 7-8) ที่ศึกษาการใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เสริมด้วยวิธีการสอนแบบทำนาย สังเกต อธิบาย ทำให้มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

2. ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผสมกับเทคนิค POE นักเรียนได้รับการกระตุ้นให้แสดงความรู้เดิมออกมาและลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน ได้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นจนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งก่อให้เกิดการอยากรู้อยากเห็นจากการที่นักเรียนเป็นผู้สนใจ ค้นคว้า หาคำตอบด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้จากการค้นพบข้อมูลเชิงประจักษ์และนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของวิชานั้น ๆ (ชัยพัทธ์ ศรีกรรต, 2558, น. 110-111) เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผสมกับเทคนิค POE ทำให้นักเรียนเกิดความท้าทายและความสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นความตั้งใจใส่ใจและให้ความสนใจในการทำกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปให้ทางที่ดีมากขึ้นจนกระทั่งเห็นความสำคัญของวิชาวิทยาศาสตร์ทำให้นักเรียนทุกคนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากนักเรียนทุกคนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลจากการท้าทายความสามารถ ประกอบกับความตั้งใจและใส่ใจในการเรียนรู้เป็นอย่างมากของตัวนักเรียน อีกทั้งในการทำกิจกรรมเกิดความสนุกสนาน และความภูมิใจในการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้นนั่นเองสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร แผลมแก้ว (2557, น. 190-198) เปรียบเทียบเจตคติในการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบทำนาย สังเกต อธิบาย กับวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอนโดยทั้ง 2 วิธี มีเจตคติในการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า อยู่ในระดับมาก

4. นักเรียนที่เรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ผสมกับเทคนิค POE มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนในระดับสูงและมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับกลางถึงสูง ไม่ว่านักเรียนจะมีความสามารถทางการเรียนระดับใดการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ผนวกกับเทคนิค POE ก็สามารถทำให้นักเรียนมีพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรสร้างสื่อเสริมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยอาจประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่น รวมทั้งสร้างสถานการณ์เพื่อสร้างความสนใจในการสืบเสาะหาความรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

1.2 ครูผู้สอนควรแนะนำให้ให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา และอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ผนวกกับเทคนิค POE ที่มีต่อความสามารถด้านอื่นๆ เช่น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กัญญา ลินทนต์ศิริกุล. (2559ก). *ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). หน่วยที่ 3 (น. 3-38). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กัญญา ลินทนต์ศิริกุล. (2559ข). *เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). หน่วยที่ 9 (น. 9-1). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชยพัทธ์ ศรีกรด. (2558). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับเทคนิคแผนผังทางปัญญา วิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับความรู้สึก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

ดวงเดือน พินสุวรรณ์. (2558). *การพัฒนาครูวิทยาศาสตร์ในประมวลสาระชุดวิชาการสัมมนาหลักสูตรและการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์*. หน่วยที่ 10 (น.10-34). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทิศนา ขัมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2560). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นวลจิตต์ เขาวีกริตพงศ์. (2562). *เพื่อนคู่คิดครูวิทยาศาสตร์มืออาชีพ: การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัตตาวัน นาใจแก้ว. (2557). *การใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เสริมด้วยวิธีการสอนแบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย และการเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมยต่อมโนคติเรื่องวงจรไฟฟ้ากระแสตรงของครูวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา*. วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้, 5(1), น. 1-10. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2563, จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/JSTEL/article/view/4250/4138>.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2555). *ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น*
(พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วี. พรีนซ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*
(พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562).
ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน.
สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2562,
จาก <http://www.niets.or.th>.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
(2546). *คู่มือวัดผลประเมินผลวิทยาศาสตร์*.
สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2561,
จาก <http://sa.ipst.ac.th/?p=682>.
- _____. (2555). *ครูวิทยาศาสตร์มีอาชีพแนวทาง*
สู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิผล. กรุงเทพฯ:
ผู้แต่ง.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2560). *การวัดและการประเมินผลการเรียน*
การสอนวิทยาศาสตร์ในประมวลสาระชุดวิชา
สาระตะ วิทยวิธีและธรรมชาติของวิทยาศาสตร์.
(ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). หน่วยที่ 13 (น.13- 50).
นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนทร สีนพพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครู*
ยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษ
ที่ 21. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- สุภาพร แหลมแก้ว. (2557). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์*
ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
และเจตคติในการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องไฟฟ้าของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอน
แบบทำนาย สังเกต อธิบาย กับวิธีสอนแบบสืบเสาะ
หาความรู้แบบ 5E. วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(3), น.190-199.
- Haysom, J. and Bowen, M. (2010). *Predict-Observe-
Explain Activities Enhancing Scientific
Understanding*. Texas: The National Science
Teachers Association.

สมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

Competencies of the Supporting Staff of Rajamangala University of Technology Isan

ภาณุวัฒน์ กิตติกรวรานนท์ รัตณพิมลพลแสน^{1,*} และชัคตตชัย ริยะสวัสดิ์²
Panuwat Kittikronwaranon Rattanapimonphonsaen^{1,*} and Chacattrai Rayasawath²

รับบทความ 8 สิงหาคม 2563 แก้ไข 6 ตุลาคม 2563

ตอบรับ 17 ตุลาคม 2563

Received 8 August 2020 Revised 6 October 2020

Accepted 17 October 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำนวน 226 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.770 และแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างสถิติที่ใช้ คือ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) และการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปข้อมูลเชิงพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการศึกษา พบว่า

1. สมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะด้านการบริการที่ดี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ สมรรถนะด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรมสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และสมรรถนะด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

M.P.A. Student in Public Administration Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: panuwat@sut.ac.th

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study competencies status of the supporting staff, 2) compare competencies of the supporting staff according to personal factors, and 3) study guidelines to develop competencies of the supporting staff of Rajamangala University of Technology Isan. Samples were 226 supporting staff of Rajamangala University of Technology Isan. Taro Yamane's calculation method was used and 7 purposive samples were interviewed. The instruments used for this research were questionnaire which the reliability was 0.770, and a structure interview. Data was statistically analyzed to find frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and f-test. Scheffe's method and descriptive data analyzed would be used if the differentiation between samples was found.

The research findings for the supporting staff of Rajamangala University of Technology Isan showed that their competencies were high. With regards to the result, Service Mind competency had the highest mean, followed by Integrity, Teamwork, Achievement Motivation and Expertise. On the other hand, the overall of their comparison competencies showed no statistically significant difference at .05 level, except the expertise which was statistically significant difference at .05 level.

Keywords: Competencies supporting staff

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดการศึกษาหลากหลายสาขาวิชาตามความต้องการของประเทศ การบริหารงานในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ระดับสูงที่มีบทบาทในการชี้นำ ร่วมพัฒนาชุมชน และสังคมไทยในโลกแห่งการแข่งขันให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ นั้น ทรัพยากรบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จความก้าวหน้าหรือความล้มเหลวขององค์กร เพื่อให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการและสถาบันอุดมศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัวจึงต้องมีกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่มีความคล่องตัว ยืดหยุ่น หลากหลายมีระบบจูงใจคนรุ่นใหม่เข้าสู่ระบบ มีการจัดหาคนเข้าทำงานให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานมีกระบวนการสำรวจความต้องการทรัพยากรบุคคล เพื่อให้ได้บุคลากรที่

มีความสามารถและทักษะในเวลาที่ต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556, น. 18) แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะหลักของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยในหลายมหาวิทยาลัยจะพบว่า โดยส่วนใหญ่จะทำการศึกษาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน ใน 5 สมรรถนะหลัก คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) บริการที่ดี 3) การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ 4) การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม และ 5) การทำงานเป็นทีม

มหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ มีการนำเสนอทางเลือกในด้านการบริหารงานบุคลากร คือการปรับเปลี่ยนรูปแบบการคัดเลือก สรรหา และการให้เงินเดือนที่แตกต่างจากระบบราชการ คือจากการเป็นบุคลากรที่เรียกว่า “ข้าราชการ” สู่การเป็น “พนักงานมหาวิทยาลัย” การบรรจุ

แต่งตั้งที่มีแนวโน้มทำมากขึ้นคือ สัญญาจ้างเต็มเวลา บางเวลา การใช้บุคลากรร่วมในบางตำแหน่ง บุคลากรที่รับเข้าใหม่ได้รับเงินเดือนที่สูงกว่าการเป็น “ข้าราชการ” แต่ต้องได้รับการประเมินผลการทำงานทุก 6 เดือนหรือ 1 ปีตามเกณฑ์ของแต่ละสถาบัน บางสถาบันมุ่งพัฒนาระบบสัญญาจ้างทั้งในระดับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ บางแห่งมีการนำระบบการจ้างงานภายนอก (Outsourcing) มาใช้กับการให้บริการเพื่อประสิทธิภาพและการลดจำนวนบุคลากรประจำลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, น. 12)

การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาถือเป็นอีกปัจจัยสำคัญของสถานศึกษาในการจัดวางระบบงานหากบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดความสามารถ หรือความชำนาญไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานและมีทัศนคติไม่ดีต่อการทำงานหรือหากมีส่วนหนึ่งส่วนใดขาดหายไป การพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดย่อมกระทำได้อย่าง ดังนั้นเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ทางการศึกษาการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญโดยแท้จริง (สังวาล เขื่อนคำ, 2554, น. 18)

บุคลากรสายสนับสนุน ซึ่งได้แก่ ข้าราชการลูกจ้างประจำ พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว เป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้หน่วยงาน องค์กร สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงาน รวมทั้งสามารถวางแผนการปฏิบัติงานในอนาคตได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพราะบทบาทหน้าที่ของบุคลากรสายสนับสนุนเป็นการทำตามขอบเขตลักษณะหน้าที่ของโครงสร้างของงานที่รับผิดชอบหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์กร และพัฒนาองค์กรได้อย่างต่อเนื่อง (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2548, น. 28)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีเป็นหนึ่งในจำนวนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เน้นด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ ทำการสอน ทำการวิจัย ผลิตครู วิชาชีพ ให้บริการทางวิชาการในด้านวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยี และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยต่อยอดให้ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษามีโอกาสในการศึกษาต่อด้านวิชาชีพจนถึงระดับปริญญา แต่อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการพัฒนาบุคลากร ของกองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีด้านจุดแข็งพบว่า บุคลากรมีคุณวุฒิที่หลากหลาย มีความพร้อมในการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถในการพัฒนาตนเอง จากภายในองค์กรและภายนอกมหาวิทยาลัย จุดอ่อนพบว่า บุคลากรที่เป็นลูกจ้างชั่วคราวยังไม่ได้รับการบรรจุทำให้เกิดการเข้าออกของบุคลากรในหน่วยงานได้ตลอดเวลา พร้อมทั้งมีโอกาสย้ายหน่วยงานไปประจำทางสายวิชาการแทน ด้านโอกาสพบว่ามหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะได้โดยมีทุนสนับสนุนการศึกษาให้แก่หน่วยงานด้านอุปสรรค พบว่านโยบายของภาครัฐที่ยังไม่แน่นอน อาจทำให้การพัฒนาบุคลากรภายในองค์กรมีอุปสรรคทางด้านการศึกษาได้ เช่น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น อาจทำให้บุคลากรที่กำลังวางแผนการศึกษาต่อเลื่อนแผนพัฒนาตนเองออกไป (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, แผนการบริหารและพัฒนาบุคลากร, 2561, น. 8)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่าบุคลากรในมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาที่หลากหลายและถูกต้องตามความต้องการเพื่อที่จะสามารถใช้ศักยภาพของบุคลากรได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ ทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุนต่อไป

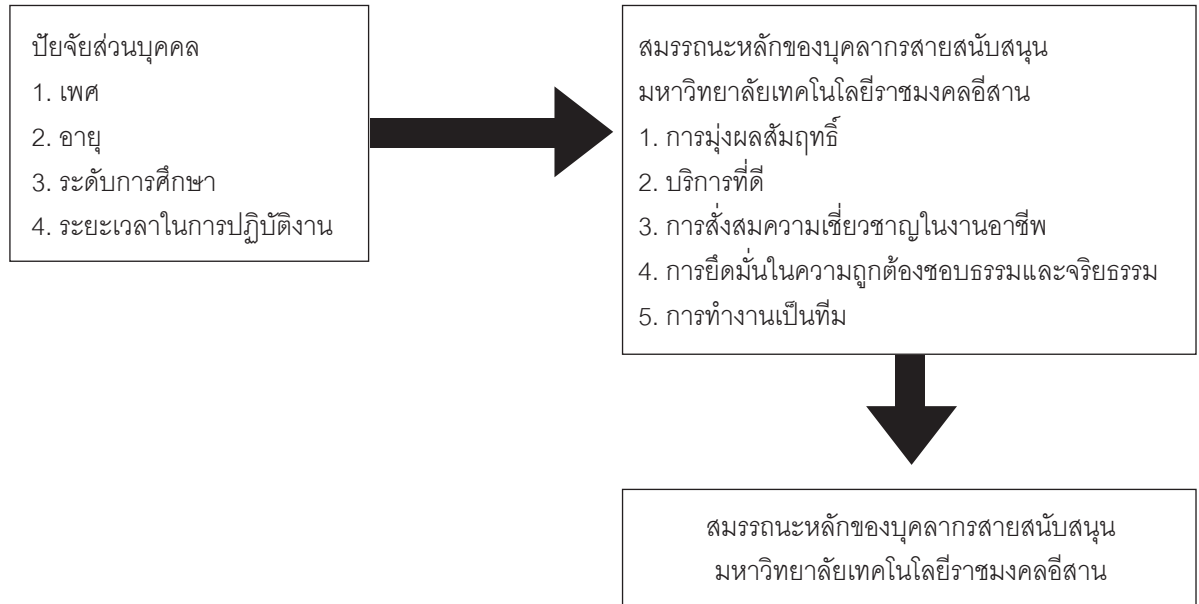
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งศึกษาคู่มือการกำหนดสมรรถนะใน

ราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2553, น. 2) และนำมาพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำนวน 540 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

จำนวน 226 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane จากนั้นดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการพิจารณาจากสัดส่วนของแต่ละคณะ สำนัก กอง สถาบันหรือหน่วยงาน ที่เทียบเท่า รายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการพิจารณาจากสัดส่วนของแต่ละคณะ สำนัก กอง สถาบันหรือหน่วยงาน
ที่เทียบเท่า

หน่วยงาน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
คณะบริหารธุรกิจ	23	10
คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์	36	16
คณะศิลปกรรมและออกแบบอุตสาหกรรม	23	10
คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์	64	21
วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา	3	1
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ	48	21
หน่วยตรวจสอบภายใน	7	2
สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน	44	19
สถาบันวิจัยและพัฒนา	22	9
กองกลาง	109	47
กองคลัง	30	14
กองนโยบายและแผน	17	7
กองบริหารงานบุคคล	25	12
กองพัฒนานักศึกษา	29	13
ศูนย์หนองระเวียง	18	8
สถาบันชุมชนะวันเพื่อการพัฒนาธุรกิจเอสเอ็มอีอย่างยั่งยืน	9	4
สถาบันบริการวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	7	2
ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาศูนย์บริการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	19	8
ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีทุ่งกุลาร้องไห้	7	2
รวมทั้งสิ้น	540	226

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามจะใช้คำถามแบบปลายเปิดและปลายปิดแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุนและผู้วิจัยใช้มาตรวัดแบบ Rating scales ตามแบบวิธีของ Likert โดยมีระดับการวัด 5 ระดับ (ธำนิษฐา ศิลปจักร, 2555, น. 86)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรสายสนับสนุนโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับ

กลับคืนนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาบันทึกลงคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ การวิเคราะห์ระดับสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 123)

4.2 การเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของบุคลากรสายสนับสนุน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดย

ใช้สถิติทดสอบสมมติฐานค่าที่แบบ t-test for Independent และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และถ้าเมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

สมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.08	0.63	มาก
2. สมรรถนะด้านการบริการที่ดี	4.22	0.56	มาก
3. สมรรถนะด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน	3.97	0.61	มาก
4. สมรรถนะด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม	4.16	0.66	มาก
5. สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม	4.14	0.67	มาก
ภาพรวม	3.51	0.62	มาก

จากตารางที่ 1 สมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะด้านการบริการที่ดี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ สมรรถนะด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และสมรรถนะด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน ตามลำดับ

1. สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากรมีความมุ่งมั่นในและพยายาม

ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องแล้วเสร็จตามกำหนดเวลา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากรมีการติดตามและประเมินผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

2. สมรรถนะด้านการบริการที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากรให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ชัดเจนให้ผู้รับบริการทราบความคืบหน้าการดำเนินงาน หรือขั้นตอนงานต่างๆ ที่ให้บริการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านบุคลากรปฏิบัติงานที่ได้ตามเป้าหมายที่ผู้บังคับบัญชากำหนดหรือเป้าหมายของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3. สมรรถนะด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากรมีการศึกษาความรู้สนใจเทคโนโลยี และองค์ความรู้ใหม่ๆ ในสาขาอาชีพของตน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านบุคลากรสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งการพัฒนาความเชี่ยวชาญในองค์กร ด้วยการจัดสรรทรัพยากรเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการพัฒนา

4. สมรรถนะด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากรกล้าตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความถูกต้องเป็นธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านบุคลากร

อุทิศตนเพื่อความยุติธรรมและชื่อเสียงของประเทศชาติแม้อยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงานหรืออาจเสี่ยงภัยต่อชีวิต

5. สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากรรักษามิตรภาพอันดีกับเพื่อนร่วมทีมเพื่อช่วยเหลือกันในวาระต่างๆ ให้งานสำเร็จ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านบุคลากรกล่าวถึงเพื่อนร่วมงานในเชิงสร้างสรรค์และแสดงความเชื่อมั่นในศักยภาพของเพื่อนร่วมทีมทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2. เปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานรายด้าน จำแนกตามเพศ

สมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	เพศ		t	p
	ชาย	หญิง		
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.25	4.24	.099	.926
2. ด้านการบริการที่ดี	4.31	4.30	.134	.893
3. ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน	4.17	4.11	.717	.474
4. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม	4.30	4.38	-1.047	.296
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.27	4.34	-1.130	.261
ภาพรวม	4.26	4.27	-.225	.822

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานรายด้าน จำแนกตามเพศ พบว่า ระดับสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านสมรรถนะในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์และด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและเป็นรายข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ด้านการบริการที่ดี จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและเป็นรายข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ข้อที่ 4 บุคลากรช่วยเหลือแก้ปัญหาหรือ

แนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการอย่างรวดเร็ว โดยไม่บ่ายเบี่ยงแก้ตัว หรือบิดการะมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและ จริยธรรม จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและเป็นรายข้อ ไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ข้อที่ 6 ยึดมั่นในหลักการ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพและ จรรยาข้าราชการ ไม่เบี่ยงเบนด้วยอคติหรือผลประโยชน์กล้า รับผิดและรับผิดชอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05

4. ด้านการทำงานเป็นทีม จำแนกตามเพศ ในภาพ รวมและเป็นรายข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้น ข้อที่ 1 บุคลากรสนับสนุนการตัดสินใจ ของทีมและทีมงานในส่วนที่ตนได้รับมอบหมาย และ บุคลากรสร้างความสัมพันธ์ พร้อมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในทีมด้วยดี มีความแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานรายด้าน จำแนกตามอายุ

สมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	อายุ			F	p
	20-30 ปี	31-40 ปี	41 ปี ขึ้นไป		
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.31	4.23	4.20	.66	.516
2. ด้านการบริการที่ดี	4.33	4.32	4.23	.80	.450
3. ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน	4.26	4.17	3.87	7.29*	.001
4. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม	4.40	4.37	4.30	.60	.550
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.38	4.31	4.29	.48	.619
ภาพรวม	4.33	4.28	4.18	1.886	.154

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสมรรถนะของ บุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อีสานรายด้าน จำแนกตามอายุ มีระดับสมรรถนะด้านการ มุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านการบริการที่ดีด้านการยึดมั่นในความ ถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและ

ด้านสมรรถนะในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญ ในงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานรายคู่
ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน

อายุ	ค่าเฉลี่ย	20-30 ปี	31-40 ปี	41 ปี ขึ้นไป
		4.26	4.17	3.87
20-30 ปี	4.26	-	0.09	0.39*
31-40 ปี	4.17	-	-	0.30*
41 ปี ขึ้นไป	3.87	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานเป็นรายคู่พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนอายุ 20-30 ปี มีระดับสมรรถนะด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน

แตกต่างกับ บุคลากรสายสนับสนุน อายุ 41 ปี ขึ้นไป บุคลากรสายสนับสนุนอายุ 31-40 ปี มีระดับสมรรถนะด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานแตกต่างกับบุคลากรสายสนับสนุน อายุ 41 ปี ขึ้นไป

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานรายด้าน
จำแนกตามระดับการศึกษา

สมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	ระดับการศึกษา		t	p
	ปริญญาตรี	ปริญญาโท		
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.23	4.28	-.614	.540
2. ด้านการบริการที่ดี	4.28	4.37	-1.192	.234
3. ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน	4.15	4.04	1.241	.216
4. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม	4.36	4.36	.010	.992
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.34	4.27	1.075	.284
ภาพรวม	4.27	4.26	.163	.871

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านการบริการที่ดีและการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม เป็นรายข้อ จำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน เป็นรายข้อ จำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ข้อที่ 4 บุคลากรรอบรู้และ

รับรู้ในเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยในสาขาอาชีพของตนหรือเกี่ยวข้อง และข้อ 8 บุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างกว้างขวางมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นรายข้อ จำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ข้อที่ 3 บุคลากรสร้างความสัมพันธ์ พร้อมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในทีมด้วยดี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานรายด้าน จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

สมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน			F	p
	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี		
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.18	4.34	4.19	.27	.065
2. ด้านการบริการที่ดี	4.27	4.38	4.24	1.69	.185
3. ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน	4.10	4.16	4.02	1.54	.215
4. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม	4.37	4.39	4.31	.49	.611
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.34	4.35	4.27	.57	.564
ภาพรวม	4.27	4.32	4.21	1.39	.249

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานรายด้าน จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานมีประเด็นที่

จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรสายสนับสนุนมีการเตรียมความพร้อมที่จะยอมรับกฎเกณฑ์การประเมินที่มหาวิทยาลัยกำหนดเพื่อความสำเร็จของงานองค์กรให้เป็นไปตามแผนการพัฒนารองรับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมฤทัย อยู่รอด (2555) ทำการศึกษาศมรรถนะหลักของพนักงานมหาวิทยาลัย (สายสนับสนุน) สังกัด

สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า พนักงานมหาวิทยาลัย (สายสนับสนุน) มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักในภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนมีระดับสมรรถนะ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบนี้สามารถอธิบายได้ว่า เพศของบุคลากรสายสนับสนุน นั้นไม่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยง พร้อมทั้งไม่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ที่ตนเองได้รับอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ดังนั้น ไม่ว่าบุคลากรสายสนับสนุนจะมีเพศเป็นอย่างไรก็ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพจน์ ฐิริโสภณ (2550) ได้ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่ไม่ใช่ข้าราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่าบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่ไม่ใช่ข้าราชการ ที่มีเพศต่างกันมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานรายด้านและโดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีรายด้าน จำแนกตามอายุ พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนมีระดับสมรรถนะ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านสมรรถนะในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบนี้สามารถอธิบายได้ว่า อายุของบุคลากรสายสนับสนุน ไม่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน กล่าวคืออายุของบุคลากรสายสนับสนุนไม่มีผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากรอันเนื่องมาจากช่วงของอายุของบุคลากร ส่วนด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจ

จะเป็นเพราะในช่วงอายุของบุคลากรที่ได้ผ่านประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาอย่างยาวนานมีความเชี่ยวชาญในงานที่ปฏิบัติเป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพจน์ ฐิริโสภณ (2550) ได้ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่ไม่ใช่ข้าราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่าบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่ไม่ใช่ข้าราชการ ที่มีอายุต่างกันมีสมรรถนะรายด้านและโดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบนี้สามารถอธิบายได้ว่า ระดับการศึกษาของบุคลากรสายสนับสนุนไม่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือระดับการศึกษาของบุคลากรสายสนับสนุนไม่จะเป็นการศึกษาระดับใดก็ตาม ไม่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ เดชประเสริฐ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมในการพัฒนาบุคลากรสายปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะที่เหมาะสมในการพัฒนาบุคลากร ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การเปรียบเทียบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบนี้สามารถอธิบายได้ว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในภาพรวมและเป็นรายด้านไม่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือระยะเวลาในการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละช่วงอายุก็สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้มีความสมรรถนะเป็นไปตามความคาดหวังของตนเองและองค์กรได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระศักดิ์ หมั่นจิต (2557) ได้ศึกษาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาล

ยุติธรรมในศาลจังหวัดมหาสารคาม พบว่า สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมที่มีอายุงานแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาสมรรถนะหลักของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน มีข้อเสนอแนะจากการค้นพบ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองทางด้านวิชาการในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานแต่งงานแต่ละประเภท พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากร ได้ฝึกฝนทักษะ เพิ่มพูนความชำนาญในงานของตนเองด้วยการจัดทำวิจัยสถาบัน ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน หรือวิจัยที่นำมาใช้ในการพัฒนางานหรือมาแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน

1.2 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมสัมมนาในเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มความรู้ ความเชี่ยวชาญในหน้าที่ มีการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีพร้อมทั้งสามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการกระบวนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะเป็นภาพสะท้อนในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และองค์กรแห่งการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน เพื่อให้ทราบถึงเหตุแห่งปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุน

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุนระหว่างบุคลากรที่ได้รับการบรรจุในตำแหน่งพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาและกลุ่มลูกจ้างเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ทราบถึงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุนในแต่ละกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ เดชประเสริฐ. (2558). การพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมในการพัฒนาบุคลากรสายปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ (วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์).
- จิระศักดิ์ หมั่นจิต. (2557). สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในศาลจังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- ธีรพจน์ ภูริโสภณ. (2550). สมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่ไม่ใช่ข้าราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระมหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: บิสดิเนลส์ แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. (2561). แผนการบริหารและพัฒนาบุคลากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ระยะ 4 ปี (พ.ศ.2561-พ.ศ.2564). นครราชสีมา: ผู้แต่ง.
- สมฤทัย อยุรอต. (2555). ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพนักงานมหาวิทยาลัย (สายสนับสนุน) สังกัดสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2548). การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553).

คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน:

คู่มือสมรรถนะหลัก. นนทบุรี: ประชุมช่าง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). ยุทธศาสตร์

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: ระเบียบวาระ

แห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555). กรุงเทพฯ: พริกหวาน

กราฟฟิค.

สังวาล เขื่อนคำ. (2554). การพัฒนานุเคราะห์

สายสนับสนุนการสอนของโรงเรียนวารีเชียงใหม่

(รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล

A Study of Learning Achievement and Mathematics Problem-Solving Abilities Entitled “Division Unit” for Grade 2 Students Using Problem-Solving Process with Bar Model

ราชนก บรรหาร^{1,*}, สิรินาถ จงกลกลาง² และอิสรา พลงนงค์³
Ratchanok Banhan^{1,*}, Sirinat Jongkonhlang² and Isara Phonnonng³

รับบทความ 10 กรกฎาคม 2563 แก้ไข 22 สิงหาคม 2563

ตอบรับ 29 สิงหาคม 2563

Received 10 July 2020 Revised 22 August 2020

Accepted 29 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้โดยเป็นการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านหลักร้อย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 31 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 13 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000
M.Ed., Student in Curriculum and Instruction Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,
Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000
Asst. Prof. Dr., Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

³ อาจารย์ ดร.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000
Lecturer Dr., Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

* Corresponding author, e-mail: vagus.aaa@gmail.com

และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ กระบวนการแก้ปัญหา บาร์โมเดล

ABSTRACT

This research was a study of students' learning achievement and problem solving ability using problem solving process with Bar model. The objectives of this research were: 1) To compare learning achievement in grade 2 students before and after learning, and after implementation with 70% criteria; 2) To compare the mathematics problem-solving abilities of grade 2 students between the before and after implementation. Sample groups were 31 Grade 2 students in class 2/2 in second semester of 2020 academic year at Banlakroi School, Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office1 selected by cluster random sampling. The research instruments were 13 lesson plans, the division's achievement test and the test related to mathematics-solving abilities. Statistic were percentage, mean, standard deviation and t-score. The result found that 1) students' learning achievement after learning was higher than the one before and was higher than the one set by the 70 % criterion with statistical significance at .05 level. 2) Mathematics problem-solving abilities after learning was higher than the one before and with statistically significance at .05 level.

Keywords: Mathematical process skills, Problems solving process, Bar model

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล มีระบบแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา ได้อย่างดี ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 1) ด้วยความสำคัญของคณิตศาสตร์ จึงกำหนดเป็นหนึ่งในแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับชาติ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรระดับชาติ โดยกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา ซึ่งการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้ประสบความสำเร็จจะต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ รวมทั้งทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ได้แก่กระบวนการแก้ปัญหาการให้เหตุผล การ

สื่อสาร การสื่อความหมายการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ กับศาสตร์อื่นๆ และความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 1-3) และกำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับจำนวนและพีชคณิต อาทิเช่น ด้านความรู้ความเข้าใจ ความรู้เชิงจำนวนการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร ความตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้และวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายการใช้ความรู้ทักษะและกระบวนการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม การใช้ภาษาและสัญลักษณ์ในการสื่อสารเป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 3)

แม้ว่าคณิตศาสตร์มีความสำคัญดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น แต่ที่ผ่านมาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังเช่นรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559-2561 ของโรงเรียนบ้านหลักร้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.01, 42.09 และ 44.47 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2559-2561, น. 2) ซึ่งเห็นได้ว่าคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50.00 และเมื่อศึกษาคะแนนรายมาตรฐาน พบว่า สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ มาตรฐานที่ 1.2 เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่าง ๆ และใช้การดำเนินการในการแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 64) และเมื่อวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) จะตรงกับสาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มาตรฐานที่ 1.1 เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวนผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ สมบัติของการดำเนินการ และนำไปใช้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

จากผลการทดสอบ O-NET สะท้อนให้เห็นความสำคัญของกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่มีผลต่อการสอนคณิตศาสตร์เนื่องจากธรรมชาติของวิชาคณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรมเข้าใจยาก และครูมุ่งสอนแต่เนื้อหา ไม่เน้นสร้างความเข้าใจ ไม่จัดการเรียนสอนคณิตศาสตร์ให้เป็นรูปธรรม (อัมพร ม้าคนอง, 2547, น. 43) นักเรียนไม่มีความเข้าใจในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ไม่สามารถตีความของโจทย์ปัญหาให้เป็นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้ และไม่สามารถเลือกตัวดำเนินการทางคณิตศาสตร์ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับโจทย์ปัญหาที่กำหนดให้ได้ ดังนั้นจึงต้องพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้ปัญหาทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ขั้นวางแผนการแก้ปัญหา ขั้นดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นตรวจสอบการแก้ปัญหา กระบวนการเหล่านี้จะส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้เป็นอย่างดีโดยการประยุกต์ใช้

ขั้นตอนหรือกระบวนการทางคณิตศาสตร์วิธีการแก้ปัญหา และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้แก้ปัญหาและค้นหาคำตอบ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, น. 77-78)

นอกจากนั้น ยังมีวิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ภาพเชื่อมโยงความคิดจากนามธรรมสู่รูปธรรม เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจ และมองเห็นโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นรูปธรรมมากขึ้น นั่นคือ บาร์โมเดล (Bar Model) เป็นการวาดบล็อกสี่เหลี่ยมแทนค่าในสิ่งที่โจทย์กำหนดให้และสิ่งที่โจทย์ถาม เพื่อเชื่อมโยงความคิดจากสถานการณ์หรือโจทย์ที่ได้รับในรูปแบบของภาพ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยให้เข้าใจสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และสามารถหาคำตอบ ได้ (Cheong, 2009, p. 47) ทั้งนี้ บาร์โมเดลได้นำมาใช้พัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 และเป็นที่ยอมรับของครูในประเทศสิงคโปร์ นำมาใช้เป็นสื่อสำหรับอธิบายโดยใช้แผนผังประกอบโจทย์ปัญหา และจากการใช้บาร์โมเดลพบว่า การวาดแบบจำลองบาร์โมเดลช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดทางคณิตศาสตร์ได้เป็นอย่างดี (Hsu and Lai, 2012, p. 1) ดังนั้น บาร์โมเดลจึงทำให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหาเชื่อมโยงกับการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ แล้ววาดออกมาเป็นรูปบาร์โมเดลที่ช่วยให้เข้าใจความคิดรวบยอด สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองทำให้นักเรียนทำโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างง่าย และถูกต้อง (กรรทองไครรี, 2554, น. 2)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจนำการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต เรื่องการหาร โดยมีสาระเกี่ยวกับการแก้โจทย์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับ

บาร์โมเดลระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และหลังเรียนกับ เกณฑ์ร้อยละ 70

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

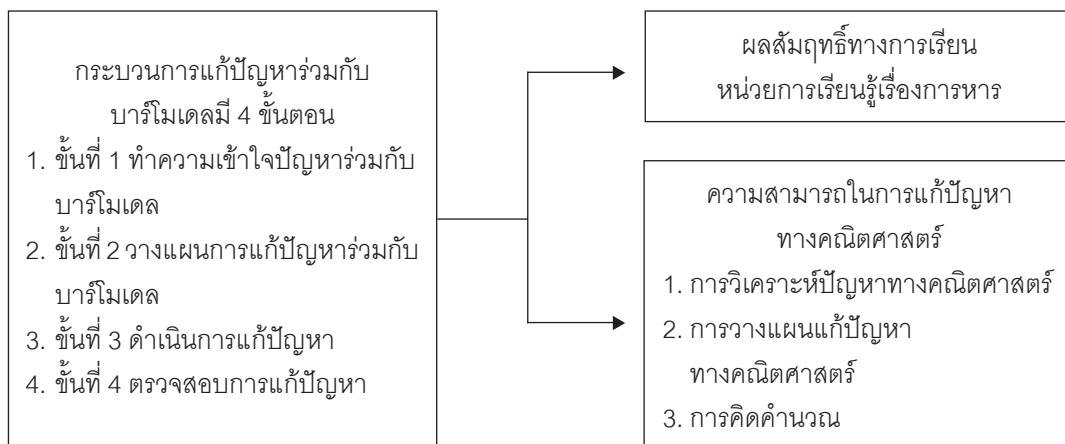
สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหาร่วมกับบาร์โมเดล นักเรียนทำความเข้าใจกับโจทย์ปัญหา และวาดรูปบาร์โมเดลบอกรายละเอียดของโจทย์ปัญหาว่าเกี่ยวกับอะไร บอกสิ่งที่โจทย์กำหนดและบอกสิ่งที่โจทย์ถาม ขั้นที่ 2 วางแผนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล นักเรียนวางแผนโดยการวาดรูปบาร์โมเดล เพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่มีให้กับสิ่งที่ไม่รู้ เพื่อให้ นักเรียนได้คิดวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากโจทย์ปัญหาขั้นที่ 3 ดำเนินการแก้ปัญหานักเรียนแสดงวิธีการหาคำตอบตามที่วางแผนไว้จากขั้นที่ 2 และขั้นที่ 4 ตรวจสอบการแก้ปัญหานักเรียนมอย้อนกลับไปแต่ละขั้นต่างๆ เพื่อพิจารณาความถูกต้องของคำตอบอย่างสมเหตุสมผล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, น. 78) เพื่อให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาวทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การวิเคราะห์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การวางแผนแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การคิดคำนวณ (ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี, 2544, น. 125) สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหลักร้อย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 62 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนบ้านหลักร้อย จำนวน 31 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) (กิตติพงษ์ ลือนาม, 2561, น. 77)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 13 แผน ประกอบด้วย แผนเตรียมความพร้อม 1 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องอาหาร 12 แผน รวมทั้งสิ้น 13 แผน 13 ชั่วโมง การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้อง และเหมาะสมที่ใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด พบว่า ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.33-5.00 มีค่าเฉลี่ย 4.74 หรืออยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ หาคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ พบว่า ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 คน จากนั้นคัดเลือกข้อสอบ จำนวน 20 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.41-0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.40-0.80 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้ Kuder-Ricardson (KR-20) เท่ากับ 0.90 (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 288-289)

2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การวางแผนแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และการคิดคำนวณ เป็นแบบอัตนัยประเภทเขียนตอบ จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 9 คะแนน รวม 18 คะแนน หาคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับข้อคำถาม พบว่า ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้น จำนวน 5 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นคัดเลือกข้อสอบ จำนวน 2 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.33-0.51 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.61-0.68 โดยใช้วิธีของ Whitney and Sabers (1970) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 292) เท่ากับ 0.70

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เมื่อเสร็จแล้ว ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบกระบวนการแก้ปัญหา ร่วมกับบาร์โมเดลตามแผนการจัดการเรียนรู้ 13 แผน จากนั้นทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ฉบับเดิม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เป็นก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการหาค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test for dependent)

เพื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และการเปรียบเทียบหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test for one sample)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล

มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 7.48 คะแนน หลังเรียนเท่ากับ 15.16 คะแนน และเมื่อวิเคราะห์ทางสถิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องการหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	31	20	7.48	3.30	12.758*	.000
หลังเรียน	31	20	15.16	2.51		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องการหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องการหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	31	20	14	15.16	2.51	2.582*	.015

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 7.65 คะแนน หลังเรียน 15.10 คะแนน และเมื่อวิเคราะห์ทางสถิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	31	18	7.65	5.28	8.794*	.000
หลังเรียน	31	18	15.10	4.97		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเมื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ตามองค์ประกอบ 3 ด้านพบว่า ด้านการวิเคราะห์ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การคิดคำนวณ และด้านการวางแผนแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ตามองค์ประกอบ 3 ด้าน หลังการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
1. การวิเคราะห์ปัญหาทางคณิตศาสตร์	6	87.10	5.23	1.45
2. การวางแผนแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	6	81.72	4.90	1.90
3. การคิดคำนวณ	6	82.80	4.97	2.15
รวม	18	83.87	15.10	4.97

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามที่สมมติฐานไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลในขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา และขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนการแก้ปัญหาเป็นวิธีการที่ช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ด้วยทฤษฎีบาร์โมเดล เนื่องจากเป็นวิธีการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ใช้รูปธรรมอธิบายความสัมพันธ์ข้อมูลในโจทย์ปัญหาซึ่งเป็นวิธีการใหม่ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยบาร์โมเดล เป็นวิธีการทำให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหาแล้ววาดออกมาเป็นรูปบาร์โมเดล ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการเชื่อมโยงโจทย์ปัญหาเป็นภาพและสัญลักษณ์จากการคิด ปฏิบัติด้วยการวาดภาพส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจตั้งใจเรียนมากขึ้น ทำให้นักเรียนทำโจทย์ปัญหาได้อย่างเป็นขั้นตอนและถูกต้อง นอกจากนี้ ในขั้นตอนการคิดคำนวณและตรวจสอบการแก้โจทย์ปัญหา ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดคำนวณและการแสดงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ซ้ำๆ ช่วยพัฒนาการคิดคำนวณได้เป็นอย่างดี ดังเช่นงาน

วิจัยของปิยะนันท์งานจตุรัสและสิรินาถ จงกลกลาง (2562) ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาไว้ว่า การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การแก้ปัญหายอย่างเป็นระบบขั้นตอน โดยทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเมธกฤต นาลาภสุขพิพัฒน์ (2556) พบว่า นักเรียนมีความสามารถทางการเรียนเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยใช้รูปแบบบาร์โมเดล ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 มากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ เรณุนุชบุญช่วย (2556) พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบโดยใช้รูปแบบบาร์โมเดล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่สอดคล้องตามแนวคิดของ Wong (2009) ได้กล่าวว่า บาร์โมเดล เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดล เป็นการสื่อสารการจัดการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทฤษฎีที่ส่งเสริมการแก้โจทย์ปัญหา ทำให้เข้าใจคำถามและคำนวณหาคำตอบได้ง่ายขึ้น เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัตรา ไชยเชษฐา และสิรินาถ จงกลกลาง (2562) พบว่า นักเรียนที่มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหาได้ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน

สูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เพราะกระบวนการแก้ปัญหาได้ฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดล พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามที่สมมติฐานไว้ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนตรวจสอบโดยการมองย้อนกลับไปที่แต่ละขั้นต่างๆ เพื่อพิจารณาความถูกต้องการแก้ปัญหาโดยบาร์โมเดลในการแก้ปัญหาขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหา นำมาเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยวาดเป็นภาพบาร์โมเดล ทำให้นักเรียนมองโจทย์ปัญหานั้นง่ายขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ที่สอดคล้องกับ Ferrucci, Kaur, Carter and Yeap (2008) ได้กล่าวว่า บาร์โมเดลเป็นวิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์วิธีหนึ่งที่ใช้การวาดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นแบบจำลองในการแก้ปัญหาและช่วยพัฒนาการคิดทางพีชคณิตของนักเรียน โดยใช้การวาดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่มีขนาดแตกต่างกันแทนค่า ในสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ และสิ่งที่โจทย์ต้องการถามสอดคล้องกับงานของ BanHar (2008) ได้ศึกษาการใช้บาร์โมเดลเพื่อส่งเสริมการคิดทางพีชคณิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ประเทศสิงคโปร์ พบว่า การใช้บาร์โมเดลช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์และการคิดทางพีชคณิตของนักเรียนได้เป็นอย่างดีนอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาได้ส่งผลต่อการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทรา ศิลปราชะ (2551) ที่ใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการส่งเสริมการแก้ปัญหา ผลวิจัย พบว่า

นักเรียนมีพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังจากใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และงานวิจัยของสุภัทรา ไชยเชษฐ์ และสิรินาถ จงกลกลาง (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนจากการใช้วิธีการแก้ปัญหา พบว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้สอนต้องคำนึงถึงความรู้พื้นฐาน ความเข้าใจ ขั้นตอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และการวาดรูปบาร์โมเดลของนักเรียนก่อน จากในระยะแรกนักเรียนค่อนข้างใช้เวลา และนักเรียนเกิดความสับสนของการแยกแยะประเด็นปัญหา ดังนั้น ผู้สอนต้องวางแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องคอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำนักเรียนเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนสำเร็จภายในเวลาที่กำหนด

1.2 การจัดการเรียนการสอนกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้สอนควรเน้น ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และส่งเสริมสนับสนุนความรู้ ความคิด และประสบการณ์เดิมของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาพร้อมกับบาร์โมเดลให้มีความหลากหลายทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและชั้นอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาตัวแปรตามเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กรทอง ไครี. (2554). แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหา

คณิตศาสตร์โดยใช้บาร์โมเดล ชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4. กรุงเทพฯ: เอ ทิม บิสซิเนส.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิตติพงษ์ ลือนาม. (2561). วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา.

นครราชสีมา: โคราชมาร์เก็ตติ้งแอนด์โปรดักชั่น.

จันทรา ศิลปฉายะ. (2551). การปฏิบัติการพัฒนาทักษะ

การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรม

การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาทาง

คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

อุบลราชธานี).

ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี. (2544). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้

การสอนคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถ

ในการคิดขั้นสูง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ.

ปิยะนันท์ งานจตุรัส และสิรินาถ จงกลกลาง. (2562).

การศึกษาลดสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้โจทย์

ปัญหาเศษส่วน ทศนิยม และทักษะและกระบวนการ

ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L. วารสาร

ราชพฤกษ์, 17(2), น. 80-87.

ไพศาล วรคำ. (2559). การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม:

ทักษิณการพิมพ์.

เรณู นุชบุญช่วย. (2556). รายงานการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ

การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบโดยใช้

รูปแบบบาร์โมเดล กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางสีแก้ว.

ระนอง: โรงเรียนบ้านบางสีแก้ว.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2559). รายงาน

ผลการทดสอบ. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562,

จาก file:///C:/Users/oa/Downloads/SbjStatby

School_2559_P6_1030010028.pdf.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2560). รายงานผล

การทดสอบ. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562, จาก

file:///C:/Users/oa/Downloads/SbjStatby

School_2560_P6_1030010028.pdf.

_____. (2561). รายงานผลการทดสอบ. สืบค้นเมื่อ

8 พฤษภาคม 2562, จาก file:///C:/Users/oa/

Downloads/SbjStatbySchool_2561_

P6_1030010028.pdf.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

(2555). การจัดการการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบัน

ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560).

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระ

การเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุภัตตรา ไชยเชษฐ และสิรินาถ จงกลกลาง. (2561).

การศึกษาลดสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้

บูรณาการเรื่องอันตรายใกล้ตัว และความสามารถ

ในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วารสาร

ชุมชนวิจัย, 12(2), น. 251-267.

สุเมธกฤต นาลาภสุขพิพัฒน์. (2556). ศึกษาผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้ปัญหา

สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยใช้รูปแบบบาร์โมเดล

สำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา. นครปฐม: โรงเรียน

ศรีวิชัยวิทยา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560).

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อัมพร ม้าคนอง. (2547). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ban, H. Y. et al. (2008). *Developing mathematical thinking in Singapore elementary schools*. Retrieved September 20, 2019, from http://archive.cried.tsukuba.ac.jp/data/2009/02/Yeap_Ban_Har.pdf

Cheong, Y. (2009). The model method in Singapore. *The mathematics teacher*, 6(2), pp. 47-104.

Ferrucci, B. J., Kaur, B., Carter, J. A. & Yeap, B. H. (2008). Using a model approach to enhance algebraic thinking in the elementary school mathematics classroom. In Greenes, C. E. & Rubenstein, R. (Eds.), *Algebra and algebraic thinking in school mathematics* (pp. 195-209). Reston, VA: National Council of Teachers of Mathematics.

Hsu, M. H. & Lai, H. (2012). Re-examining the influence of trust on online repeat purchase intention: The moderating role of habit and its antecedents. *decision support systems*, 53(4), pp. 835-845.

Wong, S. (2009). *Teaching mathematics*. New York: Harper & Row.

ภาวะและความต้องการภาวะพหุพลังของผู้สูงอายุ

Conditions and Demand Conditions Active Aging for Elder

วาสนา กิรติจำเริญ^{1,*}, สิรินาถ จงกลกลาง¹ และกนกพร ชิมพลี²
Wasana Keeratichamroen^{1,*}, Sirinat Jongkonklang¹ and Kanokporn Chimplee²

รับบทความ 8 ตุลาคม 2563 แก้ไข 28 ตุลาคม 2563

ตอบรับ 7 พฤศจิกายน 2563

Received 8 October 2020 Revised 28 October 2020

Accepted 7 November 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะและความต้องการภาวะพหุพลัง เพื่อการให้บริการวิชาการผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed method) แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ประเด็นที่ 1 ได้แก่ การศึกษาภาวะและความต้องการภาวะพหุพลัง เพื่อการให้บริการวิชาการผู้สูงอายุจังหวัดนครราชสีมาในเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้แทนที่มาจากหน่วยงานของภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา หน่วยงานในพื้นที่ระดับตำบล ประกอบด้วย เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และประเด็นที่ 2 ได้แก่ การศึกษาภาวะและความต้องการภาวะพหุพลัง เพื่อการให้บริการวิชาการผู้สูงอายุ จังหวัดนครราชสีมาในเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

Lecturer at Curriculum and Instruction Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

²อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

Lecturer at Social Development Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

* Corresponding author, e-mail: wasano1975@hotmail.com

ผลการศึกษา พบว่า 1) เป้าหมายของการรับบริการทางการศึกษา คือ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ และนำความรู้ความสามารถของตนไปถ่ายทอดได้ และ 2) ระดับภาวะและความต้องการภาวะพหุพลังผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการมากที่สุด คือ พหุพลังด้านคุณภาพชีวิต รองลงมาคือ พหุพลังด้านการศึกษา

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ พหุพลัง บริการวิชาการ

ABSTRACT

This research aimed to study the conditions and demand conditions active aging for elder academic service in Nakhon Ratchasima Rajabhat University. The mixed methodology was used and divided into 2 issues. 1) Studying of conditions and demand conditions active aging for elder academic service in Nakhon Ratchasima, a qualitative research. The sample group for this research was a representative of government agencies such as Provincial Administrative Organization of Nakhon Ratchasima, Office of Social Development and Human Security of Nakhon Ratchasima, Nakhon Ratchasima Provincial office of the Non-Formal and Informal Education, the subdivisions of the sub-district including sub-district and administrative organizations in Nakhon Ratchasima. Fifteen people were selected by purposive sampling. The study tool was the in-depth interview. The data was analyzed by Content analysis. 2) Studying of conditions and demand conditions active aging for elder academic service in Nakhon Ratchasima, a quantitative research. The samples were 400 elder people (up to the age of 60) in Nakhon Ratchasima using table of Krejcie & Morgan. The study tool was questionnaire. The data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation.

Research findings showed that: 1) in the part of educational services, the goal should be to enable the elder to meet their demands on health, mental, complementing, career advancement, and the ability to transfer their knowledge; and 2) overall, the levels and needs of active aging for elder were very high. When considering each aspect, it was found that the most demanding aspect was the quality of life, followed by the power of education, respectively.

Keywords: Elder, Active aging, Academic service

บทนำ

ปัจจุบันจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากข้อมูลสถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล ได้พบว่าจำนวนประชากรผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.1 ในปี พ.ศ. 2542 เป็นร้อยละ 12.9 ในปี พ.ศ. 2555 และเพิ่มเป็นร้อยละ 15 ในปี พ.ศ. 2559 โดยประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ด้วยสถิติผู้สูงอายुर้อยละ 10.4 จากจำนวนประชากรทั้งหมดการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากอัตราการเกิดที่มากในช่วง

ยุค Baby boomers วิวัฒนาการด้านการแพทย์ความรู้ทางด้านโภชนาการและการดูแลสุขภาพที่ช่วยให้มนุษย์มีชีวิตที่ยืนยาวขึ้นประกอบกับอัตราการเกิดของประชากรในประเทศที่ลดลงทำให้อัตราส่วนของจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น (บำรุงพงศ์ ชัยนราพิพัฒน์, 2555, น. 1)

สถานการณ์การพัฒนาผู้สูงอายุตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเพียงการแก้ปัญหาผู้สูงอายุในเชิงรับโดยมีลักษณะเป็นนโยบายทางด้าน

สวัสดิการทางสังคมและสังคมสงเคราะห์เป็นส่วนใหญ่ส่งผลให้นักวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ที่เชื่อมั่นในทฤษฎีการประกอบการสร้างทางสังคม (Social-constructionist) เชื่อว่านโยบายในเชิงรับนี้เกิดจากแนวคิดและภาพลักษณ์ด้านลบที่มีต่อผู้สูงอายุอันก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติภาพลักษณ์ด้านลบเหล่านี้ปรากฏแพร่หลายในสังคมผ่านทางนโยบายของรัฐต่อทุกประเภทระเบียบวิธีปฏิบัติขององค์กรกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุระบบประกันสังคมธุรกิจประกันสุขภาพและประกันชีวิตโดยมองว่าปรากฏการณ์ผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นเป็นวิกฤตของสังคมในหลายด้านที่รัฐบาลต้องรับมือซึ่งไม่เป็นการแก้ไขปัญหามานานในขณะที่ยังประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 9; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552, น. 21)

แนวคิดพหุพลัง (Active ageing) ขององค์การอนามัยโลก อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการเป็นผู้สูงอายุที่มีพลัง ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ 1) มีสุขภาพที่ดี (Healthy) 2) มีความมั่นคงหรือการมีหลักประกันในชีวิต (Security) และ 3) มีส่วนร่วม (Participation) โดยผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีพหุพลัง (Active ageing) เช่นกัน (วิภาณันท์ ม่วงสกุล, 2558, น. 94)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กำหนดวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยไว้ว่า “เป็นผู้นำการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” และพันธกิจหลักที่สำคัญคือ วิจัย สร้างองค์ความรู้ พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมบนพื้นฐานของภูมิปัญญาไทยและสากล สร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนสู่การยอมรับในระดับสากล และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ และสร้างสรรค์คุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นก้าวไกลสู่สากล และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย ที่สอดคล้องกับพันธกิจ คือ บูรณาการต่อยอดการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ และเสริมสร้างคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2558, น. 4) ซึ่งจากวิสัยทัศน์ พันธกิจและประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้

จัดให้มีการบริการวิชาการ ที่สอดคล้องกับบริบทและแนวโน้มในการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุในพื้นที่เขตบริการ ด้วยการให้บริการวิชาการเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ” ให้กับเทศบาลตำบลปรุใหญ่และเทศบาลตำบลสุนารี จากการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพหุพลัง (Active aging) หรือผู้สูงอายุที่มีพลัง คือมีพลังแบบพอดีๆ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้ตระหนักถึงปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนองค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่มีความต้องการในการร่วมสร้างความเข้มแข็งและดูแลผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงมีการศึกษาถึงภาวะ สถานการณ์ ความต้องการบริการที่แท้จริง ภายใต้แนวคิดหลักการที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุ เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาได้ตามทิศทางการพัฒนาประเทศ

วัตถุประสงค์

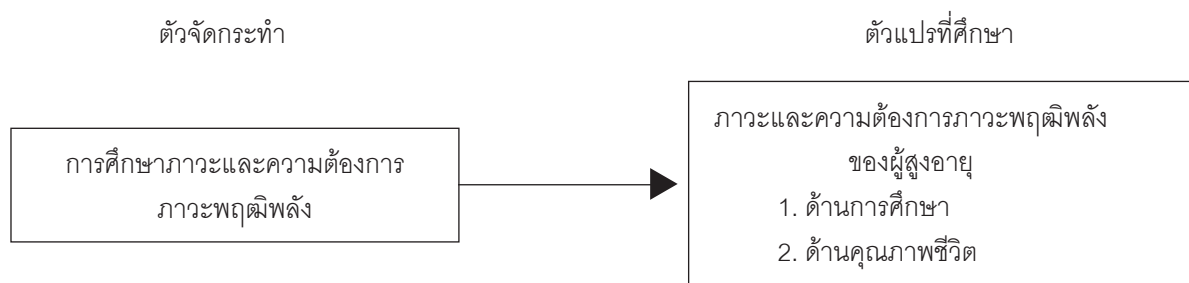
เพื่อศึกษาภาวะและความต้องการภาวะพหุพลัง เพื่อการให้บริการวิชาการผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษภาวะและความต้องการภาวะพหุพลัง จังหวัดนครราชสีมา ได้ศึกษาแนวคิดพหุพลังด้านการศึกษาคือเป็นแนวคิดที่บูรณาการหลักการและวิธีวิทยาการสอนผู้สูงอายุเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ 5 ประการตามแนวคิดของ McClusky (1975, p. 16) คือความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมทักษะเพื่อการแสดงออกในสังคมความรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้แก่สังคมความรู้เพื่อความเข้าใจสภาพแวดล้อมและความรู้เพื่อการพัฒนาตนโดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุเกิดความเข้าใจในกระบวนการสุขภาพตามธรรมชาติอันนำไปสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพหุพลังอันประกอบด้วยการมีสุขภาพที่ดีการมีส่วนร่วมในสังคมและการมีหลักประกันที่

มันคงนอกจากนี้การจัดการศึกษาของผู้สูงอายุโดยจัดให้ผู้สูงอายุเกิดความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมและการพัฒนาศักยภาพโดยใช้หลักการ Andragogy ของ Knowles (1980, p. 4) 4 ประการ คือ มโนภาพต่อตนเอง ประสบการณ์ ความพร้อมและแนวโน้มต่อการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในวัยของตน (Ekotoand Gaikwad, 2015, p. 1378)

การศึกษาภาวะและความต้องการภาวะพฤฒิพลังจึงเป็นกระบวนการที่มีระบบ สอดคล้องกับหลักการให้การศึกษของผู้สูงอายุ ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับการวิจัยและพัฒนา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการให้บริการวิชาการ เพื่อพัฒนาพฤฒิพลังของผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่จะได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed method) แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การศึกษาภาวะและความต้องการภาวะพฤฒิพลัง เพื่อการให้บริการวิชาการผู้สูงอายุ จังหวัดนครราชสีมาในเชิงคุณภาพ

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้แทนที่มาจากหน่วยงานของภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานพัฒนาพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา หน่วยงานในพื้นที่ระดับตำบล ประกอบด้วย เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวนทั้งหมด 15 คนโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) (กิตติพงษ์ ลือนาม, 2561, น. 79)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านพฤฒิพลังด้านการศึกษา และด้านพฤฒิพลังด้านคุณภาพชีวิต มีคำถามย่อยด้านละ 10 ข้อ มีค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) เท่ากับ 1.00

1.3 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้มีการดำเนินงานลงเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยตนเอง โดยมีการจัดส่งประเด็นการสัมภาษณ์ให้กับหน่วยงานเป้าหมายก่อนการลงสัมภาษณ์เชิงลึก

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ประเด็นที่ 2 การศึกษาภาวะและความต้องการภาวะพฤฒิพลัง เพื่อการให้บริการวิชาการผู้สูงอายุ จังหวัดนครราชสีมาในเชิงปริมาณ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนทั้งหมด 382,566 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมาที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key information) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) (กิตติพงษ์ ลือนาม, 2561, น. 74)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามภาวะและความต้องการภาวะพหุพลัง เพื่อการให้บริการวิชาการผู้สูงอายุ จังหวัดนครราชสีมา 2 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและแบบสอบถามภาวะและความต้องการภาวะพหุพลังของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อคำถาม โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และมีค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) เท่ากับ 1.00 และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอัลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 96) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านพหุพลังด้านการศึกษา เท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านพหุพลังด้านคุณภาพชีวิต เท่ากับ 0.89

2.3 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และโดยได้มอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัย จำนวน 10 คน ไปส่งและเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ในการให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ย

ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 163) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความต้องการมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความต้องการมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความต้องการปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความต้องการน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความต้องการน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะและความต้องการภาวะพหุพลัง เพื่อการให้บริการวิชาการผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในเชิงคุณภาพแบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

1.1 เป้าหมายของการรับบริการทางการศึกษา

1.1.1 เป้าหมายหลักที่สำคัญ คือ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ (ทางด้านสาธารณสุข และความต้องการเสริมสร้างทางจิต (ทางด้านจิตวิทยา)

1.1.2 เพื่อให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ ความสามารถของตนไปถ่ายทอดให้กับเด็กและเยาวชน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ซึ่งกันและกัน

1.1.3 เพื่อลดปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย และปัญหาทางจิตใจ ทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุมีการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.1.4 เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีรายได้ไปประกอบอาชีพเสริม

1.1.5 เป้าหมายเพื่อมองให้เกิดคุณภาพชีวิตของสาธารณสุขไม่ต้องการให้เกิดการติดเชื้อ ให้มีกลุ่มเน้นการส่งเสริมอาชีพ แทรกการดูแลตนเอง ดูแลบริบทชุมชน การศึกษาจุดเด่น ดึงศักยภาพ ให้มีความยั่งยืน ให้เกิดเป็นรูปธรรม

1.2 ลักษณะกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ

1.2.1 กลุ่มเป้าหมายควรมีอายุ 55 ปีขึ้นไป

เพราะถ้า 60 ปี อาจไม่มีการเตรียมความพร้อม กลุ่มอาชีพที่หลากหลายเพราะจะได้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน วิธีการ เข้าถึงติดต่อผู้นำชุมชนก่อนเพื่อที่จะไปชี้แจงว่าจะต้องทำอะไร นอกจากนี้ก็เป็นการเชิญชวนของผู้สูงอายุ และบันทึกข้อความที่เป็นหนังสือเพื่อเป็นหลักฐาน

1.2.2 ควรให้มีการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ 59 ปี ขึ้นไป เพื่อที่จะเข้าสู่ช่วงผู้สูงอายุ อาชีพที่หลากหลาย ใช้วิธีการผู้นำเป็นผู้สูงอายุประสานกับผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนเพื่อการเข้าถึงได้ง่าย

1.2.3 ช่วงอายุ 55-75 ปี โดยมีอาชีพที่หลากหลายเพื่อการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ และการเข้าถึงผู้นำชุมชนระหว่างที่แจกเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ

1.2.4 ผู้สูงอายุควรมีการแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ช่วงอายุ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ใน 60-65 ปี ช่วงหลังจากการทำงานเกษียณ (ร่างกายแข็งแรง เป็นพี่เลี้ยงเพื่อให้ได้มีกิจกรรม) ช่วงอายุ 65-70 ปี ช่วงนี้มักจะเกิดปัญหาสุขภาพทางกาย เช่น เบาหวาน ความดัน กลุ่มช่วงอายุ 70-75 ปี ช่วงนี้มีปัญหาสุขภาพจิตใจ และกลุ่ม 75 ปีขึ้นไป จะเริ่มเข้าร่วมกิจกรรมไม่ไหว

1.2.5 การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ควรมีการประสานงานกับเครือข่ายองค์กรชุมชนต่างๆ ร่วมด้วย เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการรับบริการทางการศึกษาได้อย่างสะดวก

1.3 เนื้อหาในการเรียนรู้

1.3.1 การทำอาหารและผู้ประกอบการของผู้สูงอายุ (คหกรรม)

1.3.2 การออกกำลังกาย (โยคะ)

1.3.3 การใช้เครื่องมือสื่อสาร (โปรแกรมไลน์)

1.3.4 กิจกรรมจิตอาสา (การถ่ายทอดความรู้ให้กับรุ่นน้อง หรือเยาวชนในชุมชน)

1.3.5 กฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ (มรดก/นิติกรรม) การทำประกันชีวิต

1.4 ผู้จัดการศึกษาและผู้สอน ควรประกอบด้วย

1.4.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ

1.4.2 อาสาสมัครปราชญ์ชุมชน

1.4.3 อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อสผ.)

1.4.4 เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น พัฒนาการ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครู กศน. เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกษตรจังหวัด เป็นต้น

1.4.5 เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคเอกชน

1.5 วิธีการจัดการศึกษา สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

1.5.1 หลักสูตรระยะสั้น 1-2 เดือน

1.5.2 หลักสูตรระยะยาว 3-6 เดือน

1.5.3 การจัดอบรม/สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เฉพาะด้าน

1.6 แนวทางในการดำเนินงานให้เกิดความยั่งยืน

1.6.1 ควรมีการดำเนินงานของการให้บริการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.6.2 ควรมีการส่งเสริมให้กลุ่มผู้สูงอายุมีการดำเนินงานด้วยตนเองมากขึ้น โดยมีการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีความพร้อมทั้งในการบริหารโครงการ การเป็นทีมวิทยากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษาให้

2. ผลการศึกษาภาวะและความต้องการภาวะวุฒิพลัง เพื่อการให้บริการวิชาการผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในเชิงปริมาณแสดงดังตารางที่ 1-4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

สถานภาพ	จำนวน (n = 400)	ร้อยละ (100.00)
เพศ		
ชาย	148	37.00
หญิง	252	63.00
อายุ		
60-65 ปี	172	43.00
66-70 ปี	118	29.50
71-75 ปี	65	16.25
76 ปีขึ้นไป	45	11.25
สถานภาพ		
โสด	17	4.25
สมรส	260	65.00
หม้าย	111	27.75
หย่า	5	1.25
แยกกันอยู่	7	1.75
การมีโรคประจำตัว		
ไม่มี	153	38.25
มี เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ฯลฯ	247	61.75
การศึกษา		
ประถมศึกษา	307	76.75
มัธยมศึกษาตอนต้น	53	13.25
มัธยมศึกษาตอนปลาย	13	3.25
อนุปริญญา	8	2.00
ปริญญาตรี	14	3.50
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	5	1.25

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.00 มีอายุระหว่าง 60-65 ปี ร้อยละ 43.00 สถานะสมรส ร้อยละ 65.00 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 38.25 มีการศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 76.75 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.00 และมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 3.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะและความต้องการภาวะพฤติกรรมพลังภาพรวม

ระดับภาวะและความต้องการภาวะพฤติกรรมพลังผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. พฤติพลังด้านการศึกษา	3.96	0.68	มาก
2. พฤติพลังด้านคุณภาพชีวิต	4.06	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย	4.01	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับภาวะและความต้องการภาวะพฤติกรรมพลังผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการมากที่สุด คือ พฤติพลังด้านคุณภาพชีวิต ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ พฤติพลังด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะและความต้องการภาวะพฤติกรรมพลังผู้สูงอายุ (พฤติกรรมพลังด้านการศึกษา)

ระดับภาวะและความต้องการภาวะพฤติกรรมพลังผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการเรียนรู้ โดยการรวมกลุ่มทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	3.95	0.83	มาก
2. การส่งเสริมแนวทางสำหรับการดำรงชีวิตตามวัยอย่างเหมาะสม	4.03	0.78	มาก
3. แนวทางในการปฏิบัติตน เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมผู้สูงอายุ	4.01	0.75	มาก
4. การสนับสนุนส่งเสริมให้เข้ากิจกรรมต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน	3.99	0.84	มาก
5. การส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.91	0.83	มาก
6. การได้รับความรู้ในเรื่องการช่วยเหลือตนเอง ครอบคลุม สังคม และถ่ายทอดความรู้นั้นได้	3.97	0.87	มาก
7. การได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ผู้รู้ทางด้านการศึกษา มาส่งเสริม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น	3.96	0.87	มาก
8. การได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติ การแสดงออก ทางความคิดเห็นการมีส่วนร่วมและการประยุกต์ใช้ความรู้	3.90	0.90	มาก
9. การสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมภูมิปัญญาหรือการถ่ายทอดความรู้	3.98	0.85	มาก
10. การได้รับความรู้ผ่านการทำกิจกรรม เพื่อนำไปประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวัน	3.96	0.90	มาก
รวม	3.96	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับภาวะและความต้องการภาวะพฤฒิพลังผู้สูงอายุพฤฒิพลังด้านการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด คือ การส่งเสริมแนวทางสำหรับการดำรงชีวิตตามวัยอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือ แนวทางในการปฏิบัติตน เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.75) และ การสนับสนุนส่งเสริมให้เข้ากิจกรรมต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ อย่างไรก็ตามพบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุด คือ การได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติ การแสดงออกทางความคิดเห็น การมีส่วนร่วมและการประยุกต์ใช้ความรู้ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.90)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะและความต้องการภาวะพฤฒิพลังผู้สูงอายุ (พฤฒิพลังด้านคุณภาพชีวิต)

ระดับภาวะและความต้องการภาวะพฤฒิพลังผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ความต้องการได้รับการดูแลด้านร่างกายและจิตใจ	4.23	0.68	มาก
2. การได้รับการดูแล ส่งเสริมการมีอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้	4.04	0.85	มาก
3. การได้รับการยอมรับจากครอบครัว ชุมชน และสังคม	4.11	0.75	มาก
4. การได้รับการเอาใจใส่ดูแลให้ความรัก จากคนในครอบครัว	4.21	0.74	มาก
5. การได้รับความช่วยเหลือและการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จากคนในชุมชนและครอบครัว	4.08	0.72	มาก
6. การได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อบ่มเพาะจิตใจ มีความรัก ความเมตตา มีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ	4.03	0.74	มาก
7. การได้รับแนวทางการส่งเสริมเพื่อพึ่งพาตนเอง	3.95	0.78	มาก
8. การได้รับแนวทางการส่งเสริมความรู้ ความสามารถตามประสบการณ์และวิชาชีพ	3.96	0.86	มาก
9. การได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ เอกชนเข้ามาดูแล ให้คำแนะนำข้อมูลพื้นฐานการดูแลตนเอง	4.00	0.85	มาก
10. การได้รับแนวทางการปฏิบัติตนเองเพื่อส่งเสริมสุขภาพด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม	3.97	0.84	มาก
รวม	4.06	0.59	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับภาวะและความต้องการภาวะพฤฒิพลังผู้สูงอายุพฤฒิพลังด้านคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด คือ ความต้องการได้รับการดูแลด้านร่างกายและจิตใจ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ การได้รับการเอาใจใส่ดูแลให้ความรัก จากคนในครอบครัว ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.74) และ การได้รับการยอมรับจากครอบครัว ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ อย่างไรก็ตามพบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุด คือ การได้รับแนวทางการส่งเสริมเพื่อพึ่งพาตนเอง ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.78)

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับการให้บริการทางการศึกษากับผู้สูงอายุ สรุปได้ว่าเป้าหมายของการรับบริการทางการศึกษามีเป้าหมายหลักที่สำคัญคือ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ การนำความรู้ความสามารถของตนไปถ่ายทอดได้ ภาวะและความต้องการภาวะพหุผลผู้สูงอายุทั้งในด้านคุณภาพชีวิตและด้านการศึกษา มีความต้องการในระดับมากทั้งสองด้าน แต่หากพิจารณาด้านการศึกษาลแล้วเห็นว่า ความต้องการด้านการส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ ส่วนด้านคุณภาพชีวิตมีความต้องการได้รับการดูแลด้านร่างกายและจิตใจ การเอาใจใส่ดูแลให้ความรักจากคนในครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย และความสามารถในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิต รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพและบทบาททางสังคม ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ในการประกอบอาชีพลดลง ดังที่สุรกุล เชนอบรม (2554, น. 13) อธิบายว่าผู้สูงอายุจะมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างซับซ้อนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม เชื้อมโยงกันในทุกมิติ เป็นเหตุให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุแตกต่างกันขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550, น. 9) ที่สรุปความต้องการของผู้สูงอายุไว้ว่า ผู้สูงอายุต้องการด้านร่างกายและด้านจิตใจ กล่าวคือ ต้องการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ และการเตรียมตัวเพื่อรองรับวัยสูงอายุ ความต้องการให้รัฐบาลส่งเสริมการรวมกลุ่มกันระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน เพื่อให้เกิดกิจกรรมในหมู่ผู้สูงอายุ และการทำงานที่ตนเองรัก ดังนั้นพหุผลผู้สูงอายุจึงเป็นแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ด้วยการให้ผู้สูงอายุมี

สุขภาพที่ดี มีความตระหนักในคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในการดำเนินชีวิต มีความสามารถในทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีศักยภาพที่จะพึ่งตนเองเท่าที่ผู้สูงอายุจะทำได้ และใช้ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและครอบครัว บุคคลอื่น และสังคม (กรมสุขภาพจิต, 2552, น. 24) โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎา พงษ์ธนกิจ (2558, น. 89-90) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและความสามารถผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งพบว่าศักยภาพชุมชนเริ่มจากผู้นำสูงสุดของชุมชนและทีมบริหารชมรมผู้สูงอายุ และนโยบายสวัสดิการภาครัฐเป็นตัวผลักดันให้มีการดำเนินการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ ให้มีประสิทธิภาพซึ่งมีผลต่อการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของฐานญา สมภู และคณิต เขียววิชัย (2562, น. 44) ที่ศึกษาระดับภาวะพหุผลผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุไทยในสภาพปัจจุบันโดยพบว่าผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่มีภาวะพหุผลอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับภาวะพหุผลในด้านสุขภาพดีที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต และการออม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มเติมจากการดำเนินงานบริการวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คือ การให้ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ อาชีพที่เหมาะสมกับวัย และสร้างรายได้ การออม การลงทุน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมสำหรับพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ

2.2 ควรมีการวิจัยการบูรณาการวิชาการกับการพัฒนาผู้สูงอายุในสาขาวิชาต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2552). แผนยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554). กรุงเทพฯ: ละม่อม.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: สำนักพระพุทธรศาสนาแห่งชาติ.
- กิตติพงษ์ ลือนาม. (2561). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. นครราชสีมา: โคราชมาร์เก็ตติ้ง แอนด์โปรดักชั่น.
- ฐานญา สมภู และคณิต เขียววิชัย. (2562). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมภาวะพลัมพลังของชมรมผู้สูงอายุไทย. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 12(1), น. 35-45.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บำรุงพงศ์ ชัยนราพิพัฒน์. (2555). *โครงการออกแบบสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คามิลเลียน โซเซียล เซ็นเตอร์ราชสีมา* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2558). *แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พ.ศ. 2557-2561* (ฉบับปรับปรุง กันยายน 2558). นครราชสีมา: ผู้แต่ง.
- รัชฎา พองธนกิจ. (2558). *การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).
- วิภาณันท์ ม่วงสกุล. (2558). การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังด้วยแนวคิดพลัมพลัง. *วารสารวิจัยสังคม*, 38(2), น. 93-112.
- สุรกุล เชนอบรม. (2534). *วิทยาการผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *เอกสารประกอบการประชุม เรื่อง การขับเคลื่อนการพัฒนาผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- Ekoto, C. E. and Gaikwad, P. (2015). The Impact of Andragogy on Learning Satisfaction of Graduate Students. *American Journal of Educational Research*, 3(11), pp. 1378-1386.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- McClusky. (1975). *Education for Aging: The Scope of the Field and Perception for the Future*. In S.M. Grabowski, & W. D. Mason (Eds.), *Learning for Aging*. Washington D.C.

คุณภาพการบริการตามการรับรู้ของนิสิตสาขาการจัดการ โรงแรมต่อธุรกิจโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่น

Service Quality through Hotel Management Students Perception for Five Star Hotel Business in Khon Kaen Province

ศิวดล พัฒนจักร^{1*}
Sivadon Pattanachak^{1*}

รับบทความ 8 พฤศจิกายน 2563 แก้ไข 18 ธันวาคม 2563

ตอบรับ 28 ธันวาคม 2563

Received 8 November 2020 Revised 18 December 2020

Accepted 28 December 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพบริการของโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่น ของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม (2) เปรียบเทียบระดับการรับรู้คุณภาพบริการกับปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม (3) หาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณภาพการบริการกับปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพการบริการให้เลือกตอบแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเนื้อหาประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ประการของคุณภาพการบริการ ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรม ด้านความน่าเชื่อถือ ใจกว้างใจ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า และด้านความเห็นอกเห็นใจ แบบสอบถามผ่านการวัดค่าความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ เท่ากับ 0.91 และหาค่าความเชื่อมั่นของ Cronbach' alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดซึ่งเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 106 คน สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t-test และ Chi-square ผลการวิจัยพบว่าระดับการรับรู้ต่อคุณภาพบริการทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับสูง นิสิตที่มีอายุแตกต่างกันมีการรับรู้คุณภาพการบริการโดยรวมและด้านความเห็นอกเห็นใจแตกต่างกัน

¹ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม 44000

¹ Faculty of Tourism and Hotel Management, Maha Sarakham University, Maha Sarakham 44000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: sivadon.p@msu.ac.th

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$) ปัจจัยด้านอายุมีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบริการโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$)

คำสำคัญ: การรับรู้ คุณภาพบริการ โรงแรมห้าดาว

ABSTRACT

The purposes of this study were to (1) study the level of perceptions of service quality of the 5 star hotel in Khon Kaen province by hotel management students, (2) compare the perception level of service quality of a five star hotel with the personal factors of the students, and (3) analyse the relationship between perceptions of service quality and personal factors of the students. This study was a cross-sectional analytical research. The study used questionnaires with a 5-level rating scales were excellent, good, fair, poor and very poor. The content consists of 5 characteristics of service quality: tangibility, reliability, responsiveness, assurance and empathy. The questionnaire was verified content validity by three experts with the index of item objective congruence (IOC) was 0.91 and the reliability of Cronbach's alpha was 0.96. The data were collected from the total population of 106 first-year students. The descriptive statistics used in the analysis were the frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and the inferential statistics were independent t-test and chi-square test. The results of the research showed that the level of the perceptions of service quality in all aspects were at high level. The overall and the empathy perspective of service quality perception was significantly different with age ($p\text{-value} < 0.05$). The relationship between the perceptions of service quality and age was statistically significant ($p\text{-value} < 0.05$).

Keywords: Perception, Service quality, Five star hotel

บทนำ

คุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับธุรกิจการโรงแรมโดยเฉพาะคุณภาพบริการที่อยู่ในรูปแบบการรับรู้ตามความรู้สึกของลูกค้า ซึ่งจะพิจารณาตามความเหมาะสมของการใช้งาน ความคงทน ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย ความไว้วางใจอย่างสม่ำเสมอและความมีมาตรฐาน (Nurul & Putra, 2013, p. 379) คุณภาพบริการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะธุรกิจด้านการโรงแรมและมีความจำเป็นสำหรับโรงแรมระดับ 5 ดาว โดยคุณภาพการบริการที่ดีมีความเกี่ยวข้องกับความจงรักภักดีซึ่งประเมินได้จากการกลับมาใช้บริการซ้ำของลูกค้าอันเกิดจากการสร้างภาพลักษณ์ภายนอกหรือลักษณะทางกายภาพที่จับต้องได้ (Tangibles) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ลูกค้าใช้ในการตัดสินใจคุณภาพบริการ รวมไปถึงการเข้าใจลูกค้า การตอบสนองในการให้บริการที่ลูกค้าร้องขอที่รวดเร็วทันท่วงทีจะเป็นปัจจัยด้านคุณภาพบริการที่สามารถสร้างความแตกต่างและ

สามารถแข่งขันกับธุรกิจเดียวกันได้ (โคภิชฐา เต็มรัตน์, 2561, น. 32-33) จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพบริการของโรงแรมทั้งในคนไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยใช้เครื่องมือประเมินคุณภาพ (SERQUAL) 5 ด้านของ Parasuraman, Zeithaml and Berry (1985, p. 47) ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในบริการ การตอบสนองตามความต้องการ การให้ความมั่นใจ และความเอาใจใส่ซึ่งพบว่ามีผลพึงพอใจต่อคุณภาพบริการทั้งภาพรวมและรายด้านทั้งห้าด้าน (กัลยา สร้อยสิงห์, 2559, น. 217) อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาจากธุรกิจโรงแรมที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งของฝ่ายต้อนรับส่วนหน้าในโรงแรมระดับ 5 ดาว กลับพบว่าลูกค้าไม่พึงพอใจต่อคุณภาพบริการ (Mongkhonvanit & Chattiwong, 2018, p. 78) และจากการศึกษาของสันติกร มาลัยพันธ์ (2558, น. 181) เกี่ยวกับผลการศึกษาคความแตก

ต่างระหว่างความคาดหวังกับการรับรู้ในคุณภาพบริการพบว่าเกิดช่องว่างในการบริการคือ มีคุณภาพการบริการที่ความคาดหวังมีระดับสูงกว่าการรับรู้ซึ่งควรจะนำมาปรับปรุงและแก้ไขทั้ง 5 ด้าน

โดยแนวทางสำหรับปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพบริการของโรงแรมตามความเห็นของผู้บริหารระดับแผนกให้มีความเห็นว่าควรยึดหลักการส่งมอบบริการอย่างมีคุณภาพซึ่งเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับเกณฑ์การพิจารณาคุณภาพบริการตามปัจจัยที่ใช้ในการประเมินคุณภาพทั้ง 5 ด้าน (ศุภลักษณ์ สุริยะ และเทิดชาย ช่วยบำรุง, 2556, น. 5) โดยช่องว่างที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นอันดับแรกคือคุณลักษณะการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้มีการจัดการฝึกอบรมด้านคุณภาพบริการเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะในการทำงานของพนักงานซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษามาจากหลักสูตรด้านการจัดการโรงแรม ดังนั้นหากมีการพัฒนานิสิตนักศึกษาด้านการโรงแรมให้มีทักษะในการทำงานโดยเข้าใจและรับรู้ถึงคุณภาพบริการจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อเข้าปฏิบัติงานเป็นพนักงานในโรงแรม ซึ่งจากการศึกษาของ จรรยา จิตราชาติ และไพฑูรย์ มนต์พานทอง (2561, น. 21) พบว่าสมรรถนะของนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมแห่งหนึ่งยังไม่เป็นตามความคาดหวังของสถานประกอบการต้องเร่งพัฒนาสมรรถนะใน 3 ด้าน คือ ด้านผลิต ด้านการประยุกต์ใช้และด้านความรับผิดชอบ โดยต้องพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวตามกรอบวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติงานที่หลากหลายและสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ คุณสมบัติที่พึงประสงค์ และนวัตกรรมจะเห็นได้ว่าพนักงานด้านการโรงแรมจำเป็นต้องอาศัยคนรุ่นใหม่เข้ามาปฏิบัติงานในอนาคต

อย่างไรก็ตามในมุมมองของนักศึกษาด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมให้มีความเห็นว่าคุณลักษณะที่ดีของนักศึกษามีองค์ประกอบสำคัญคือ หลักสูตรมีเอกลักษณ์และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรสามารถสร้างเส้นทางอาชีพและการมีงานทำ ความพร้อมในการทำงานและการมีเครือข่ายต่าง ๆ ความมีคุณภาพและชื่อเสียง

ที่ได้รับการยอมรับจากภายนอก และเป็นหลักสูตรที่สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของนักศึกษาและผู้ที่สำเร็จการศึกษา (เกรียงชัย รุ่งฟ้าใหม่, 2561, น. 65) โดยปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเลือกประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมบริการของนักศึกษาสาขาการจัดการโรงแรม ได้แก่ ค่านิยมทางการทำงาน ความรับรู้เกียรติและชื่อเสียงของอาชีพ ความเข้าใจอาชีพที่เกี่ยวข้องกับคนหรือข้อมูล ความภูมิใจในอาชีพและทัศนคติที่มีต่ออาชีพ (ไพลิน บรรพโต, 2561, น. 53)

หลักสูตรการจัดการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะของนิสิตทั้งทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะความสามารถทางสังคม โดยจัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการคือโรงแรมระดับห้าดาวในจังหวัดขอนแก่น โดยมุ่งพัฒนาสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อตอบสนองความคาดหวังของสถานประกอบการจึงมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานที่จริงด้วยการให้นิสิตเข้าฝึกและใช้บริการในโรงแรมห้าดาวเพื่อสร้างประสบการณ์และประเมินการเข้าถึงคุณภาพบริการผ่านการรับรู้จริงเพื่อจะได้นำผลการประเมินคุณภาพไปปรับปรุงการเรียนการสอนว่าหลักสูตรควรจะเน้นการพัฒนาทักษะที่ละเอียดอ่อน (Soft skill) ตามมิติของการประเมินคุณภาพบริการซึ่งส่วนใหญ่เป็นทักษะที่จับต้องได้ยาก (Intangibles) ในด้านใดบ้างและพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ประกอบการโรงแรมและเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพบริการของโรงแรมสำหรับลูกค้ารุ่นใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพบริการของโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่นของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้คุณภาพการบริการของโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่นกับปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณภาพ

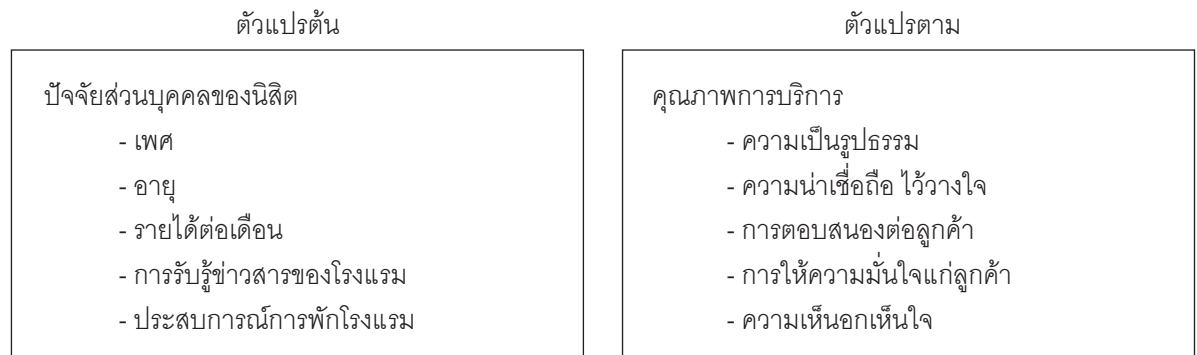
การบริการของโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่นกับปัจจัย
ส่วนบุคคลของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม
มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพการบริการของโรงแรม
ห้าดาว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดคุณภาพ
การบริการของ Parasuraman, Zeithaml, & Berry (1985,
p. 47) ซึ่งประกอบด้วยคุณภาพการบริการ 5 ด้าน ดังภาพ
ที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัด
ขวาง (Cross-sectional analytical research) โดยศึกษา
คุณภาพการบริการตามการรับรู้ของนิสิตสาขาการจัดการ
โรงแรมต่อธุรกิจโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่น

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มนิสิตที่กำลัง
ศึกษาในชั้นปีที่ 1 ในสาขาวิชาการจัดการโรงแรมซึ่งมีความ
รู้พื้นฐานเกี่ยวกับมาตรฐานด้านบริการในโรงแรมและได้เข้า
พักในโรงแรมระหว่างจัดกิจกรรมโครงการของคณะกรรมการทอง
เที่ยวและการโรงแรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคามโดย
เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่ง
เป็นการศึกษาจากประชากรทั้งหมดของนิสิตชั้นปีที่ 1
จำนวน 106 คน

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
รับรู้คุณภาพการบริการให้เลือกตอบแบบประมาณค่า

(Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย
และน้อยที่สุด โดยได้ประยุกต์จากแนวคิดของ Parasuraman,
Zeithaml and Berry (1985, p. 47) โดยมีเนื้อหาประกอบ
ด้วยคุณลักษณะ 5 ประการของคุณภาพการบริการ ได้แก่
ด้านความเป็นรูปธรรม ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ด้าน
การตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า
และด้านความเห็นอกเห็นใจ แบบสอบถามผ่านการวัดค่า
ความตรงของเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม
กับจุดประสงค์ (The Index of Item Objective
Congruence: IOC) เท่ากับ 0.91 และหาค่าความเชื่อมั่น
(Reliability) ของ Cronbach' alpha ได้ค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยให้นิสิตแบบสอบถามด้วยตนเองระหว่าง
เข้าพักในโรงแรมตามโครงการของสาขาวิชาการจัดการ
โรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ มาตรวจสอบความครบถ้วนแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดย มีเกณฑ์การประเมินผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 เกณฑ์การจัดระดับคะแนนการรับรู้คุณภาพ บริการ กำหนดเป็นช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์การแปร ผลคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับซึ่งมีความกว้างของอันตรภาค ชั้นเท่ากับ 1.33 โดยคำนวณจากค่าพิสัยคือ คะแนนสูงสุด- คะแนนต่ำสุด/จำนวนชั้น (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538, น.9) ดังนั้น คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33 หมายความว่า การรับรู้อยู่ในระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.66 หมายความว่า การรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง และ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.67-5.00 หมายความว่า การรับรู้อยู่ในระดับสูง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ Independent t-test และสถิติ Chi-square

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 78.3 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็น ร้อยละ 88.7 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 89.6 นิสิตส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลของโรงแรม จากการบอกเล่าคิดเป็นร้อยละ 74.5 ส่วนใหญ่ยังไม่มี ประสบการณ์มาพักในโรงแรมมาก่อนคิดเป็นร้อยละ 91.5 และนิสิตส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ร้องขอคิด เป็นร้อยละ 99.1

2. ระดับคุณภาพการบริการที่รับรู้ได้ต่อธุรกิจโรงแรม ของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพการบริการที่รับรู้ของนิสิต สาขาการจัดการโรงแรมโดยภาพรวม (n = 106)

การรับรู้คุณภาพการบริการ	คุณภาพบริการ		
	Mean	S.D.	การแปลผล
ความเป็นรูปธรรม	4.26	0.52	ระดับสูง
ความน่าเชื่อถือ ใ่วางใจ	4.16	0.58	ระดับสูง
การตอบสนองต่อลูกค้า	4.20	0.60	ระดับสูง
การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า	4.40	0.63	ระดับสูง
ความเห็นอกเห็นใจ	4.34	0.66	ระดับสูง
ภาพรวม	4.27	0.53	ระดับสูง

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพการบริการที่รับรู้ต่อธุรกิจโรงแรมในจังหวัดขอนแก่นของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม ภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีการรับรู้ลำดับแรกคือ การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า รองลงมาคือ ความเห็นอกเห็นใจ และความเป็นรูปธรรม ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้คุณภาพบริการของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดขอนแก่นของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม
จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้คุณภาพการบริการของโรงแรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลทดสอบด้วยสถิติ
Independent t-test (n = 106)

การรับรู้คุณภาพบริการ	ค่า p-value ของตัวแปร				
	เพศ	อายุ	รายได้	ช่องทาง รับข้อมูล	ประสบการณ์ การเข้าพัก
ด้านความเป็นรูปธรรม	0.403	0.345	0.954	0.908	0.219
ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ	0.615	0.154	0.426	0.417	0.237
ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า	0.540	0.107	0.834	0.659	0.205
ด้านการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า	0.161	0.139	0.319	0.586	0.317
ด้านความเห็นอกเห็นใจ	0.231	0.048*	0.528	0.872	0.256
รวม	0.337	0.048*	0.799	0.992	0.193

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นิสิตสาขาการจัดการโรงแรมที่มีอายุแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรม
ในจังหวัดขอนแก่นด้านความเห็นอกเห็นใจและโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p-value =
0.048)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตกับการรับรู้ต่อคุณภาพบริการโดยรวมของโรงแรมในจังหวัด
ขอนแก่น

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตกับการรับรู้คุณภาพบริการของโรงแรมด้วยสถิติทดสอบ Chi-square (n = 106)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับการรับรู้ต่อคุณภาพบริการ			p-value
	ปานกลาง	มาก	รวม	
เพศ				0.179
ชาย	5	18	23	
หญิง	9	74	83	
อายุ				0.001*
น้อยกว่า 20 ปี	8	86	94	
20 ปี ขึ้นไป	6	6	12	
รายได้ต่อเดือน				0.159
ต่ำกว่า 10,000 บาท	11	84	95	
10,000 บาท ขึ้นไป	3	8	11	
การรับรู้ข่าวสารของโรงแรม				
การบอกเล่า	10	69	79	0.750
อินเทอร์เน็ต	4	23	27	
ประสบการณ์การพักโรงแรม				0.603
เคยพักมาก่อน	0	9	9	
ไม่เคยพักมาก่อน	14	83	97	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบริการของโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p-value)

อภิปรายผล

1. คุณภาพการบริการที่รับรู้ต่อธุรกิจโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่นของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรมภาพรวมอยู่ในระดับสูงซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mongkhonvanit & Chattiwong (2018, p. 78) ที่พบว่าระดับการรับรู้ต่อคุณภาพบริการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกันซึ่งอาจอธิบายได้ว่าการบริการของโรงแรมทั้งที่เป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้และไม่เป็นรูปธรรมสัมผัสได้ยากเป็นการให้บริการเพื่อผ่อนคลายโดยลูกค้าที่เข้าใช้บริการจะแสวงหาความสุข

สบายใส่ตัวย่อมมีการรับรู้ต่อบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการได้มากจึงมีระดับการรับรู้ที่สูง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดรายด้านพบว่า การรับรู้ต่อคุณภาพบริการด้านการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า ด้านความเห็นอกเห็นใจ และความเป็นรูปธรรมสูงกว่าด้านอื่นตามลำดับทั้งนี้อาจจะเกิดจากแรงจูงใจจากลักษณะเฉพาะของงานโรงแรมที่ได้ข้อมูลทั้งจากการบอกเล่าของรุ่นพี่หรือจากการเรียนการสอน เป็นต้น นิสิตจึงเป็นกลุ่มลูกค้าที่มีความรู้ความเข้าใจในบริบทด้านการบริหารจัดการและรูปแบบการให้บริการของโรงแรมในเชิงทฤษฎีเป็นพื้นฐานอยู่ก่อนแล้วจึงมีวิธีในการตอบสนองความต้องการให้กับตนเองได้มากโดยพบวานิสิตได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ร้องขอได้ถึงร้อยละ 99.1 นอกจากนี้ ยังพบว่านิสิตส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้บริการกลุ่มใหม่ซึ่งยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการใช้บริการ

ของโรงแรมมาก่อนถึงร้อยละ 91.5 แต่การรับรู้ต่อคุณภาพบริการอยู่ในระดับสูง ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การรับรู้ต่อคุณภาพบริการไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับลูกค้าเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

2. นิสิตสาขาการจัดการโรงแรมที่มีอายุแตกต่างกัน มีการรับรู้คุณภาพการบริการของโรงแรมห้าดาวในจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมและด้านความเห็นอกเห็นใจแตกต่างกัน ความแตกต่างด้านอายุหรือวัย โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตซึ่งคนรุ่นใหม่ที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเจนเนอเรชันวายและแซด (Generation Y and Z) เป็นกลุ่มคนรุ่นที่ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตจึงมีโอกาสในการรับรู้สิ่งต่างๆ ผ่านทางออนไลน์ได้อย่างเร็วรวดเร็วส่งผลต่อการรับรู้และมีแนวโน้มที่จะยอมรับความเสี่ยงหรือความผิดพลาดต่อบริการของโรงแรมได้มากกว่าจนเกิดเป็นความเห็นอกเห็นใจต่อคุณภาพบริการจากการศึกษาของคมสิทธิ เกียนวัฒนา และคณะ (2562, น. 25) พบว่านักท่องเที่ยวเจนเนอเรชันแซดรับรู้ความเสี่ยงต่อการจองโรงแรมที่พักทางอินเทอร์เน็ตด้านความเสี่ยงจากความผิดพลาดของสินค้าและบริการมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่าคนกลุ่มเจนเนอเรชันวายมีการรับรู้ต่อบริการของโรงแรมและผู้ร่วมดำเนินธุรกิจ (Agency) ด้านการท่องเที่ยวผ่านช่องทางออนไลน์และอินเทอร์เน็ตจึงควรให้ความสำคัญต่อการจัดบริการผ่านทางออนไลน์เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีในระยะยาวระหว่างธุรกิจบริการกับคนรุ่นใหม่โดยคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ คือ อายุ (Prayag & Chaippa, 2014, p. 417)

3. ปัจจัยด้านอายุของนิสิตสาขาการจัดการโรงแรม มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบริการโดยรวมซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป (2561, น. 103) ที่พบว่าอายุเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญกับคุณภาพบริการของโรงแรมและเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของโรงแรมอีกด้วย (อนิรุทธิ์ ผ่องแผ้ว และคณะ, 2563, น. 164) จึงอาจกล่าวได้ว่า การรับรู้คุณภาพบริการของโรงแรมขึ้นอยู่กับอายุของลูกค้าการจัดการบริการจึงควรคำนึงถึงอายุหรือช่วงวัยของลูกค้าเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการและเกิดความพึงพอใจต่อบริการโดยรวมของธุรกิจโรงแรมนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารธุรกิจการโรงแรม รวมถึงพนักงานทุกระดับควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพบริการและสร้างความพึงพอใจให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่เปลี่ยนไปของลูกค้าในแต่ละยุคสมัย (Generations) โดยให้ความสำคัญกับคนรุ่นใหม่ที่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีควรเน้นสิ่งอำนวยความสะดวกให้เกิดความสะดวกสบาย เข้าถึงบริการได้โดยง่ายผ่านอินเทอร์เน็ตและสังคมออนไลน์ ในขณะเดียวกันควรพัฒนาคุณภาพบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่มในลักษณะของปัจเจกบุคคล (Individual) โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านอายุหรือวัยเป็นสำคัญ

1.2 ผู้จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการจัดการโรงแรมควรให้ความสำคัญกับคุณภาพบริการด้วยการบูรณาการประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านความมั่นใจแก่ลูกค้าและด้านความเป็นรูปแบบผ่านรายวิชาต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการบริการให้นำไปใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดเมื่อสำเร็จการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณภาพการบริการของโรงแรมโดยแยกตามประเภทหรือระดับของธุรกิจการโรงแรม ทั้งโรงแรมที่มีเครือข่ายระดับสากล (Hotel International Chain Management) โรงแรมที่บริหารเองโดยเจ้าของธุรกิจ (Independent Management) ทั้งนี้เนื่องจากโรงแรมแต่ละแห่งมีมาตรฐานต่างกัน รวมไปถึงมุมมองด้านคุณภาพการบริการในลักษณะที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาคุณภาพการบริการของโรงแรมระดับห้าดาวในกลุ่มวัยทำงานซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีรายได้สูงและเป็นกลุ่มเป้าหมายของโรงแรม ทั้งนี้อาจใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลด้านคุณภาพบริการในเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา สร้อยสิงห์. (2559). ความคาดหวังและการรับรู้ต่อความพึงพอใจในคุณภาพบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 10(1), น. 216-238.
- เกรียงชัย รุ่งฟ้าใหม่. (2561). คุณลักษณะของหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดีมีคุณภาพในระดับอุดมศึกษา: มุมมองของนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยวและบริการ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 41(3), น. 65-76.
- คมสิทธิ์ เกียนวัฒนาและคณะ. (2562). การรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวเจนเนอเรชั่นแซดต่อการจองโรงแรมที่พักทางอินเทอร์เน็ต. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 11(2), น. 25-36.
- จรรจิดา ดาราชาติ และไพฑูรย์ มนต์พานทอง. (2561). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาภูเก็ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อตอบสนองความคาดหวังของสถานประกอบการ. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 13(45), น. 21-32.
- ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป. (2561). คุณภาพบริการของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(1), น. 98-106.
- ไพลิน บรรพโต. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเลือกประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. *วารสารข่าวสารการวิจัยการศึกษา*, 18(3), น. 8-10.
- ศุภลักษณ์ สุริยะ และเกิดชาย ช่วยบำรุง. (2556). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของแผนต้อนรับส่วนหน้าโรงแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอาเซียน กรณีศึกษา: โรงแรมบูติก กรุงเทพมหานคร. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 3(1), น. 5-18.
- โสภิสฐา เต็มรัตน์. (2561). คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำในโรงแรมระดับ 5 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สันติกร มาลัยพันธ์. (2558). แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการบริการของวิซิงทรีรีสอร์ท อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการมหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 8(1), น. 171-190.
- อนิรุทธิ์ ผ่องแผ้ว และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการโรงแรมห้าดาวในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทย์ภาคย์*, 14(36), น. 163-172.
- Mongkhonvanit, C. & Chattiwong, R. (2018). Customer Expectation and Perception of the Service Quality of Front Office Staff in Five Star Hotels. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 13(2), pp. 78-89.
- Nurul, S. Z. & Putra, F. Z. (2013). Managing Customer Retention of Hotel Industry in Malaysia. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 130(2014), pp. 379-389.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. & Berry, L. L. (1985). A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research. *Journal of Marketing*, 49(4)(Fall), pp. 41-50.
- Prayag, G. & Chiappa, G. D. (2014). Hotel disintermediation in France: Perceptions of students from Generation Y. *An international Journal of Tourism and Hospitality Research*, 25(3), pp. 417-430.

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี

The Development of Dual Vocational Education System Management Model under Uttaradit Vocational Education Office

สมนึก บัวแก้ว^{1,*} และกิตติ รัตนราช²
Somnug Buakaew^{1,*} and Kitti Rattanasri²

รับบทความ 20 ตุลาคม 2563 แก้ไข 21 ธันวาคม 2563

ตอบรับ 27 มกราคม 2564

Received 20 October 2020 Revised 21 December 2020

Accepted 27 January 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 191 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 26 คน หัวหน้างาน จำนวน 6 คน และครูผู้สอน จำนวน 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95 ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.57$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดองค์การ ($\bar{X} = 3.26$) 2) แนวทางในการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, กรุงเทพฯ 10600

M.Ed., Student of Education Program in Educational Administration, Siam Technology College, Bangkok 10600 Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพฯ, 10600

Faculty of Education, Graduate School of Management, Siam Technology College, Bangkok 10600 Thailand

* Corresponding author, e-mail: somnug.tor@gmail.com, kitti_iso@hotmail.com

คือ สถานศึกษาและสถานประกอบการ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มีการมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงาน การนิเทศ ติดตาม การรายงานผลที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และการนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการอาชีวศึกษา การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ABSTRACT

This study was aimed to study 1) management of Dual Vocational Education systems and 2) guidelines for management of Dual Vocational Education systems in Uttaradit Vocational Education Commission. Samples of 191 cases were administrators, supervisors and teachers from Dual Vocational Education systems in Uttaradit Vocational Education Commission of school year 2018. The researcher classified the samples into 26 administrators, 6 supervisors and 159 teachers. The research tool was questionnaire. Rating Scale about 5 degrees. Reliability levels all of this research 0.95 and index of item objective congruence (IOC) was 0.67-1.00. The data were analyzed by using frequency (F), percentage (%), mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.).

Study results the overall management of Dual Vocational Education systems is at the high level ($\bar{X}$ = 3.70). When considered individually, it was found that leading is the highest average ($\bar{X}$ = 4.05); control ($\bar{X}$ = 3.75); planning ($\bar{X}$ = 3.57) and organization management is the lowest average ($\bar{X}$ = 3.26) 2) Management development guidelines are the colleges and the work places should allocate sufficient budget; the colleges and the work places should delegate the duties of supervision, monitoring and reporting on a continuous basis, and the evaluation results are used as information for the further development of the effective management of Dual Vocational Education systems in Uttaradit Vocational Education Commission.

Keywords: Development guidelines, Management bilateral vocational education,
Bilateral vocational education

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ให้ความหมาย "การอาชีวศึกษา" หมายถึง กระบวนการศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี และ "ทวิภาคี" หมายถึง คู่สัญญา ระหว่างสถานประกอบการ และสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบัน ดังนั้น "การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Training: DVT)" หมายถึง การจัดการศึกษาโดยความร่วมมือกันของสองฝ่าย ระหว่างสถานประกอบการ กับสถานศึกษา ร่วมกันจัดการศึกษา (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, 2541)

รัฐบาลมีนโยบายให้การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นนโยบายแห่งชาติ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีใน

สถานศึกษาให้ครบทุกแห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) เพื่อพัฒนาและผลิตกำลังคนสายอาชีพเพิ่มขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือกันพัฒนาการอาชีวศึกษาตามระบบทวิภาคี (ธำนิษฐ์ ศรีชมภู, 2557, น. 16, (3)) ที่พบว่า การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำ และด้านการควบคุม ซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประสบความสำเร็จ

อาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มี

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงจากการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบปัญหาสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์การ 3) ด้านการนำและ 4) ด้านการควบคุมโดยผู้บริหารสถานศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ขาดการประสานงาน และประชุมเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน จึงทำให้แนวทางการปฏิบัติไม่ชัดเจน รวมทั้งผู้รับผิดชอบในสถานศึกษา และสถานประกอบการขาดความพร้อมความรู้ความเข้าใจ และการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้การดำเนินการด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ไม่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ (วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์, 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษา

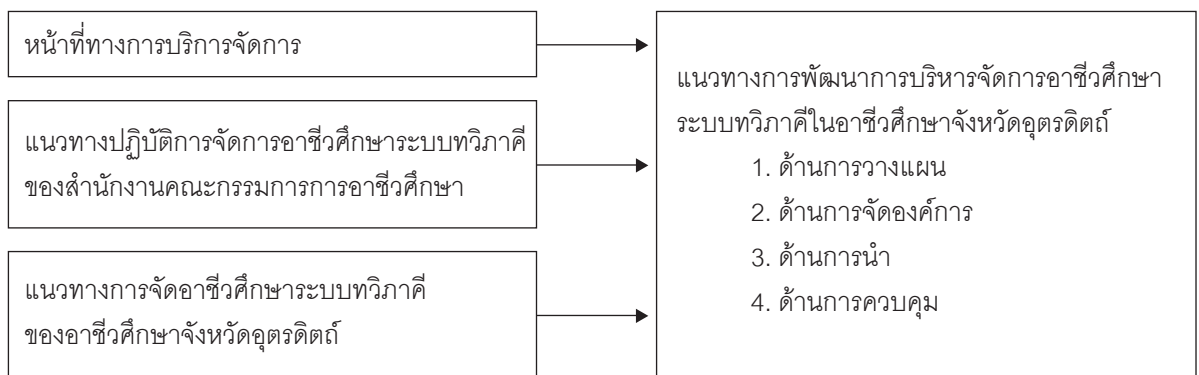
จังหวัดอุดรดิตถ์เพื่อนำผลจากการวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดและทฤษฎีของ Schermerhorn (2002, p. 555) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557, น. 1-11) มาเป็นแนวคิดในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บจากแบบสอบถามคือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งหมด 191 คน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 26 คน หัวหน้างานจำนวน 6 คน และครูผู้สอนจำนวน 159 คน จากทั้งหมด 6 สถานศึกษาจำนวน 380 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจีซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) และได้สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคุณภาพ เก็บจากสัมภาษณ์ คือ ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ตัวแทนสถานประกอบการ จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นแบบมาตราส่วนและประมาณค่า จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal/Unstructured Interview) กับตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนสถานประกอบการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 แจกแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่กำหนดไว้

3.2 ตอบข้อซักถามบางประการที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม

3.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครบถ้วนแล้ว เพื่อนำไปจัดทำและเตรียมสำหรับการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระบบข้อมูลลงรหัสข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลระดับในการดำเนินการในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของเบส (Best, 1981, p. 89) ดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับมากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับมาก

2.61 – 3.40 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal/Unstructured Interview) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบ

ทวิภาคี ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และการจัดอันดับความถี่

(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการจัดอันดับความถี่ (Ranking)

5. สถิติที่ใช้และการนำเสนอข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สรุปการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีต่อการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

การดำเนินงานการบริหารจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	ระดับการดำเนินงาน			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการวางแผน	3.57	0.25	มาก	3
2. ด้านการจัดองค์การ	3.26	0.19	ปานกลาง	4
3. ด้านการนำ	4.05	0.30	มาก	1
4. ด้านการควบคุม	3.75	0.33	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.70	0.26	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของผู้บริหาร หัวหน้างานและครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการจัดองค์การ ($\bar{X} = 3.26$)

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของผู้บริหาร หัวหน้างานและครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ในการศึกษาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน สรุปการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 การดำเนินการแยกตามรายด้าน

รายด้าน	ระดับการดำเนินงาน			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านการวางแผน				
1. มีการวางแผนการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกัน	4.51	0.60	มากที่สุด	2
2. สถานศึกษาวางแผนงบประมาณอย่างเพียงพอ	4.54	0.50	มากที่สุด	1
3. สถานประกอบการวางแผนงบประมาณอย่างเพียงพอ	3.40	0.48	ปานกลาง	7
4. มีการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	3.24	0.70	ปานกลาง	8
5. มีการสำรวจข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการ	1.75	0.61	น้อยที่สุด	9
6. สถานศึกษาและสถานประกอบการมีการประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษา ร่วมกัน	4.51	0.62	มากที่สุด	3
7. มีการจัดทำแผนการเรียนร่วมกัน	4.50	0.66	มากที่สุด	5
8. มีการจัดแผนการเรียนติดตาม นักเรียน นักศึกษา ร่วมกัน	4.50	0.55	มากที่สุด	4
9. ร่วมกันสร้างเกณฑ์ การวัดผลและประเมินผลการเรียน	4.20	0.27	มาก	6
รวมเฉลี่ย	3.57	0.25	มาก	
ด้านการจัดองค์การ				
1. มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี	1.39	0.38	น้อยที่สุด	11
2. กำหนดกรอบบทบาทหน้าที่ร่วมกันอย่างชัดเจน	1.40	0.51	น้อยที่สุด	9
3. จัดบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.52	0.30	มาก	10
4. มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	3.90	0.44	มาก	2
5. มีการชี้แจงเป้าหมายการดำเนินงานให้กับทุกฝ่ายทราบ	3.53	0.19	มาก	6
6. มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ	3.59	0.35	มาก	7
7. มีการจัดทำแผนการเรียน ร่วมกันทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	3.57	0.32	มาก	8
8. ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงาน	3.50	0.35	มาก	4
9. กำหนดกฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน	3.78	0.62	มาก	3
10. ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามกฎและระเบียบอย่างเคร่งครัด	4.43	0.68	มาก	1
11. มีการชี้แจงขอบข่ายภาระงาน แก่ผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจน	3.40	0.48	มาก	5
รวมเฉลี่ย	3.26	0.19	ปานกลาง	
ด้านการนำ				
1. มีการใช้ข้อมูลที่เป็นจริงอย่างครบถ้วนในการดำเนินงาน	4.90	0.68	มากที่สุด	1
2. มีการสั่งการและติดตามการ ดำเนินงานตามสายการบังคับบัญชาเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน	4.86	0.66	มากที่สุด	3

รายด้าน	ระดับการดำเนินงาน			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
3. มีการสร้างแรงจูงใจในดำเนินงานให้กับบุคลากร	4.46	0.52	มากที่สุด	4
4. มีการบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมทำให้บุคลากร ที่มีศักยภาพในการดำเนินงาน	3.48	0.56	มาก	6
5. มีการประสานงานและการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว	3.47	0.43	มาก	9
6. มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการบริหารจัดการ	3.46	0.45	มาก	8
7. จัดประชุมชี้แจงให้กับบุคลากรเพื่อทราบ เป้าหมายการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.87	0.73	มากที่สุด	2
8. มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติ ตามกฎระเบียบหรือข้อตกลงร่วมกัน	3.48	0.70	มาก	7
9. ส่งเสริม สนับสนุน การปฏิบัติงานแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.49	0.75	มาก	5
10. มีการนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด	3.45	0.46	มาก	10
รวมเฉลี่ย	4.05	0.30	มาก	
ด้านการควบคุม				
1. มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานและ สร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับอย่างชัดเจน	2.51	0.59	ปานกลาง	10
2. กำหนดมาตรฐานการเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้ง ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับทราบอย่างชัดเจน	2.60	0.51	ปานกลาง	9
3. มีการติดตามและประเมินผลเป็นระบบ	4.56	0.55	มากที่สุด	3
4. มีการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.65	0.43	มากที่สุด	1
5. มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา การจัดการศึกษาในครั้งต่อไป	4.60	0.52	มากที่สุด	2
6. มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี	3.51	0.43	มาก	7
7. มีการควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน	3.53	0.44	มาก	5
8. ผู้เรียนมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	3.52	0.51	มาก	6
9. มีการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	3.50	0.57	มาก	8
10. จัดให้มีระบบการติดตาม ตรวจสอบงาน ในด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.52	0.55	มากที่สุด	4
รวมเฉลี่ย	3.75	0.33	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า 1) การดำเนินงาน ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาวางแผนงบประมาณสำหรับการเรียนการสอนภาคฤดูร้อน ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ มีการวางแผนการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระยะยาวร่วมกับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการสำรวจข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการในการร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 1.75$) 2) การดำเนินงานด้านการจัดองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งกฎระเบียบของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ มีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากร ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 3.90$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 1.39$) 3) การดำเนินงานด้านการนำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่เป็นจริงอย่างครบถ้วนในการดำเนินงานด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมา คือ จัดประชุมชี้แจงให้กับบุคลากรเพื่อทราบ เป้าหมายการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.87$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการนำข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ที่ทีมงานเสนอไปประยุกต์ใช้ ($\bar{X} = 3.45$) 4) การดำเนินงาน ด้านการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประเมินและปรับปรุงการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา คือ มีการนำผลการติดตามและประเมินผลการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไปใช้พัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.60$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานด้านการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นลายลักษณ์อักษร และสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.51$)

3. สรุปผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในรายด้านทั้ง 4 ด้านผลปรากฏดังนี้ 1) ด้านการวางแผน มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือ งบประมาณ คือสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้มีความเพียงพอในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในส่วนของเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการฝึกของผู้เรียน และการดำเนินงานในด้านต่างๆ 2) ด้านการจัดองค์การ มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือ ครูผู้สอนและบุคลากรควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนในการศึกษาดูงานหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินงาน การใช้เทคโนโลยีต่างๆมาประกอบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อใช้แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนำ มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือผู้บริหารต้องใส่ใจอย่างมากในการทำติดตามการปฏิบัติงานของครูนิเทศ เพื่อจะได้ทราบอุปสรรคปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงาน และทราบข้อมูลที่ได้รับจากการรายงานมาเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 4) ด้านการควบคุม มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือผู้บริหารควรมีการกำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงานของครูผู้สอน บุคลากร รวมถึงครูนิเทศ จากการรายงานผล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เกิดความต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ในด้านต่างๆโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ มีความร่วมมือกันในการที่จะพัฒนาสถานศึกษาของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการ

อาชีวศึกษา โดยมีการจัดทำนโยบายการบริหารงานในสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการประสานงานกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และสถานประกอบการ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา โดยคำนึงถึงเงื่อนไขที่จะส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช เพ็ชรชนะ (2559) ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ผลการศึกษพบว่า การบริหารจัดการประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาด้านคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการและด้านคุณภาพการบริหารจัดการสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ชูทอง (2561) ได้กล่าวว่า จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐานประกอบด้วยปัจจัยสนับสนุน 4 ด้านคือด้านบุคลากร ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้านการคัดเลือกผู้บริหารงานวิชาการด้านครูฝึกและครูนิเทศผู้เรียนในสถานประกอบการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธานินทร์ ศรีชมพู (2557) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาด้านขอบข่ายงานการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 8 ภารกิจกระบวนการประกอบด้วย การวางแผนการจัดองค์กรการนำหรือการสั่งการการลงมือปฏิบัติการควบคุมตรวจสอบและประเมินและการปรับปรุงและพัฒนา

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนสถานประกอบการ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในแต่ละด้าน ดังนี้ 2.1) ด้านการวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนในการจัดสรรงบประมาณที่จะนำมาใช้สำหรับการเรียนการสอนภาคทฤษฎี

ให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ เหตุผลเพราะว่าในการเรียนทฤษฎีเป็นการปูพื้นฐาน เตรียมความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะในด้านต่างๆ ที่จำเป็นก่อนที่ผู้เรียนจะนำสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนในภาคทฤษฎีไปปฏิบัติงานจริงในการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับพิศณุทองเลิศ (2555) กล่าวว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการประสานความร่วมมือของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในการจัดทำแผนการเรียน และแผนการฝึกอาชีพ ผู้เรียนส่วนหนึ่งใช้เวลาในสถานศึกษาเป็นการเรียนรู้ในภาคทฤษฎี และฝึกทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการ 2.2) ด้านการจัดองค์การ ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้แจงกฎระเบียบ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆ ให้ชัดเจน เหตุผลเพราะว่าผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา และสถานประกอบการ จะได้รับทราบหน้าที่ และปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับจินตนา รวมชมรัตน์ (2558) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 2.3) ด้านการนำ ผู้บริหารสถานศึกษา และสถานประกอบการควรมีข้อมูลและความ เป็นจริงอย่างครบถ้วนในทุกๆ ด้านของการดำเนินงาน เหตุผลเพราะว่า ข้อมูลที่ได้รับการรายงานจากผู้ปฏิบัติงานจะเป็นข้อมูลที่จะทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติงานทั้งในสถานศึกษา และสถานประกอบการซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และพัฒนาในการดำเนินงานด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในครั้งต่อไปให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับอิสริยา ออสุวรรณ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ด้านการจัดหลักสูตรต้องเป็นความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ด้านการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลคือการจัดทำแผนการสอนร่วมกัน ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านการจัดการฝึกอาชีพควรชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ให้

กับนักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจอย่างชัดเจน ด้านการนิเทศคือครูนิเทศเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการติดตามผู้เรียน และจัดประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับข้อกำหนดการนิเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) ระบุว่าคุณสมบัติของครูนิเทศคือมีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และระบุหน้าที่ของครูนิเทศว่าจะต้องประเมินผล และรายงานผลการนิเทศให้ฝ่ายบริหารทราบ และหากพบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน ให้ครูนิเทศรายงานให้ครูที่ปรึกษาทราบเพื่อร่วมกันช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจนบรรลุนิเทศ 2.4) ด้านการควบคุม ผู้บริหารสถานศึกษาและสถานประกอบการ ควรมีการกำกับ ติดตาม และการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เหตุผลเพราะว่า ผู้ปฏิบัติจะได้มีการรายงานผลการดำเนินงานให้ทราบเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดปัญหา หรืออุปสรรคต่างๆ ก็สามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเร็วทันเวลา รวมถึงการเก็บเป็นฐานข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุง และประยุกต์ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับพิมพร ศะริจันทร์ (2544) กล่าวว่า นักเรียนนักศึกษาทวิภาคีเป็นบุคคลซึ่งจะต้องไปพบปะกับสถานประกอบ เพื่อสอบถาม พูดคุย ให้คำปรึกษา รับปัญหาแล้วแก้ไขทันทีซึ่งดำเนินการโดยครูนิเทศ หากเป็นเรื่องที่ยากต่อการตัดสินใจหรือจะต้องฟังความคิดเห็นร่วมกับคณะทำงานหรือผู้บริหารสถานศึกษา ก็จะต้องนำข้อปัญหาเหล่านั้นกลับมารายงานให้สถานศึกษาทราบตามลำดับขั้นตอนแล้วรีบดำเนินการอย่างทันท่วงที

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผน พบว่า สถานศึกษาขาดการสำรวจข้อมูลของความต้องการของสถานประกอบการในการร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องสำรวจความต้องการและความพร้อมของสถานประกอบการก่อนการทำความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความพร้อม และผลิตผู้เรียนที่จบออกมาแล้วตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

1.2 ด้านการจัดองค์กร พบว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการมีคณะกรรมการในการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในฝ่ายต่างๆ เพื่อมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานในการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้รับทราบบทบาทหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ ตามความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของแต่ละบุคคล

1.3 ด้านการนำ พบว่า มีการนำข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ที่ทีมงานเสนอแนะไปประยุกต์ใช้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา และสถานประกอบการ ควรนำข้อเสนอแนะแนวทางต่างๆ ที่ได้รับการเสนอจากผู้ปฏิบัติงานมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาให้การดำเนินงานดีขึ้น

1.4 ด้านการควบคุม พบว่า มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นลายลักษณ์อักษรและสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับอย่างชัดเจน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรกำหนดนโยบายมาตรฐานการดำเนินงานด้านการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างชัดเจน และให้สถานศึกษาและสถานประกอบการ ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับการแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีในเชิงลึกเป็นรายด้าน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการ และความพร้อมของสถานประกอบการ ในการร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายของรัฐบาล และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และมีการเผยแพร่ให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทราบ

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา รวมชมรัตน์. (2558). รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).
- ธานินทร์ ศรีชมพู. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(3), น. 120-131.
- นางนุช เพ็ชรชนะ. (2559). การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- พิมพ์พร ตะวันจันทร์. (2455). ความพึงพอใจของครูฝึกสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตร กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- พิศณุทอง เลิศ. (2555). นวัตกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์. (2560). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์. การประชุมวิชาการสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ (น. 4-5). อุดรดิตถ์: สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์.
- สมพร ชูทอง. (2561). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐานวิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). แนวทางการปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. (2541). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.pimpom.nsdv.go.th/pr/dvt/d.html>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานการติดตามและประเมินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษา.
- อิสริยา ออสุวรรณ. (2557). แนวทางการบริหารการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Schermerhorn, J. R. (2002). *Management*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

Creative Leadership of School Administrators Affecting High Performance Organization of School under the Secondary Educational Service Area Office 21

สุภาพร โสภิติน ^{1,*} และทณงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ ²
Supaporn Sopin ^{1,} and Tanongsak Koomkhinam ²*

รับบทความ 17 สิงหาคม 2563 แก้ไข 16 ตุลาคม 2563

ตอบรับ 21 ตุลาคม 2563

Received 17 August 2020 Revised 16 October 2020

Accepted 21 October 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 3) เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 331 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย, หนองคาย 43000
M.Ed., Educational Administration and Quality Development, Khon Kaen University Nongkhai Campus, Nongkhai 43000 Thailand

² คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย, หนองคาย 43000

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University Nongkhai Campus, Nongkhai 43000 Thailand

*Corresponding author, e-mail: supaporn_sopin@kku.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านความยืดหยุ่นรองลงมาเป็นด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการเป็นลำดับสุดท้าย 2) ระดับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รองลงมาเป็นด้าน การมุ่งเน้นคุณภาพบุคลากร ด้านการมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ และด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นลำดับสุดท้าย 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการสามารถพยากรณ์ได้ว่า ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้ร้อยละ 74.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

ABSTRACT

This research aimed to study 1) Creative Leadership of the school administrators, 2) High-Performance Organization of schools, and 3) Creative Leadership analysis of the school's administrators which effect on High Performance Organization of School under the Secondary Educational Service Area Office 21. The samples consisted of administrators and teachers total of 331 samples by stratified random sampling. The research instrument was questionnaire and its reliability was at 0.989. Using a computer program for calculating the frequency, mean, standard deviation, Pearson product-moment correlation coefficient, enter multiple regression analysis, and for the stepwise multiple regression analysis methods.

Research findings were as follows; 1) Creative Leadership of school's administrators. The highest performance was the flexibility, following with the vision and the imagination was the last found, 2) overview of school's High-Performance Organization, the highest performance was focusing on students and stakeholders, following with the personal quality and the learning organization was the last found, lastly, 3) Creative Leadership of school administrators affecting the high performance organization of the school, following with the vision and imagination predicting can be seen at the high performance organization of the school.

Keywords: Creative Leadership, High-Performance Organization

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นสำคัญให้ประเทศต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อความอยู่รอด โดยมีการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้าน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ก็เป็นที่ตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วน ที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, น.1-2) องค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน และหน่วยงานอื่นๆ

ก็ต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด และพัฒนาขีดความสามารถให้เทียบเคียงสมรรถนะกับองค์กรอื่น เพื่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ในปัจจุบัน มีหน่วยงานหลายแห่งได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหน่วยงานเพื่อก้าวไปสู่การเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศหรือ “องค์กรสมรรถนะสูง” พสุ เดชะรินทร์ (2549, น. 38) กล่าวว่า องค์กรสมรรถนะสูงเป็นองค์กรที่มีความสามารถในการสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรภาครัฐสู่การเป็นองค์กรที่มีศักยภาพคือการมุ่งเน้นยุทธศาสตร์

การมุ่งเน้นคุณภาพบุคลากร การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ ที่สำคัญก็คือ การศึกษา เพราะการศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ ดังนั้นองค์กรทางการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา จึงควรมีผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีสมรรถนะ ที่จะสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของชาติ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น. 1-2)

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาวะผู้นำมีหลายแบบ ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นภาวะผู้นำที่นักวิชาการหลายคนได้ยอมรับว่าจะสามารถยกระดับคุณภาพขององค์กรได้ธีระ รุญเจริญ (2553, น. 6) และ (Basadur, 2008, pp.103-121) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำผู้อื่นและประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศในการคิดนอกกรอบ โดยใช้วิธีการใหม่ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย รุ่งเรือง (2560, น. 29) กล่าวว่า การพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญมากในการช่วยพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนและอยู่รอดในโลกที่มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งนี้ องค์ประกอบที่สำคัญของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ จินตนาการ ความยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ เพื่อพัฒนาผู้นำให้เป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีความรู้ความสามารถในการสร้างแรงผลักดันให้เกิดขึ้นในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการวิจัยของ สุรพงษ์ นามนัย (2553, น. 148) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำและการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน มาตรฐานสากลมีความสัมพันธ์เชิงบวก และภาวะผู้นำส่งผลให้โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง ดังนั้นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ถือว่าเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพและเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จากผลการสอบวัดความรู้ทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) และระดับสากล ปี 2018 ที่ผ่านมา พบว่า คะแนน

เฉลี่ยโดยภาพรวม มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และผลคะแนนสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2560 บางกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลคะแนนต่ำกว่าระดับประเทศ รวมถึงผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสมศ. ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554-2560 มีโรงเรียนที่ยังไม่ผ่านการรับรองจากสมศ. จำนวน 13 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21, 2561, น. 14) ซึ่งจากผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนดังกล่าว ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เห็นความสำคัญของสมรรถนะของโรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบและรวมถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ต้องเกิดกับผู้บริหารสถานศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัด ดังนั้นการกำหนดนโยบาย การจัดทำยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จะเป็นแรงขับเคลื่อนองค์กรสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงในโรงเรียน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา เรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าจะทำให้ได้องค์ความรู้ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับองค์กรสมรรถนะสูงและภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การบริหารสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษา และใช้ในการวางแผนในการพัฒนาองค์กรเพื่อยกระดับโรงเรียนสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

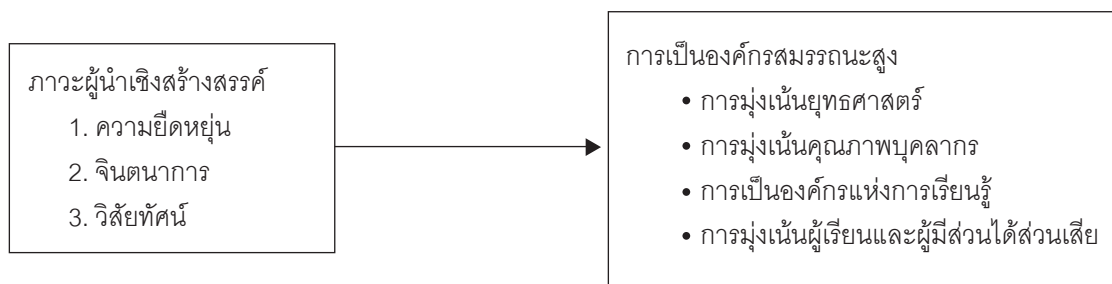
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 21

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยที่เป็นตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยของกิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555, น. 25); รัชฎากร อัครจันทร์ (2560, น. 82), สุขพัชรรา ชิมเจริญ (2556, น. 10) เป็นหลัก และตัวแปรตาม คือ การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยของแนวคิดของเกนท์ คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558, น. 9); สุดารัตน์ ไชยประสิทธิ์, (2558, น. 8); สุริยะ ทวีบุญญาวัตร (2559, น. 795) เป็นหลัก สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังแผนภาพต่อไปนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสาเหตุ (Causal research) มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 56 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,311 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 331 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 โดยจำแนกเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนเป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับและตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 และผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 ติดต่อบริษัทงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำหนังสือขอความอนุเคราะห์และ

แบบสอบถามการวิจัยส่งไปยังโรงเรียนโดยผู้วิจัยกำหนดวัน เวลา ที่จะขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน

ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามการวิจัย

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปประมวลเพื่อหาค่าสถิติคิดเป็นร้อยละ 100 และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้สถิติที่เหมาะสม ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้	สถิติที่ใช้
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กร สมรรถนะสูงของโรงเรียน	ระดับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ของโรงเรียน	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ของโรงเรียน	วิเคราะห์ภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็น องค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน	1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน 2. การวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1	ความยืดหยุ่น	4.33	0.56	มาก
2	จินตนาการ	4.25	0.64	มาก
3	วิสัยทัศน์	4.27	0.62	มาก
	รวม	4.28	0.58	มาก

จากตารางที่ 2 การศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ระดับ “มาก” ทุกด้าน เมื่อนำมาเรียงลำดับ พบว่า ด้านความยืดหยุ่น มีการปฏิบัติมาก

ที่สุด รองลงมาเป็นด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการเป็นลำดับสุดท้าย

2. ผลการศึกษาระดับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ดังแสดงตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน

ด้าน	การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1	การมุ่งเน้นยุทธศาสตร์	4.35	0.56	มาก
2	การมุ่งเน้นคุณภาพบุคลากร	4.37	0.56	มาก
3	การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.33	0.55	มาก
4	การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.39	0.51	มาก
	รวม	4.36	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 การศึกษาระดับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการมุ่งเน้นคุณภาพบุคลากร ด้านการมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ และด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาและการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จากผลการศึกษาพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.765 – 0.858 มีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัย

ทัศน์กับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนสูงสุด ($r = 0.858$) มีความสัมพันธ์กัน “มาก” รองลงมา คือด้านจินตนาการกับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน ($r = 0.811$) มีความสัมพันธ์กัน “มาก” และด้านความยืดหยุ่นกับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน ($r = 0.765$) มีความสัมพันธ์กัน “มาก”

3.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน จากผลการศึกษาค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีตัวแปรพยากรณ์ ($\bar{X}$) 2 ตัวจากทั้งหมด 3 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.865 นั่นคือ เมื่อนำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ (X_3) เพียงด้านเดียวเข้าไปในสมการ จะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.858 และเมื่อเพิ่มภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านจินตนาการ (X_2) เข้าไปเพิ่มอีกหนึ่งตัว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.865 แสดงว่ามีตัวแปรพยากรณ์ 2 ตัว ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะ

สูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 21 ด้านวิสัยทัศน์ (X_3)

เพียงด้านเดียวพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน (Y) ได้ร้อยละ 73.6 และเมื่อเพิ่มภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ (X_3) และด้านจินตนาการ (X_2) สามารถพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน (Y) ได้ร้อยละ 74.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (b) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (B) ที่ได้จากการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ตัวแปรพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	Sig.
	b	S.E.	B		
ค่าคงที่	1.317	0.098	-	13.374	0.000
ด้านวิสัยทัศน์ (X_3)	0.523	0.048	0.645	10.865	0.000
ด้านจินตนาการ (X_2)	0.190	0.047	0.241	4.057	0.000

$R = 0.865$, $R^2 = 0.748$, Adjusted $R^2 = 0.747$, S.E.est = 0.253, $F = 487.542$

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 การสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เมื่อผู้วิจัยค้นหากลุ่มตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด แล้วนำกลุ่มตัวแปรเหล่านี้มาสร้างสมการถดถอยโดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (B) ดังต่อไปนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.317 + 0.523 (X_3) + 0.190 (X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.645(Zx_3) + 0.241(Zx_2)$$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยขออภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้าน ความยืดหยุ่น ด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารที่ลักษณะหรือพฤติกรรมในการแสดงออกด้านการมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ และความยืดหยุ่น เรียกว่าเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สำหรับคนที่มีแต่วิสัยทัศน์ แต่ขาดจินตนาการและความยืดหยุ่นก็สามารถพัฒนาและสร้างได้

เพียงแต่ต้องกล้าที่จะเปิดใจ เรียนรู้ รับรู้ สิ่งใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ กล่าวคือต้องหมั่นฝึกฝน เรียนรู้ เติบโตอยู่ตลอดเวลา หรือคนที่มีความรู้ที่มีจินตนาการ แต่ขาดความยืดหยุ่น ควรจะรู้จักรับฟังความคิดเห็นและวิธีการของคนอื่นที่ไม่ตรงกับตนเอง แล้วนำมาคิดไตร่ตรองให้รอบคอบ มีเหตุผล พร้อมที่จะยอมเปลี่ยนวิธีการไปกับคนอื่นที่เห็นว่าถูกต้อง กิตติ กาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555, น. 141-142) และทิพย์วรรณ สุขใจ รุ่งวัฒนา (2557, น. 192) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การยอมรับการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการจูงใจ ความมุ่งมั่น การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์การเป็นแบบอย่างที่ดี การอุทิศตน การยืดหยุ่น ความสามารถในการแก้ปัญหา การพบความคิดเห็นของผู้อื่น สนับสนุนผู้อื่น และมีความไว้วางใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของรอซียะห์ ลาเต๊ะ (2561, น. 6) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี พบว่า ในด้านจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำที่มีไหวพริบดีในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดแบบเดิมๆ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ด้านความยืดหยุ่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีพฤติกรรมของความยืดหยุ่นผ่อนปรน สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมตามความเหมาะสมกับเวลา และสถานที่ เปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ด้านวิสัยทัศน์พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะในการสร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา โดยสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์และเป็นนักแก้ปัญหาได้ดี

2. การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก “มาก” ทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการมุ่งเน้นคุณภาพบุคลากร ด้านการมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ และด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามลำดับ การจัดการศึกษาในระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกขนาดโรงเรียนสามารถนำหลักการขององค์กรสมรรถนะสูงในแต่ละองค์ประกอบไปประยุกต์ใช้ ซึ่งสามารถเริ่มการดำเนินงานโดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการครบทุกองค์ประกอบในครั้งแรก เพราะลักษณะการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง เกิดขึ้นได้จากผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการผลักดันโรงเรียนให้มีลักษณะเป็นองค์กรสมรรถนะสูงเป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจนถึงผู้บริหารระดับนโยบาย ควรจัดกิจกรรมกระตุ้นความสนใจที่มีความแตกต่างออกไปจากการประเมินในรูปแบบเดิม กล่าวคือ จัดการแข่งขันการนำเสนอสมรรถนะของโรงเรียนในด้านต่างๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจ และการสร้างความตระหนักต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงได้ในรูปแบบใหม่ (จุฑารามสงวน, 2560, น. 114) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรชร กิตติชนมธวัช (2558, น. 190-193) กล่าวว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ครูและนักเรียน เพื่อก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ และให้การสนับสนุนโรงเรียนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านวิสัยทัศน์และด้านจินตนาการสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้ร้อยละ 74.8 แสดงให้เห็นว่า ความมีวิสัยทัศน์ หรือการมีศักยภาพในการกำหนดเป้าหมายองค์กรเพื่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศ การกำหนดวิสัยทัศน์องค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต กำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์การทำงานพร้อมกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ในการบริหารงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการสร้างงานใหม่ๆ เพื่อพัฒนาองค์กร มีความกล้าหาญในการนำเสนอความคิดใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจาก

สภาพแวดล้อมปัจจุบัน ความมีจินตนาการ หรือความศรัทธาในการเปลี่ยนแปลงงานอย่างสร้างสรรค์อย่างมีความเชื่อมั่นและนำไปสู่การพัฒนาในรูปแบบใหม่ สร้างสรรค์งานเหล่านั้นให้บรรลุเป้าหมาย มีความสามารถในการจูงใจให้กับผู้ร่วมงานในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงงานโดยใช้นวัตกรรมเชิงระบบ มีศักยภาพทางสติปัญญาในการสร้างวิสัยทัศน์ที่เฉลิยวฉลาด แก้ไขปัญหาด้วยการคิดวิเคราะห์และการนำทางเลือกในการแก้ปัญหาสู่การปฏิบัติและสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่น (ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง, 2559, น. 86-88) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย รุ่งเรือง (2560, น. 29) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญมากในการช่วยพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนและอยู่รอดในโลกที่มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้งทั้งนี้ องค์ประกอบที่สำคัญของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ จินตนาการ ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์ และการแก้ปัญหา โดยแนวคิดรูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย การส่งเสริมความสร้างสรรค์จากองค์กร หัวหน้างาน และผู้ร่วมงาน การเปิดโอกาสให้มีการทำงานอย่างอิสระ ทั้งนี้ต้องมีการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่แสดงถึงความไว้วางใจและสนับสนุนและกระตุ้นให้มีความคิดใหม่ๆ รวมทั้งมีการให้ความรู้ในกระบวนการคิดสร้างสรรค์และการเสริมสร้างให้เกิดองค์ประกอบของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ จินตนาการ ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้นำให้เป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์และมีความรู้ความสามารถในการสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในองค์กรสมรรถนะสูงอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน คือ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการ ดังนั้นด้านวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะในการสร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา โดยสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์และเป็นนักแก้ปัญหาได้ดี กล่าวคือ ก้าวคิด ก้าวตัดสินใจการทำงาน นำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติภายในสถานศึกษาได้จริง และด้านจินตนาการผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานที่สบาย ผ่อนคลาย เป็นกันเองเพื่อกระตุ้นการคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ในการทำงาน จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นคุณค่าและใส่ใจความรู้ลึกของครูทุกคน มองหาหนทางการทำงานใหม่ๆ ไม่ยึดติดกับการทำงานรูปแบบเดิมๆ กระตุ้นให้ครูพัฒนาความรู้และทำงานอย่างเต็มศักยภาพ สร้างแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาตนเองจนนำไปสู่การปฏิบัติ

1.2 จากการศึกษาภาวะเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน พบว่า มี 1 ด้าน ที่ไม่ส่งผล นั่นคือ ด้านความยืดหยุ่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับพฤติกรรมที่แสดงออกด้านความยืดหยุ่นค่อนข้างน้อย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น เปิดใจกว้าง เรียนรู้เข้าใจสถานการณ์ และพร้อมพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิสัยทัศน์ จินตนาการ และความยืดหยุ่น และด้านอื่นๆ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพ ผู้การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

2.2 ควรพัฒนารูปแบบในการทำวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพิ่มเติม เพราะจะได้ผลที่ได้จากการวิจัยในด้านอื่นๆนอกเหนือจากด้านวิสัยทัศน์ จินตนาการ และความยืดหยุ่น ไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารอาชีวศึกษา* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

จตุพร งามสงวน. (2560). *รูปแบบการพัฒนางค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา. (2557). *การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บังคับบัญชานิเทศ/นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า* (พ.ศ. 2557-2566) (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ธีระ รุญเจริญ. (2553). *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ครูสภา ลาตพราว.

พสุ เดชะรินทร์. (2549). *การพัฒนางานให้มีขีดสมรรถนะสูง*. กรุงเทพฯ: วิชั่นพริ้นท์ แอนด์ มีเดีย.

ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

รัชฎากร อัครจันทร์. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

รอชียะห์ ลาเต๊ะ. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

สุพัทธรา ชิมเจริญ. (2556). *โครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้แทนสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).

สุดารัตน์ ไชยประสิทธิ์. (2558). *กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของวิทยาลัยพยาบาล* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สุริยะ ทวีบุญญาวัตร. (2559). *รูปแบบองค์การสมรรถนะสูงของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

สมชาย รุ่งเรือง. (2560). *รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

สุรพงศ์ นามนัย. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนมาตรฐานสากล* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ* (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2562, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.(2558).
 เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2558.
 กรุงเทพฯ: วิชั่น พันท์ แอนด์ มีเดีย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (2561).
 รายงานผลการปฏิบัติการประจำปี 2561. สืบค้นเมื่อ
 21 มกราคม 2562, จาก <https://www.sesao21.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือ
 การประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552. สืบค้นเมื่อ
 2 พฤษภาคม 2562, จาก <http://www.tmk.ac.th/teacher/capacity.pdf>.
- อรชร กิตติชนม์ธวัช. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหาร
 โรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ
 นักเรียนประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต,
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Basadur, M., (2004). Leading other to think
 innovatively together: Creative leadership.
Journal of The Leadership Quarterly, 15(1),
 pp. 103-121.

สารสนเทศสำหรับการส่งบทความตีพิมพ์วารสารราชพฤกษ์

นโยบายและวัตถุประสงค์

วารสารราชพฤกษ์เป็นวารสารระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งเป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของคณาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในรูปของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งในและนอกสถาบัน และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ประสบการณ์ ผลงานระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา กับสถาบันการศึกษาอื่นๆ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

เกณฑ์การตีพิมพ์

1. บทความที่ส่งมาเพื่อเผยแพร่ ต้องเป็นบทความใหม่ที่อยู่ในสาขาวิชา ดังนี้ คือ สาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารรายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องกับบทความอย่างน้อย 2 ท่าน โดยมีรูปแบบการกลั่นกรองบทความก่อนการตีพิมพ์แบบ Double-blind peer review และผู้เขียนจะได้รับวารสารฯ จำนวน 2 เล่ม

2. ผลงานวิจัย/วิชาการ ที่รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์ด้วยกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว เว้นขอบซ้าย และด้านบน 1.5 นิ้ว (4 ซม.) เว้นขอบขวาและด้านล่าง 1 นิ้ว (2.5 ซม.) อักษร Cordia New ขนาด 16 point โดยให้จัดรูปแบบการพิมพ์แบบหน้าเดียว ความยาวประมาณ 10-12 หน้า (กรณีที่ไม่นับไปตามที่กำหนด กองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณา) โดยมีส่วนประกอบดังนี้

3. บทความที่เป็นบทความวิจัย ต้องมีองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้

3.1 ชื่อเรื่อง (Title) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.2 ชื่อผู้แต่ง (Authors) ทุกคน พร้อมระบุรายละเอียดสถาบันการศึกษา/หน่วยงานที่สังกัด ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุอีเมลล์ของผู้แต่ง

3.3 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยความยาวประมาณ 300 คำ และให้จัดโครงสร้างบทความวิจัย ดังนี้ คือ บทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยในแต่ละตอนของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ต้องมีคำสำคัญ (Keywords) ประมาณ 3-5 คำ

3.4 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วยบทนำ (ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย) วัตถุประสงค์ สมมุติฐานการวิจัยกรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล/ทดลอง วิธีดำเนินการวิจัย/ทดลอง) สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ และเอกสารอ้างอิง

3.5 การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง กองบรรณาธิการได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการอ้างอิงเพื่อให้มีความเป็นสากลมากขึ้น จากเดิมการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบ นาม-ปี (author-date in-text citation) ให้เปลี่ยนการอ้างอิง รายการเอกสารอ้างอิงใช้ตามรูปแบบ APA โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนใช้อ้างอิง ที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ทั้งนี้ อ้างอิงจากคู่มือการทำวิทยานิพนธ์และภาคินพนธ์ ปี 2559 ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

3.6 ผู้ส่งบทความต้องมีคำรับรองว่าบทความของตนไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์ อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น นำส่งพร้อมบทความในการลงทะเบียนขอรับตีพิมพ์ (ดาวน์โหลดจากหน้าเว็บไซต์)

3.7 ผู้ส่งบทความต้องนำส่งแบบประเมินตนเองในการตรวจสอบรายการนำส่งบทความวิจัย/วิชาการ เพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารราชพฤกษ์ (ดาวน์โหลดจากหน้าเว็บไซต์)

3.8 หากรูปแบบการพิมพ์ไม่เป็นตามกำหนดข้อ 3.1-3.5 และไม่นำส่งหรือแนบเอกสารข้อ 3.6-3.7 ไม่ครบถ้วน กองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณาบทความ

การติดต่อสอบถามในการจัดส่งบทความ

กองบรรณาธิการวารสารราชพฤกษ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทร. 0-4427-2827 ต่อ 14 หรือ e-mail: ratchaphruekjournal@gmail.com

ผู้สนใจส่งบทความสามารถลงทะเบียนส่งบทความได้ที่

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Ratchaphruekjournal>

“บทความและข้อความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป ในกรณีที่มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิงหรือทำให้เข้าใจผิด ว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้ทางกองบรรณาธิการทราบด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง”

การเขียนอ้างอิงตามรูปแบบ APA Style (American Psychological Association)

1. การอ้างอิงในเนื้อหา

1.1 การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ

ตัวอย่าง

นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545)

นางลักษณ์ วิรัชชัย, ดร.ณัฏฐ์ รัชทรัพย์ และสุวิมล ว่องวาณิช (2544)

พัชรินทร์ บุญเทียม (2553, น. 38-39)

Alamazi (1993, p. 48)

Giddings (1991, pp. 149-153)

Edstrom et al. (2008)

Hoban, Yadin and Tabory (1999)

1.2 การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ

ตัวอย่าง

(ทรรคนะ ใจชุ่มชื่น, 2543)

(ประภัสสร พูลโรจน์, 2543)

(อมร รัชศาสตร์, 2544, น. 39-45)

(Poole, 2002, pp. 278-279)

2. การลงรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม

2.1 หนังสือ

ตัวอย่าง

จุมพต สายสุนทร. (2552). *กฎหมายระหว่างประเทศ* (พิมพ์ครั้งที่ 8 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

Harris, M. B. (1995). *Basic statistics for behavioral science research*. Boston: m Allyn and Bacon.

ปิยะ นากสงค์ และพันธุ์วี วรสิทธิกุล. (2545). *คู่มือฟังเพลงเล่นเกมร้อง คาราโอเกะ*. กรุงเทพฯ:

ซัคเซส มีเดีย.

Magee, J. & Kramer, J. (2006). *Concurrency state models & java programs*. West Sussex, UK: John Wiley

Magee, J. & Kramer, J. (2006). *Concurrency state models & java programs*. West Sussex, UK: John Wiley.

สุภามาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชชะนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2551). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และ พฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. กรุงเทพฯ: มิสชั่น มีเดีย.

2.2 หนังสืออ้างอิง

ตัวอย่าง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

วงศ์ วรรณพิเชฐ. (2548). พจนานุกรมตัวอย่าง ประโยค วลี ภาษาอังกฤษ พร้อมคำแปล. กรุงเทพฯ: ไทยเว็สท์ พับลิเคชั่น.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2548). กรุงเทพฯ: โครงการสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

Encyclopedia of software engineering. (1994). New York: John Wiley & Sons.

Webster's New World Dictionary of computer terms. (1998). New York: Wester's New World.

2.3 วารสาร

ตัวอย่าง

ลำดวน เทียนธนิกุล. (2552). เส้นทางเสด็จเยี่ยมราชสำนักต่างประเทศ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปี พ.ศ. 2443-2444 (ร.ศ. 119-120). *วารสารฐานสาร*, 28(4), น. 29-39.

ปิยะวิทย์ ทิพรส. (2553). การจัดการป้องกันและลดสารให้กลืนโคลน Geosmin ในผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์น้ำ. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 24(72), น. 103-119.

Siriwongworawat, S. (2003). Use of ICT in Thai libraries: An overview. *Program: Electronic Library and Information Systems*, 37(1), pp. 38-43.

Tandra, R., Sahai, A. & Veeravalli, V. (2011, March). Unified space-time metrics to evaluate spectrum sensing. *IEEE Communications Magazine*, 49(3), pp. 54-61.

2.4 รายงานการวิจัย

ตัวอย่าง

ธนิดา ผาติเสนะ. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา การคิดเชิงระบบ ของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ มหาลัยราชภัฏนครราชสีมา สาขาการพัฒนาศาสนาชุมชน (รายงานผลการวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

กิตติพงษ์ ลื่อนาม. (2553). การพัฒนารูปแบบการสอนสอดแทรกความรู้ ด้านจริยธรรมเน้น การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เรื่อง การทดสอบสมมุติฐาน: รูปแบบผลงานระเบียบวิธี (รายงานผลการวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

Chitnomrath, T. (2011). *A Study of factors regarding firm characteristics that affect financing decisions of public companies listed on the stock exchange of Thailand* (Research report). Bangkok: Dhurakij Pundit University.

2.5 เอกสารการประชุมวิชาการ

ตัวอย่าง

- ชัยพล มงคลิก. (2552). การประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้น เชิงวิเคราะห์ในการจัดตารางการผลิตแบบพหุเกณฑ์: กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมผลิตยา. ใน *การประชุมวิชาการ การบริหารและการจัดการ ครั้งที่ 5* (น. 46). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธมนวรรณ ภัฏญานัตต์ และศรัณยพงศ์ เทียงธรรม. (2554). ความพึงพอใจของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อ ประโยชน์ของสมาร์ทโฟน. ใน *ชนัญชี กังคานนท์ (บ.ก.), กระบวนทัศน์มหาวิทยาลัยไทยบนความท้าทายของเอเชีย ปาซิฟิก* (น. 119-121). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Krongteaw, C., Messner, K., Hinterstoisser, B. & Fackler, K. (2010). Lignocellulosic structural changes after physic-chemical pretreatment monitored by near infrared spectroscopy. In S. Saranwong, S. Kasemsumran, W. Thanapase & P. Williams (Eds.), *Near infrared spectroscopy: Proceedings of the 14th International Conference* (pp. 193-198). West Sussex, UK: IMP.
- พนิดา ไพรนรี. (มีนาคม 2554). *การจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด กาฬสินธุ์*. การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- Phadungath, C. & Metzger, L. E. (2006, July). *Effect of sodium gluconate on the solubility of calcium lactate*. ADSA-ASAS Joint Annual Meeting. Minneapolis, MN.

2.6 วิทยานิพนธ์

ตัวอย่าง

- สมหญิง ชูชื่น. (2559). *การสังเคราะห์อนุพันธ์ของแนฟโทควิโนน* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- วันชนะ กลั่นพรมสุวรรณ. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในกองทัพบกไทย* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- Nickels, D. W. (2005). *The relationship between IT-business alignment and organizational culture: An exploratory study* (Doctoral dissertation, University of Memphis).

2.7 หนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง

- พนิดา สงวนเสรีวานิช. (24 เมษายน 2554). พระปลัดสุชาติ สุวัฑฒโก ปกาเกอญอ นักพัฒนา. *มติชน*, น. 17-18.
- รังสรรค์ ศรีวรศาสตร์. (28-29 เมษายน 2554). มารู้จัก DRG. *สยามรัฐ*, น. 16.

2.8 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่าง

สุรัชย์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2554). *จัดระเบียบสำนักงานทนายความ*. สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.lawyerscouncil.or.th/2011/index.php?name=knowledge>
 CNN Wire Staff. (2011). *How U.S. forces killed Osama Bin Laden*. Retrieved May 3, 2011, from <http://www.cnn.com/2011/WORLD/asiapcf/05/02/bin.laden.raid/index.html>

2.9 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่าง

บงการ หอมนาน. (2551). เทคโนโลยีกับการควบคุมด้วยตรรกะฟัซซี่ ตามขั้นตอนและฟังก์ชันสมาชิก. *ไมโครคอมพิวเตอร์*, 26(271), น. 153-156. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.dpu.ac.th/laic/page.php?id=5753>
 Judson, R. A. & Klee, E. (2011). Big bank, small bank: Monetary policy implementation and banks' reserve management strategies. *Journal of Economics and Business*, 63(4), pp. 306-328 Retrieved June 23, 2011, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0148619511000142>

แบบรับรองการพิจารณาผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารราชพฤกษ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เรียน บรรณธิการวารสารราชพฤกษ์

ตามที่ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว

ตำแหน่ง/สถานภาพ ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

☐ ดร. ☐ อาจารย์ ☐ นักศึกษาระดับ สาขาวิชา

หลักสูตร มหาวิทยาลัย

☐ อื่นๆ ระบุ

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน โทรศัพท์มือถือ

โทรสาร e-mail :

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย)

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

.....

ประเภทของผลงานวิชาการ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่มีชื่อในผลงาน

มาเพื่อขอให้พิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของหน่วยงานบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความ
ที่ส่งมาเผยแพร่เป็นบทความใหม่ โดยไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน
และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ

(.....)

ลายมือชื่อเจ้าของบทความ

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบรับรองบทความวิจัย (วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์)
เพื่อเสนอพิจารณาขอตีพิมพ์ในวารสารราชพฤกษ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เรียน บรรณาธิการวารสารราชพฤกษ์

ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ ดร. ☐ อาจารย์

ชื่อ-สกุล

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน โทรศัพท์มือถือ

โทรสาร e-mail :

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ชื่อ-สกุล นักศึกษา.....

สาขาวิชา มหาวิทยาลัย

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน โทรศัพท์มือถือ

โทรสาร e-mail :

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลงชื่อ

ลายมือชื่อ

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบประเมินตนเองในการตรวจสอบรายการนำส่งบทความ เพื่อขอรับการพิจารณา ตีพิมพ์ในวารสารราชพฤกษ์

(บทความวิจัย)

ชื่อบทความ (ไทย).....

ชื่อบทความ (อังกฤษ).....

☐ บทความ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ

☐ วัตถุประสงค์การวิจัย

☐ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

☐ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

☐ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

☐ ผลการวิจัย

☐ Abstract การเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และมีความยาวไม่เกิน 300 คำ

☐ คำสำคัญ/Keywords (อย่างน้อย 3-4 คำ)

☐ บทนำ

☐ วัตถุประสงค์การวิจัย

☐ สมมุติฐานการวิจัย

☐ กรอบแนวคิดในการวิจัย

☐ วิธีดำเนินการวิจัย

☐ ประชากร

☐ การเก็บรวบรวมข้อมูล

☐ กลุ่มตัวอย่าง

☐ การวิเคราะห์ข้อมูล

☐ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

☐ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

☐ ผลการวิจัย

☐ สรุปผลการวิจัย

☐ อภิปรายผลการวิจัย

☐ ข้อเสนอแนะ

☐ การอ้างอิง / รายการอ้างอิง เป็นไปตามที่วารสารกำหนด

☐ เอกสารใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ถ้ามี) **กรุณาส่งเอกสารเพิ่มเติม**

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

()

แบบประเมินตนเองในการตรวจสอบรายการนำส่งบทความ เพื่อขอรับการพิจารณา ตีพิมพ์ในวารสารราชพฤกษ์

(บทความวิชาการ)

ชื่อบทความ (ไทย).....

.....

ชื่อบทความ (อังกฤษ).....

.....

- ☐ บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ
- ☐ Abstract การเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และมีความยาวไม่เกิน 300 คำ
- ☐ บทนำ
- ☐ เนื้อหา
- ☐ สรุป
- ☐ การอ้างอิงเอกสาร การอ้างอิงในเนื้อหาถูกต้องตามรูปแบบที่วารสารกำหนด และมีความทันสมัย

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

()